

România
Consiliul fiscal

Opiniile Consiliului fiscal

2017

Copyright © Consiliul fiscal, București, România

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

CONSILIUL FISCAL

Casa Academiei Române, Calea 13 Septembrie nr. 13, Sector 5, București, România

Tel./Fax. +40 21 318 48 26

Website: <http://www.consiliulfiscal.ro>

Versiune tipărită:	I.S.S.N.: 2344-6838
	I.S.S.N.-L.: 2344-6838
Versiune <i>online</i> :	I.S.S.N.: 2344-6846
	I.S.S.N.-L.: 2344-6838

Cuprins

<i>I. Opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat și Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2017</i>	<i>4</i>
<i>II. Opinia Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat, Legea bugetului de asigurări sociale de stat pentru anul 2017 și la Strategia Fiscal - Bugetară 2017-2019</i>	<i>7</i>
<i>III. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul de rectificare a bugetului general consolidat pe anul 2017 și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară</i>	<i>44</i>
<i>IV. Opinia Consiliului fiscal asupra proiectului de Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal</i>	<i>58</i>
<i>V. Opinia Consiliului cu privire la proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2017.....</i>	<i>67</i>
<i>VI. Opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat și Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2018</i>	<i>80</i>
<i>VII. Completare la opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat, Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2018 și la Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2018-2020</i>	<i>86</i>
<i>VIII. Analiza performanței economico-financiare a companiilor de stat din România în anul 2016.....</i>	<i>101</i>

I. Opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat și Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2017

În data de 23 ianuarie 2017, Consiliul fiscal a primit în format electronic de la Ministerul Finanțelor Publice (MFP) adresa nr. 5408 datată 21 ianuarie 2017, prin care i se solicita, în baza art. 53, alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010 (LRFB) republicată, formularea opiniei privind Raportul privind situația macroeconomică pentru anul 2017 și proiecția acesteia în perioada 2017-2020, proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2017, proiectul Legii asigurărilor sociale de stat pentru anul 2017, Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2017-2019 și expunerile de motive aferente, proiectul Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2017. Cu toate acestea, setul de documente necesar elaborării opiniei Consiliului fiscal era incomplet în lipsa textului Strategiei fiscal-bugetare pentru perioada 2017-2019, iar Consiliul fiscal a solicitat informații suplimentare și clarificări din partea MFP prin adresa nr. 7 din 23 ianuarie 2017. Între timp, proiectul de buget a suferit modificări importante comparativ cu varianta notificată inițial Consiliului fiscal, construcția bugetară actualizată fiind trimisă de MFP acestuia (împreună cu textul Strategiei fiscal-bugetare) în dimineața zilei de 27 ianuarie 2017.

Potrivit articolului 53, alineatul (4) al LRFB, Guvernul și Parlamentul au obligația de a analiza opiniile și recomandările Consiliului fiscal **la elaborarea Strategiei fiscal-bugetare, a legilor bugetare anuale, precum și la elaborarea altor măsuri determinate de aplicarea prezentei legi și, respectiv, la însușirea/aprobarea acestora**. Având în vedere intenția Guvernului de a aproba documentele mai sus menționate în ședința din 27.01.2017, ceea ce implică în mod evident un interval de timp insuficient pentru analiza, elaborarea și aprobarea opiniei solicitate, Consiliul fiscal se află în imposibilitatea de a elabora o opinie completă cu privire la documentele mai sus menționate. În opinia preliminară de față, redactată pentru a nu întârzia adoptarea proiectului de buget în ședința de guvern și înaintarea sa Parlamentului, Consiliul fiscal se va limita doar la a face câteva considerații generale, urmând ca elaborarea opiniei complete să fie realizată în săptămâna 30 ianuarie – 3 februarie 2017. După finalizarea acesteia, Consiliul fiscal o va notifica Parlamentului și o va publica pe pagina de *web* a instituției.

Astfel, Consiliul fiscal consideră oportune următoarele considerații generale preliminare:

- Construcția bugetară țintește un deficit inferior nivelului de referință de 3% din PIB aferent brațului corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC), însă, indiferent de măsura de *output gap* utilizată (există diferențe majore între evaluările Comisiei Naționale de Prognoză și cele mai recente evaluări disponibile ale Comisiei Europene), construcția bugetară consfințește un derapaj de proporții (și în lărgire până în 2018) de la exigențele brațului preventiv al PSC, preluate de altfel și în legislația națională prin intermediul LRFB;
- Scenariul macroeconomic din spatele construcției bugetare apare drept semnificativ mai favorabil decât evaluările anterioare ale Comisiei Naționale de Prognoză. O asemenea evoluție este justificată într-o anumită proporție de măsurile nou promovate de guvern însă, date fiind informațiile disponibile la acest moment, Consiliul fiscal consideră acest scenariu drept optimist și nepotrivit din perspectiva unei construcții bugetare prudente. Evaluarea preliminară a Consiliului fiscal indică însă faptul că proiecția de venituri a MFP nu pare a încorpora integral evoluția mai favorabilă a scenariului macroeconomic. Cu toate acestea, Consiliul fiscal are rezerve vizavi de evoluția proiectată a veniturilor din proiectul de buget, analiza preliminară indicând o potențială supraevaluare a acesteia.
- Evoluțiile proiectate ale agregatului de venituri „sume de la UE în contul plăților efectuate” și contrapartida sa de cheltuieli (proiecte cu finanțare din fonduri europene nerambursabile) nu sunt comparabile cu cele istorice, în condițiile în care bugetul anului 2017 este tranzitat de subvențiile pentru agricultură (din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) – 8,1 miliarde lei, precum și de fonduri pentru agricultură din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) – 4,1 miliarde lei, al căror beneficiar final este sectorul privat). De altfel, sumele respective nu vor tranzita bugetul general consolidat în forma sa consistentă cu metodologia europeană (ESA 2010).
- Consiliul fiscal avea rezerve în ceea ce privește evoluția proiectată a unor agregate de cheltuieli incluse în construcția bugetară pe care a primit-o în data de 23 ianuarie – în special la nivelul celor cu bunurile și serviciile și cele de personal, care apăreau drept potențial subdimensionate în contextul analizei preliminare în lipsa detalierii surselor economiilor proiectate (raportate la impactul măsurilor adoptate). Varianta actualizată a proiecției de cheltuieli bugetare primită de Consiliul fiscal în dimineața zilei de 27 ianuarie aduce modificări majore la nivelul unor agregate de cheltuieli, de natură să amplifice semnificativ rezervele deja existente în ceea ce privește posibila subdimensionare a cheltuielilor de personal și adăugând acestora rezerve noi în ceea ce privește potențiala sub-bugetare a agregatelor „asistență socială”, „cheltuieli cu dobânzile” și „alte transferuri”. Comparativ cu varianta inițială remisă Consiliului fiscal, sunt prevăzute reduceri de cheltuieli curente în sumă de circa 5 mld. lei localizate, în ordine descrescătoare, la nivelul componentei „alte transferuri” (-1,7 mld. lei, având drept sursă diminuarea inexplicabilă a contribuției datorate de

România la bugetul UE), „dobânzi” (-1,5 mld. lei), „cheltuieli de personal” (-867 milioane lei) și „asistență socială” (-821 milioane de lei). În contrapartidă sunt majorate cu 5 miliarde de lei cheltuielile de capital, sursa majorării fiind localizată la nivelul cheltuielilor de capital ale Ministerului Apărării. În acest context, este de remarcat evoluția ulterioară anului 2017 a acestui agregat, în condițiile în care suplimentarea alocărilor către Ministerul Apărării apare drept temporară, în 2018 alocările revenind la niveluri comparabile cu evoluțiile istorice.

Evaluarea preliminară a Consiliului fiscal indică așadar o potențială supraevaluare a veniturilor bugetare, concomitent cu o probabilă subevaluare a cheltuielilor curente, ceea ce este de natură să încline puternic balanța riscurilor în sensul înregistrării în execuție a unui deficit mai mare decât cel proiectat în lipsa unor măsuri corective.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 27 ianuarie 2017.

27 ianuarie 2017

Președinte Consiliul fiscal,

IONUȚ DUMITRU

II. Opinia Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat, Legea bugetului de asigurări sociale de stat pentru anul 2017 și la Strategia Fiscal - Bugetară 2017-2019

În data de 23 ianuarie 2017, Consiliul fiscal (CF) a primit în format electronic de la Ministerul Finanțelor Publice (MFP) adresa nr. 5408 datată 21 ianuarie 2017, prin care i se solicita, în baza art. 53 alin. 2 al Legii Responsabilității Fiscal-Bugetare nr. 69/2010 (LRFB), republicate, opinia cu privire la proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2017, cel al Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru 2017, Raportul privind situația macroeconomică pentru anul 2017 și proiecția acesteia în perioada 2018-2020, Strategia fiscal-bugetară (SFB) pentru perioada 2017-2019, precum și proiectul Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2017. Setul complet de documente necesar elaborării opiniei CF, împreună cu o proiecție bugetară actualizată, au parvenit însă instituției noastre în dimineața zilei de 27 ianuarie 2017. Având în vedere constrângerile obiective de timp determinate de intenția Guvernului de a aproba documentele de mai sus în ședința programată pentru data de 27 ianuarie, Consiliul fiscal a decis elaborarea unei opinii preliminare, conținând câteva considerații de ordin general ce reieșeau dintr-o analiză rapidă ce nu acoperea decât parțial setul de informații pus la dispoziția sa, opinie preliminară pe care a notificat-o autorităților în aceeași zi. Cu toate acestea, CF a anunțat public că va reveni în cursul săptămânii 30 ianuarie – 3 februarie cu o opinie completă.

Preambul

Proiectul de buget general consolidat aferent anului 2017 țintește un deficit în termeni *cash* de 2,96% din PIB, în lărgire de la un deficit de 2,4% din PIB consemnat la finele anului 2016, acomodând impactul unor reduceri de taxe și impozite legiferați în contextul modificărilor Codului fiscal din 2015, al unor reduceri de taxe și impozite nou-introduse, precum și al unor majorări de cheltuieli de asistență socială și de personal¹. Încadrarea în limita de deficit de 3% din PIB este prevăzută a se realiza prin introducerea unor măsuri compensatorii precum eliminarea plafonării bazei de impozitare aferente contribuțiilor sociale, prelungirea unor măsuri de taxare a sectorului energetic și o creștere temporară a procentului distribuit sub formă de dividende din profitul companiilor de stat², combinat cu o cvasi-înghețare nominală a cheltuielilor cu bunuri și servicii, precum și printr-un scenariu de evoluție macroeconomică

¹ Anexa 1 prezintă lista măsurilor discreționare încorporate în proiectul de buget.

² MFP estimează venituri suplimentare din dividende de la companii de stat de 865 mil. lei.

substanțial mai favorabil decât cel avut în vedere în prognoza de toamnă a Comisiei Naționale de Prognoză (CNP).

În contextul opiniei sale cu privire la construcția bugetară a anului anterior și la proiecția acesteia pe termen mediu, Consiliul fiscal remarcă abandonul ideii de cadru fiscal bazat pe reguli, în condițiile în care era preconizată o abatere persistentă și dificil de corectat de la echilibrul bugetar statuat ca obiectiv atât de LRFB, cât și de tratatele europene ale cărora România este semnatară (în speță Pactul de Stabilitate și Creștere și așa-numitul Compact fiscal), ca rezultat al legiferării concomitente al unor reduceri de taxe și al unor majorări de cheltuieli, ambele cu caracter permanent. Construcția bugetară aferentă anului curent și proiecția acesteia pe termen mediu întăresc validitatea aserțiunilor formulate anterior de Consiliul fiscal. Deviația de amploare de la așa-numitul obiectiv pe termen mediu de 1% din PIB în termeni de deficit structural, deja produsă în contextul execuției bugetare aferente anului 2016, este preconizată să persiste pe tot orizontul acoperit de proiecțiile bugetare pe termen mediu (2017-2020), iar debutul unei traiectorii de convergență către acesta este amânat până în anul 2019. Expunerea de motive a Legii privind aprobarea plafoanelor unor indicatori bugetari specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2017 consemnează derogări de la art. 6 și 7 ale LRFB, care formalizează în legislația națională legătura cu Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene din perspectiva valorilor de referință pentru deficitul bugetar și datoria publică, precum și derogări de la art. 14 alin. 1 și art. 26 alin. 3 ale LRFB, care implică și abdicarea de la angajamentul referitor la corectarea deviației, odată apărute, de la obiectivul bugetar pe termen mediu.

Preocuparea față de obiectivul unei poziții bugetare aflate în echilibru în sensul definit de LRFB și tratatele europene este înlocuită (pe termen mediu) de cea a evitării depășirii plafonului de referință de 3% din PIB pentru deficitul bugetar efectiv (conform metodologiei ESA 2010) stipulat de brațul corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere, niveluri persistente ale deficitului bugetar situate în vecinătatea imediată acestui nivel fiind considerate implicit benigne. Obiecțiile Consiliului fiscal, de altfel formulate și în trecut, vizavi de această abordare, au în centru principiul prudenței statuat de LRFB, în ideea dezirabilității unei conduite anticiclice a politicii fiscal-bugetare și a evitării vulnerabilizării poziției finanțelor publice ale României:

- Plafonul de 3% din PIB pentru deficitul bugetar nu este nicidecum o țintă, ci un nivel maxim spre care poziția bugetară se poate îndrepta în condiții ciclice adverse (de recesiune), ceea ce în mod evident nu este cazul în acest moment.
- Nedepășirea plafonului de 3% din PIB este posibilă în condițiile unei revizuirii ascendente ample a proiecției CNP privind creșterea economică, atât în 2017, cât și pe termen mediu, comparativ cu evaluările sale anterioare recente (în medie cu un punct procentual pe orizontul 2017-2019, fiind preconizată o accelerare a creșterii economice de la 4,8% în 2016 la 5,2% în 2017, continuând până la 5,7% în 2019).

- Evaluările CNP din proiecția de toamnă erau deja situate semnificativ deasupra evaluărilor altor instituții (de exemplu Comisia Europeană anticipa în proiecția sa de toamnă creșteri de 3,9% și 3,6% în 2017 și 2018), iar actuala revizuire de prognoză, chiar dacă justificată ca sens de stimulii fiscali suplimentari nou legiferați, rămâne dificil de reconciliat cu dimensiunea inferioară a acestora comparativ cu cei care au prevalat în 2016. De asemenea, caracterul extrem de favorabil al proiecției macroeconomice pe termen mediu face ca balanța riscurilor să fie înclinată exclusiv în sensul înregistrării unor creșteri economice mai reduse decât cele prognozate (scenariul CNP privind creșterea economică depășește considerabil prognozele alternative³), ceea ce, în lipsa unui spațiu fiscal vizavi de nivelul de referință de 3% din PIB, face probabilă necesitatea unor măsuri suplimentare de politică fiscal-bugetară care să permită ținerea sub control a deficitului (în eventualitatea materializării unui scenariu macroeconomic mai puțin favorabil decât cel anticipat).
- De asemenea, Consiliul fiscal are rezerve în ceea ce privește coerența internă a revizuirii de scenariu macroeconomic operate de CNP din perspectiva evoluției componentelor de absorbție internă. Astfel, găsim dificil de reconciliat revizuirile ascendente operate la nivelul dinamicii consumului gospodăriilor populației (revizuire medie ascendentă de 1,3 pp. în intervalul 2017-2019) și a formării brute de capital fix (revizuire medie ascendentă de 0,6 pp.) cu faptul că ritmul de creștere a importurilor rămâne virtual nemodificat comparativ cu prognoza de toamnă a CNP. În forma actuală, revizuirile operate de CNP sugerează că plusul de absorbție internă ar fi acoperit integral din producția internă, fără să genereze o accelerare a importurilor, o evoluție neverosimilă care este de natură să justifice rezerve atât asupra traiectoriei prognozate a creșterii economice, cât și a dimensiunii accelerării substanțiale proiectate să aibă loc la nivelul numărului de salariați din economie (de la ritmuri de creștere de 2,8%, 2,6% și 2,5% în 2017, 2018 și 2019 în prognoza de toamnă, la ritmuri de creștere de 4,3%, 4,2% și 4,3% în prezent).
- CNP operează de asemenea o revizuire ascendentă masivă a creșterii economice potențiale în intervalul 2017-2019 – comparativ cu proiecția sa de toamnă, când dinamica PIB potențial era văzută a se accelera de la 4% în 2016, la 4,3-4,4% în intervalul 2017-2019. Proiecția macroeconomică ce fundamentează proiectul de buget preconizează accelerări ale ritmului de creștere a PIB potențial la 4,6% în

³ Sondajul Bloomberg indica o mediană a așteptărilor privind creșterea economică în anul 2017 de 3,5%, cu un minim de 2,2% și un maxim de 4,2%.

2017, 5,1% în 2018 și 5,4% în 2019, astfel încât, în evaluarea CNP, dispariția deficitului de cerere agregată se produce doar în 2018. Consiliul fiscal apreciază drept extrem de optimistă o asemenea traiectorie a PIB potențial, fiind surprinzător faptul că revizuirea ascendentă a evaluărilor privind ritmului de creștere a PIB potențial (în medie 0,8 pp. în plus la rata de creștere în intervalul 2017-2019) apare drept cvasi-echivalentă ca magnitudine revizuirilor de prognoză în ceea ce privește creșterea economică efectivă (în medie 1 pp.), în condițiile unor revizuiți relativ reduse ca magnitudine a proiecțiilor cu privire la dinamica formării brute de capital fix (în medie 0,6 pp. în intervalul 2017-2019). Suntem extrem de sceptici că diferențele de orizont de prognoză și măsurile fiscale nou anunțate (localizate preponderent la nivelul cheltuielilor de asistență socială, cheltuielilor de personal în sistemul public și impozitării pensiilor) sunt de natură să justifice diferențe atât de abrupte comparativ cu evaluările dinamicii PIB potențial ale Comisiei Europene (în contrast cu evaluările CNP, proiecțiile Comisiei Europene indică o accelerare a dinamicii PIB potențial de la 3,4% în 2016 la 3,76% în 2018). De altfel, o evaluare optimistă de către CNP a creșterii PIB potențial neconfirmată de evaluările Comisiei Europene conduce în mod direct la subdimensionarea deficitului structural și a necesarului de consolidare fiscală pentru restabilirea graduală a conformării cu obiectivul bugetar pe termen mediu stabilit în cazul României în cadrul reglementărilor europene.

- Încadrarea deficitului bugetar în plafonul de 3% din PIB în condițiile în care economia se află în faza ascendentă a ciclului economic este departe de a fi o situație benignă. O astfel de situație corespunde unei politici fiscale prociclice, ce apasă pe accelerație în faza de expansiune a ciclului economic (când economia ar crește oricum cu rate ridicate) și este aflată în imposibilitatea de a o stimula – din lipsa spațiului fiscal – în eventualitatea (inevitabilă) a reversării ciclului economic (în viitor), creând chiar premisele necesității adoptării de măsuri de ajustare structurală în condiții de recesiune (o experiență prin care România a trecut, de altfel, nu cu mult timp în urmă). Mai mult, literatura economică recentă⁴ identifică niveluri semnificativ mai ridicate ale multiplicatorilor fiscali în perioada de recesiune și valori reduse în perioada de expansiune, ceea ce înseamnă că beneficiile în materie de creștere economică suplimentară pe termen scurt ca urmare a unei relaxări fiscale prociclice sunt depășite de costurile pe care o inevitabilă consolidare fiscală le-ar putea genera în faza descendentă a ciclului economic.
- Evaluările guvernamentale indică un raport datorie publică/PIB relativ constant la nivelul de 37,7% în perioada 2017-2019, fenomen posibil, în condițiile unor deficite

⁴ Auerbach, A. și Y. Gorodnichenko, *"Fiscal Multipliers in Recession and Expansion"*, NBER Working Paper 17447, September 2011.

situate în apropierea nivelului de 3%, doar ca urmare a ipotezelor extrem de favorabile cu privire la creșterea economică în această perioadă. Dincolo de rezervele cu privire la materializarea scenariului de creștere economică luat în calcul, Consiliul fiscal consideră că menținerea ori înscrierea pe o traiectorie chiar și moderată de creștere a raportului datorie publică/PIB în contextul unei perioade de creștere economică ridicată ocultează acumularea unor vulnerabilități care vor deveni aparente într-o (inevitabilă) viitoare fază descendentă a ciclului economic. Mai mult, sentimentul de siguranță indus de distanța semnificativă față de plafonul de 60% din PIB (criteriul de la Maastricht) ar trebui temperat. Argumentele în acest sens sunt legate pe de o parte de faptul că episoadele de recesiune pot genera creșteri extrem de rapide ale raportului dintre datoria publică și PIB (experiențele recente ale Spaniei, Finlandei ori Croației sunt ilustrative). Pe de altă parte, o constrângere suplimentară este legată de dimensiunea relativ ridicată a datoriei publice comparativ cu cea a sectorului financiar intern și de capacitatea cel mai probabil limitată de absorbție a acestuia a unui stoc suplimentar de datorie publică la nivelul actual de intermediere financiară, în condițiile în care expunerea față de sectorul guvernamental raportată la totalul activelor în cazul băncilor locale, principalul deținător de datorie publică pe piața internă, este printre cele mai ridicate din Uniunea Europeană (UE). Corolarul unei asemenea situații constă cel mai probabil într-o dependență crescută de investitori nerezidenți, căreia i se asociază o vulnerabilitate în creștere la șocuri de dobândă și la modificări ale apetitului de risc pe piețele financiare globale, precum și la o eventuală modificare de *rating* suveran. Climatul actual de pe piețele financiare globale, caracterizat încă de abundența lichidității, ocultează pentru moment aceste vulnerabilități, însă o deteriorare a condițiilor de lichiditate poate interveni rapid, mai ales în condițiile majorărilor așteptate de dobândă ale băncii centrale a SUA (FED) și în contextul global complicat din prezent.

Venituri și cheltuieli bugetare în proiectul de buget pe anul 2017

Proiectul de buget anticipează venituri totale de 254,72 miliarde lei (31,2% din PIB) și estimează cheltuieli totale de 278,82 miliarde lei (34,2% din PIB), ambele aflate într-o creștere semnificativă comparativ cu nivelurile înregistrate în execuția anului anterior, de 223,72 miliarde lei (29,5% din PIB) și, respectiv, 242,02 miliarde lei (31,9% din PIB). Dinamica sumelor primite de la UE în contul plăților efectuate (ce se regăsește atât pe partea de venituri, cât și pe partea de cheltuieli bugetare) este componenta ce explică în mare parte creșterile de mai sus, în condițiile în care această componentă este proiectată a se majora de la un nivel de 6,9 miliarde lei în 2016 (0,9% din PIB) la 22,26 miliarde lei în proiectul de buget (2,7% din PIB). Ajustând veniturile și cheltuielile bugetare pentru influența acestei componente, veniturile bugetare exprimate ca pondere în PIB ar consemna o creștere marginală (de la 28,5% la 28,6% din PIB), în timp ce cheltuielile bugetare ar crește de la 31% din PIB la finele lui 2016 la 31,5%

din PIB în proiectul de buget. Mai mult, evoluția agregatelor de venituri și cheltuieli nete de influența fondurilor europene rămâne influențată de prezența, atât la nivelul execuției bugetare din 2016, cât și la cel al proiecției pentru 2017, a unor scheme de compensare în lanț pentru stingerea obligațiilor bugetare restante (așa-numitele *swap-uri*), în sumă de 750 milioane lei în 2016 și de 1.593 milioane lei în 2017. Ajustând suplimentar pentru influența acestora, veniturile bugetare exprimate ca procent în PIB ar fi virtual identice cu cele din 2016 (28,5% din PIB), în timp ce raportul cheltuieli/PIB ar înregistra o creștere de 0,4 pp.

Venituri bugetare

Analiza Consiliului fiscal relevă faptul că proiecția de venituri fiscale și de contribuții sociale a MFP evoluează în principiu în linie cu scenariul macroeconomic al CNP ce fundamentează Proiectul de buget, însă evaluarea paralelă a Consiliului fiscal, realizată, de asemenea, pornind de la cadrul macroeconomic actualizat al CNP, indică venituri potențial mai mici cu circa 1 miliard lei. Diferența cea mai mare (-395 mil. lei) apare la nivelul veniturilor din accize, trebuie însă precizat că Consiliul fiscal apreciază drept posibilă dispariția acesteia, în măsura în care evoluțiile mai puțin favorabile în ceea ce privește încasările din accize aferente combustibililor spre finele anului 2016 se datorează unor amânări ale consumului în așteptarea eliminării supra-accizei începând cu 1 ianuarie 2017.

În ceea ce privește impactul măsurilor fiscale nou introduse, evaluările Consiliului fiscal nu diferă în mod semnificativ de cele ale MFP decât în ceea ce privește impactul eliminării plafonării la cinci salarii medii pe economie a bazei de impozitare aferente contribuțiilor la sistemul public de pensii. Evaluarea MFP indică un plus de venituri de 1.057,1 mil. lei, având drept surse 493 mil. lei colectate suplimentar din contribuția individuală la sistemul de pensii, ce generează transferuri suplimentare către Pilonul 2 al sistemului de pensii de 177 mil. lei (influență negativă), respectiv 741 mil. lei din efectul eliminării plafonării bazei de calcul asupra contribuțiilor datorate de angajator. Evaluarea Consiliului fiscal indică o sumă apropiată de cea indicată de MFP în ceea ce privește veniturile suplimentare aferente contribuțiilor de pensii datorate de angajat (+373 mil. lei, impact net după luarea în calcul a transferurilor suplimentare către Pilonul 2), însă apreciază drept puțin probabilă materializarea unui impact semnificativ având drept sursă eliminarea plafonării bazei de calcul aferente contribuțiilor datorate de angajator, în condițiile în care plafonarea acesteia intervenea la nivelul fondului de salarii; astfel, un impact al modificării legislative ar surveni doar în cazul unor companii în care salariul mediu la nivelul firmei ar depăși cuantumul a 5 salarii medii pe economie, o situație pe care o considerăm drept improbabilă. În pofida acestei diferențe, calculele Consiliului fiscal nu identifică o diferență semnificativă în ceea ce privește nivelul proiectat al veniturilor din contribuții sociale, ceea ce indică, probabil, faptul că MFP folosește ipoteze mai conservatoare în ceea ce privește raportul dintre contribuțiile sociale datorate și cele încasate, o abordare prudentă din perspectiva evoluțiilor istorice.

Referitor la impactul măsurii de modificare a regimului microîntreprinderilor (modificarea plafonului cifrei de afaceri anuală la 500.000 EUR de la 100.000 EUR și generalizarea cotei de impozitare de 1% pe cifra de afaceri), evaluarea MFP indică un impact negativ de 429 mil. lei la nivelul agregatului impozit pe venit, profit și câștiguri de capital de la persoanele juridice, în timp ce estimările Consiliului fiscal (vezi Anexa 8) indică o pierdere potențială de venituri de 662 mil. lei. Apreciem, însă, că diferența de impact estimat apare relativ minoră în raport cu incertitudinea cu privire la comportamentul firmelor în ceea ce privește declararea drept plătitoare de impozit pe profit ori plătitoare de impozit pe venitul microîntreprinderilor.

Chestiunea centrală în privința evaluării proiecției de venituri bugetare rămâne însă cea a validității scenariului macroeconomic extrem de favorabil folosit la fundamentarea acesteia. În preambulul opiniei curente, Consiliul fiscal aprecia caracterul de valoare extremă a nivelului creșterii economice prognozate pentru 2017 și aprecia că balanța riscurilor este înclinată în sensul materializării unui scenariu macroeconomic mai puțin favorabil decât cel avansat de CNP, mai ales în contextul unor incoerențe identificate în revizuirea de cadru macroeconomic comparativ cu proiecția de toamnă. Chiar dacă Consiliul fiscal nu este în măsură și nici nu are ca atribuții oferirea unei proiecții macroeconomice alternative complete, apreciază drept ilustrativă, în vederea unei evaluări a dimensiunii pierderilor potențiale de venituri ce ar surveni în eventualitatea nematerializării parametrilor favorabili de scenariu macroeconomic luați în calcul în construcția bugetară, proiecția agregatelor de venituri pornind de la parametrii macroeconomici ce prevalau în proiecția de toamnă a CNP. Exercițiul de proiecție ia în calcul impactul de runda întâi la nivelul veniturilor bugetare a măsurilor de politică fiscal-bugetară nou legiferaute. Acest exercițiu (vezi Anexa 2) relevă venituri bugetare mai mici cu circa 4,5 miliarde lei decât cele proiectate de MFP pe baza proiecției actualizate a CNP. Consiliul fiscal consideră drept o eventualitate rezonabilă materializarea unui scenariu macroeconomic ai cărui parametri să fie situați între cei ai prognozei de toamnă și cei ai prognozei actualizate a CNP, iar valoarea indicativă a veniturilor bugetare asociate unui asemenea scenariu (situat la jumătatea distanței dintre cele două variante ale proiecției CNP) ar fi mai mică cu circa 2,7 miliarde lei în raport cu proiecția curentă a MFP.

Proiectul de buget prevede o accelerare masivă în ceea ce privește sumele primite de la UE în contul plăților efectuate, al căror quantum este prevăzut a se majora de la 6,86 miliarde lei în 2016 la 22,2 miliarde lei în 2017. Dimensiunea majorării este însă datorată în mare măsură includerii în bugetul general consolidat a sumelor aferente plăților directe în agricultură din Fondul European pentru Garantare Agricolă (FEGA), în sumă de 8,1 miliarde lei, precum și a celor aferente unor plăți în contul UE din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, în quantum de 4,1 miliarde lei, al căror beneficiar final este sectorul privat, cu impact virtual identic pe partea de venituri și de cheltuieli. De precizat că și cifrele aferente execuției anului 2016 includ astfel de sume destinate agricultorilor, în sumă de circa 3 miliarde lei (din care subvenții FEGA 2,2 miliarde lei). Includerea acestor sume face ca dimensiunea acestui agregat de venituri să nu fie comparabilă cu evoluțiile istorice aferente exercițiului financiar anterior

(2007-2013). De altfel, trebuie precizat că, în conformitate cu metodologia ESA 2010, sumele respective, al căror beneficiar este sectorul privat, nu vor fi incluse în sectorul administrației publice. Quantumul relevant al sumelor de la UE din perspectiva bugetului general consolidat conform ESA 2010 (și comparabil cu evoluțiile istorice) ar fi, așadar, de circa 10 miliarde lei, în creștere cu circa 6 miliarde lei comparativ cu sumele echivalente aferente execuției bugetare a anului 2016.

Cheltuieli bugetare

Consiliul fiscal are rezerve în ceea ce privește nivelurile bugetate ale cheltuielilor de asistență socială, dobânzi și alte transferuri, pe care le consideră ca probabil subdimensionate în lipsa indicării de către MFP a unor măsuri specifice care să le justifice nivelul:

- *Asistență socială:* subdimensionare potențială de cel puțin 2 miliarde lei.
 - a. Cheltuielile aferente Bugetului de asigurări sociale de stat (BASS) sunt prognozate a se majora cu 8,7%, în condițiile în care valoarea medie a punctului de pensie în anul 2017 (de 958,8 lei, corespunzătoare unor niveluri de 917,5 lei în perioada ianuarie-iulie 2017, respectiv de 1.000 lei în perioada iulie-decembrie 2017) implică o majorare de aproximativ 10% comparativ cu valoarea punctului de pensie din 2016 (de 871,7 lei). În ipoteza unui număr relativ constant de pensionari de asigurări sociale de stat, considerăm că cheltuielile BASS sunt probabil subdimensionate cu circa 680 mil. lei.
 - b. Cheltuielile de asistență socială aferente bugetului de stat sunt estimate să crească în termeni nominali cu 1.285 mil. lei comparativ cu nivelul din 2016. Considerăm că nivelul propus este sever subestimat, în condițiile în care execuția anului anterior relevă un trend crescător al fluxurilor trimestriale de cheltuieli⁵ (de altfel, ambele rectificări bugetare din 2016 au suplimentat semnificativ acest agregat de cheltuieli), iar extrapolarea la nivel anual a fluxului de cheltuieli aferent celui de-al doilea semestru al anului anterior (24.307,8 mil. lei, corespunzătoare unui flux de 12.153,9 mil. lei în semestrul II 2016) ar produce deja cheltuieli anuale aproximativ egale cu valoarea propusă în Proiectul de buget (24.472,2 mil. lei). În condițiile în care suma propusă pentru anul 2017 ar trebui să conțină suplimentar impactul majorării pensiei sociale minime garantate (1.200 mil. lei) și impactul majorării pensiilor militare cu 5,25% de la 1 ianuarie 2017 (+255 mil. lei conform calculelor Consiliului fiscal), există motive suficiente pentru a considera proiecția acestui agregat de cheltuieli subdimensionată cu circa 1.300-1.400 mil. lei.

⁵ 5.382, 7 mil. lei în trimestrul I 2016, 5.650,5 mil. lei în trimestrul II, 5.875,1 mil. lei în trimestrul III, 6.278,8 mil. lei în trimestrul IV.

- *Dobânzi*: subdimensionare potențială de circa 500 mil. lei
 - a. În opiniile sale din anii anteriori, Consiliul fiscal remarca, de obicei, aparenta supradimensionare a acestui agregat în construcția bugetară inițială, execuția ulterioară relevând cu regularitate economii la acest capitol. În contrast, considerăm propunerea bugetară curentă, indicând o majorare a cheltuielilor cu dobânzile cu doar 180 mil. lei comparativ cu execuția anului anterior, drept potențial subdimensionată, în condițiile unui deficit bugetar în creștere și unei probabilități reduse de scădere suplimentară a costurilor de finanțare în raport cu anii anteriori, mai ales în condițiile în care majorările de dobândă ale FED au generat deja creșteri generalizate ale randamentelor pe termen lung ale obligațiunilor suverane pe piețele financiare globale. Execuția aferentă anului 2016 indica o majorare a cheltuielilor cu dobânzile comparativ cu anul 2015 cu circa 435 mil. lei (4,5%). Din motivele enunțate mai sus, considerăm prudentă bugetarea unei creșteri a cheltuielilor cu dobânzile superioare celei consemnate în anul anterior și apreciem drept probabilă materializarea în execuție a unor cheltuieli cu dobânzile mai mari cu circa 500 mil. comparativ cu nivelul bugetat. O încadrare în anvelopa bugetară curentă rămâne probabil încă posibilă în condițiile unei orientări în creștere a finanțării spre maturități mai scurte ori a utilizării stocului-tampon de lichiditate al Trezoreriei, însă o asemenea abordare ar genera riscuri suplimentare în ceea ce privește rezistența la șocuri externe, cu impact asupra lichidității piețelor financiare ori în ceea ce privește aversiunea la risc a investitorilor, cu o probabilitate în creștere într-un context internațional complicat.
- *Alte transferuri*: subdimensionare potențială de circa 1.500 mil. lei
 - a. Rezervele Consiliului fiscal sunt legate de dimensiunea proiectată (conform Anexei 2 a Proiectului de buget, pag. 19) a contribuției la bugetul UE. Astfel, Proiectul de buget avansează o cifră de 5,55 miliarde lei pentru acest agregat de cheltuieli, în condițiile în care suma din execuția anului anterior a fost de 6,65 miliarde lei (la rândul ei în creștere comparativ cu cea din execuția anului 2015 de 6,4 miliarde lei). Contribuția la bugetul UE este funcție de dimensiunea nivelului venitului național brut, prin urmare de așteptat să se situeze pe un trend crescător, de altfel relevat de evoluțiile istorice. Considerăm că suma avansată pentru cuantumul aferent acestui indicator în prima variantă a proiectului de buget general consolidat remisă Consiliului fiscal, de 7,05 miliarde lei, este cea probabilă să se materializeze. Raportat la acesta din urmă, nivelul cheltuielilor din proiectul curent al bugetului apare drept subdimensionat cu 1,5 miliarde lei.

Cheltuielile de personal sunt prevăzute a se majora comparativ cu execuția anului 2016 cu circa 6,8 miliarde lei (de la 7,5% la 7,8% din PIB) – ajustând cu plățile compensatorii din anul

2016 (circa 1 miliard lei) și cele prevăzute pentru anul 2017 (probabil circa 200 mil. lei), majorarea nominală ar fi de 7,6 miliarde lei. Calculele Consiliului fiscal indică faptul că suma bugetată apare drept suficientă pentru a acoperi impactul majorărilor salariale deja legiferate pentru anul 2017 (descrise în Anexa 1). Strategia Fiscal-Bugetară 2017-2019 anunță însă, la pag. 66-67, majorări salariale suplimentare în sectorul educație-cercetare (20%) și pentru actori (50%), făcând chiar referire la o creștere de 20% a salariului mediu în sectorul public (care este de presupus că include măsurile anterior menționate) de la 1 iulie 2017 (pag. 66) - Consiliul fiscal apreciază că Proiectul de buget nu alocă, în forma sa actuală, resurse bugetare pentru acestea.

Cuantumul cheltuielilor cu bunuri și servicii este proiectat în contracție în termeni nominali comparativ cu nivelul din 2016 (-318 mil. lei). Dacă evoluția acestui agregat exprimat ca procent în PIB a reprezentat o sursă permanentă de consolidare fiscală în intervalul 2014-2016 (de la 6% din PIB în 2013 la 5,4% din PIB în 2016), nu a existat niciodată un episod de contracție nominală a cheltuielilor, nici măcar în contextul reducerii cotei standard de TVA operate în 2016. Consiliul fiscal anticipează că menținerea în anvelopa bugetară inițială a acestui indicator în cursul execuției bugetare, deși posibilă, se va dovedi, probabil, dificilă.

Cheltuielile de natura investițiilor sunt prevăzute să înregistreze o creștere de proporții în anul 2017 în raport cu execuția anului 2016 (+9,9 miliarde lei). Expansiunea este localizată în cea mai mare proporție la nivelul cheltuielilor de capital (+6,2 miliarde lei), unde intervin în principal majorarea cheltuielilor de capital ale Ministerului Apărării comparativ cu execuția din 2016 (+5,4 miliarde lei), dar și majorarea cheltuielilor de cofinanțare incluse în acest agregat în contextul creșterii prognozate a absorbției de fonduri nerambursabile UE; majorări de proporții apar de asemenea în ceea ce privește cheltuielile aferente proiectelor finanțate din fonduri UE (+4,5 miliarde lei). În contrast, transferurile de natura investițiilor sunt prevăzute a se reduce cu circa 800 mil. lei. Cu toate acestea, execuțiile bugetare istorice consemnează în mod constant deviații considerabile de la sumele bugetate inițial ori în urma rectificărilor bugetare în sensul unor cheltuieli de investiții inferioare alocărilor (vezi Anexa 9), iar o evoluție similară nu poate fi exclusă nici pentru anul 2017, chiar dacă ipoteza îmbunătățirii absorbției de fonduri structurale și de coeziune (de la 3 miliarde la 10 miliarde lei) nu apare în mod necesar nerealizabilă – istoric însă, estimările inițiale de absorbție nu s-au materializat niciodată la nivelurile indicate.

Strategia Fiscal-Bugetară 2017-2019

Referitor la Strategia Fiscal-Bugetară 2017-2019, atenția autorităților apare din nou drept exclusiv concentrată pe anul curent, neacordând aceeași atenție proiecțiilor bugetare pe termen mediu. În mai toate Strategiile Fiscal-Bugetare pe care Consiliul fiscal le-a primit de-a lungul anilor (începând cu anul 2010), a existat tentația de a genera cu extrem de mare ușurință consolidare fiscală pe termen mediu, fără o fundamentare riguroasă a veniturilor și cheltuielilor bugetare și fără a prezenta o evaluare de impact a măsurilor discreționare avute

în vedere. Strategia curentă indică un deficit structural cvasi-stabil în anul 2018 (creștere de la 2,91% la 2,97% din PIB), urmat de o reducere cu doar 0,3 pp. în 2019. Astfel, chiar acceptând evaluările extrem de favorabile ale CNP în ceea ce privește dinamica PIB potențial (Consiliul fiscal și-a exprimat scepticismul în legătură cu acestea în preambulul opiniei), la finele orizontului acoperit de Strategie ar rămâne o deviație de 1,7 pp. comparativ cu nivelul de 1% al unui deficit structural compatibil cu obiectivul pe termen mediu consistent cu echilibrul bugetar din perspectiva LRFB. Date fiind diferențe considerabile între traiectoriile de PIB potențial prognozate de CNP și Comisia Europeană, înregistrarea unei deviații superioare la finele perioadei de prognoză comparativ cu obiectivul pe termen mediu apare drept probabilă.

În ceea ce privește proiecțiile de venituri aferente anului 2018, Consiliul fiscal consideră că acestea apar mai degrabă coerente cu un scenariu de politici neschimbate în domeniul fiscal, cu excepția agregatelor de impozit pe venitul persoanelor fizice și de contribuții sociale, care par să acomodeze, în primul caz, reducerea impozitării veniturilor din pensii mai mari de 2.000 lei la 10% (de la 16% în 2017), iar în al doilea caz o majorare a transferurilor către Pilonul 2 al sistemului de pensii, în vederea atingerii țintei de 6% prevăzute de lege (în 2017 nivelul transferurilor a rămas la nivelul din anul anterior, respectiv 5,1%). Proiecția cheltuielilor bugetare include creșteri semnificative la nivelul cheltuielilor de asistență socială (+9,3 miliarde lei) în vederea acomodării efectului propagat al indexării valorii punctului de pensie la 1.000 lei la jumătatea anului curent și al majorării la 1.100 lei începând cu luna iulie 2018, precum și a pensiei sociale minime la 640 lei la 1 ianuarie 2018 (de la 520 lei). Cheltuielile de personal sunt proiectate să se majoreze cu 3,3 miliarde lei (corespunzător unei creșteri nominale de 5,2%), însă cuantumul bugetat apare insuficient în raport cu obiectivul majorării cu 20% a salariilor în sectorul public de la 1 iulie 2018 anunțat de Strategia Fiscal-Bugetară (pag. 66).

Menținerea deficitului sub nivelul de 3% din PIB în 2018 se produce în condițiile unei scăderi abrupte a cheltuielilor de capital (cu 6,5 miliarde comparativ cu anul 2017), în condițiile în care alocările de cheltuieli de capital către Ministerul Apărării scad de la 7,4 miliarde lei în 2017 la 3,4 miliarde lei în 2018 și în pofida unei creșteri a cheltuielilor de cofinanțare (alocările de cheltuieli de capital către Ministerul Apărării sunt preconizate însă, să revină la valori ridicate începând cu anul 2019). Cu toate acestea, nivelul cheltuielilor de investiții publice este preconizat să continue să crească rapid (+8 miliarde lei) pe seama accelerării de proporții a cuantumului fondurilor structurale și de coeziune atrase, nivelul cheltuielilor aferente fondurilor europene indicând sume din fonduri structurale și de coeziune superioare anului de vârf 2015 din perspectiva absorbției de fonduri UE aferente exercițiului financiar european anterior.

Consiliul fiscal consideră că, date fiind rezervele exprimate față de caracterul optimist al scenariului macroeconomic pentru anul 2017 și pe termen mediu, cu impact asupra

traietoriilor veniturilor bugetare, la care se adaugă aparenta subdimensionare a cheltuielilor bugetului pe 2017, indică o balanță a riscurilor înclinată preponderent în direcția înregistrării unor deficite mai ridicate decât cele preconizate de Strategia Fiscal-Bugetară în ipoteza unor politici fiscal-bugetare nemodificate.

Concluzii

Proiectul de buget pe anul 2017, la fel ca și cel al anului anterior, deviază în mod deliberat și substanțial de la regulile fiscale instituite atât de legislația națională, cât și de tratatele europene semnate de România. Consiliul fiscal își menține obiecțiile cu privire la abordarea conform căreia plasarea persistentă a deficitului bugetar în vecinătatea imediată a nivelului de referință de 3% din PIB este benignă, considerând că aceasta este susceptibilă să conducă la vulnerabilizarea poziției finanțelor publice și să complice substanțial gestionarea acestora în eventualitatea manifestării unor șocuri adverse, păstrând politica fiscală în capcana unei conduite prociclice.

Evaluările Consiliului fiscal indică o probabilitate ridicată de apariție a unui *gap* negativ de venituri la nivelul anului 2017, având drept sursă caracterul extrem de optimist al scenariului macroeconomic ce fundamentează proiecția bugetară. Mai mult, Consiliul fiscal identifică o subdimensionare potențială semnificativă a unor agregate bugetare cu caracter nediscreționar și, în concluzie, apreciază drept probabilă necesitatea adoptării unor măsuri corective de natura veniturilor ori a cheltuielilor în vederea evitării depășirii pragului de 3% din PIB pe parcursul execuției bugetare în anul 2017.

Derapajul bugetar consemnat începând cu 2016 și care se prefigurează a continua și în anii următori este generat de un mix de reduceri agresive de taxe, în special pe consum, combinate cu creșteri ample de cheltuieli bugetare, în special a celor de natură socială. Estimările indică faptul că România are probabil, începând cu anul 2016, de departe cele mai mici venituri fiscale (inclusiv contribuții de asigurări sociale) din UE (alături de Irlanda), ceea ce va complica foarte mult construcția bugetară pe termen mediu. Distanța care separă România de media veniturilor fiscale în UE28 este de circa 14 pp. din PIB.

În aceste condiții, Consiliul fiscal recomandă Guvernului accelerarea măsurilor de reformă structurală cu impact asupra ratei de colectare a veniturilor bugetare și asupra eficienței cheltuirii banilor publici. În acest sens, Consiliul fiscal consideră că urgentarea implementării programului cu Banca Mondială semnat în 2013 de către România cu privire la modernizarea sistemului de administrare a veniturilor bugetare trebuie să fie o prioritate imediată. De asemenea, operaționalizarea rapidă a procesului de prioritizare a investițiilor publice și o reformă reală a administrației publice, menită să așeze pe bază de management al performanței funcționarea statului pe diverse paliere ar putea genera câștiguri însemnate de eficiență la nivelul cheltuielilor bugetare.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 3 februarie 2017.

3 februarie 2017

Președinte Consiliul fiscal,

IONUȚ DUMITRU

Anexe

Anexa nr. 1: Măsurile de politică fiscală și impactul potrivit MFP

Măsurile de politică fiscală - venituri bugetare	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de venituri
Total	-7.176,8	
Scutirea de impozit a pensiilor mai mici de 2.000 de lei	-1.200,0	Impozitul pe salarii și venit
Modificarea impozitării veniturilor din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal	-300,0	Impozitul pe salarii și venit
Persoanele juridice române plătitoare de impozit pe profit care la data de 31 decembrie 2016 au venituri sub 500.000 euro sunt obligate la plata impozitului pe venit începând cu 1 februarie 2017. Cotele de impozit: 1% pentru microîntreprinderile care au unul sau mai mulți salariați; 3% pentru microîntreprinderile care nu au salariați*	-429,0	Alte impozite pe profit, venit și câștiguri din capital de la persoane juridice
Eliminarea taxei pe construcții începând cu 1 ianuarie 2017	-1.000,0	Impozite și taxe pe proprietate
Reducere cotei standard de TVA de la 20% la 19% începând cu 1 ianuarie 2017	-2.200,0	Taxă pe valoare adăugată
Eliminarea accizei de 7 eurocenți și creșterea accizei de la 430,71 lei/1000 de țigarete în 2016 la 435,58 lei/1000 țigarete în 2017	-2.886,0	Accize
Prelungire O.G. 5/2013 - Impozitul pe monopolul din sectorul energiei electrice și al gazului natural	152,5	Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii
Prelungire O.G. 5/2013 - Impozitul pe veniturile din exploatarea resurselor naturale, altele decât gazele naturale (O.G. 6/2013)	58,7	Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii
Prelungire O.G. 5/2013 - Impozitul pe veniturile suplimentare obținute ca urmare a dereglementării prețurilor din sectorul gazelor naturale (O.G. 7/2013)	708,6	Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii
Eliminarea plății CASS de către pensionari	-900,0	Contribuții de asigurări
Eliminarea plafonării bazei de calcul la 5 salarii medii brute pentru calculul contribuției individuale de asigurări sociale și pentru calculul contribuției de asigurări sociale datorate de angajatori sau persoane asimilate acestora, pentru veniturile din salarii sau asimilate salariilor**	1.100,0	Contribuții de asigurări
Eliminare taxe nefiscale:	-281,6	Venituri nefiscale
<i>buget de stat</i>	-146,0	Venituri nefiscale
<i>bugete locale</i>	-135,6	Venituri nefiscale

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice

* În cazul introducerii cotei de impozitare de 1% din venituri pentru microîntreprinderile cu unul sau mai mulți salariați și modificarea, de la 1 februarie, a pragului până la care o firmă este considerată microîntreprindere de la 100.000 de euro la 500.000 de euro, Consiliul fiscal are o estimare diferită, respectiv un impact de -662,1 mil. lei, aceasta fiind detaliată în Anexa 8.

** În cazul eliminării plafonării bazei de calcul la 5 salarii medii brute estimarea Consiliul fiscal diferă semnificativ de cea a MFP, plusul de venituri estimat de Consiliul fiscal fiind de 372,8 mil. lei, mai mic cu circa 727 mil. lei față de proiecția MFP.

Măsurile de politică fiscală - cheltuieli bugetare	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de cheltuieli
Total	-10.474,2	
Majorarea punctului de pensie de la 917,5 lei la 1.000 lei de la 1 iulie 2017	-2.502	Asistență socială
Majorarea pensiei sociale minime garantate de la 400 lei la 520 lei, începând cu 1 martie 2017	-1.200	Asistență socială
Gratuitate la transportul intern feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a, pentru studenții înmatriculați la instituțiile de învățământ superior (cursuri de zi)	-75	Asistență socială
Stabilirea cuantumului alocat pentru constituirea fondului de burse și protecție socială a studenților la valoarea de 201 lei / lună pe perioada derulării activităților didactice (cursuri de zi, fără taxă de studii)	-285	Asistență socială
Majorarea cu 20% a salariului brut și a sporurilor pentru personalul din administrația publică locală, începând cu 1 februarie 2017	-1.478	Cheltuieli de personal
Majorarea cu 50% a salariului brut și a sporurilor pentru personalul din instituțiile publice de spectacole sau concerte, începând cu 1 februarie 2017	-84	Cheltuieli de personal
Majorarea cu 15% a salariului brut și a sporurilor pentru personalul din sistemul de sănătate, sistemul de asistență socială și din sistemul de învățământ și creșterea cu 25% a salariului de bază de încadrare pentru personalul Casei de Asigurări de Sănătate, majorarea salariilor personalului Direcțiilor de Sănătate Publică și Caselor Județene de Sănătate la nivelul a 85% din salariile CNAS și salarizarea Agenției Române de Salvarea a Vieții Omenești pe Mare similar cu drepturile salariale ale IGSU, începând cu 1 ianuarie 2017 (OUG 20/2016)	-4.850,2	Cheltuieli de personal

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice

Anexa nr. 2: Proiecție venituri pe baza cadrului macroeconomic de toamnă publicat de CNP în noiembrie 2016

Mil.lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv swap)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor consistentă cu cadrul macroeconomic proiectat de CNP în toamna anului 2016	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin swap-uri)	Diferențe proiecție venituri consistente cu cadrul macroeconomic de toamnă față de venituri proiect de buget
VENITURI TOTALE	223.721,8	1.593	-5.479,8			250.211,5	254.716,5	-4.505,0
Venituri curente	215.618,8	1.593	-5.479,8			227.146,1	231.618,1	-4.472,1
Venituri fiscale	136.406,1	1.593	-5.479,8			139.140,2	142.836,0	-3.695,8
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice total	16.398,0		-662,1	(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară potrivit MFP)*(1+Δ%bază macroeconomică relevantă)*Elasticitate de 1,75) la care se adaugă măsurile de politică fiscală	PIB nominal (+6,5%)	17.513,9	18.055,3	-541,5
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane fizice	28.383,6					29.574,8	30.782,0	-1.207,2
Impozitul pe salarii și venit	27.756,4		-1.373,3	Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară potrivit MFP corectată cu măsurile fiscale și extrapolată cu nr. de salariați și dinamica câștigurilor salariale	Numărul de salariați (+2,8%) Câștigul salarial mediu brut (+6,4%)	28.907,2	30.108,2	-1.201,0
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	627,219			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară potrivit MFP)*(1+Δ%bază macroeconomică relevantă)	PIB nominal (+6,5%)	667,7	673,9	-6,2
Impozite și taxe pe proprietate	5.898,1		-1.000,0	Conform proiecției MFP		5.161,1	5.161,1	0,0
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	84.127,1	1.593				85.251,9	87.068,8	-1.816,9

Mil.lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor consistentă cu cadrul macroeconomic proiectat de CNP în toamna anului 2016	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap-uri</i>)	Diferențe proiecție venituri consistente cu cadrul macroeconomic de toamnă față de venituri proiect de buget
TVA	51.675,1	1.593	-3.241,0	Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de execuția preliminară, netă de <i>swap</i> care a fost extrapolată cu baza macroeconomică relevantă și apoi ajustată cu măsurile de politică fiscală	Cheltuiala cu consumul final al populației (+7%)	53.319,7	54.142,3	-822,6
Accize	26.957,0		-2.886,0	(Punctul de extrapolare este reprezentat seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice, la care se adaugă impactul măsurilor de politică fiscală	Cheltuiala cu consumul final al populației în termeni reali (+5,4%)	25.326,8	26.051,3	-724,5
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	2.250,3		919,8		Cheltuiala cu consumul final al populației (+7%)	3.326,9	3.385,6	-58,7
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.244,6			(Punctul de extrapolare este reprezentat seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice	PIB real (+4,3%)	3.278,5	3.489,6	-211,1
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	882,7			(Punctul de extrapolare este reprezentat seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice	Import de bunuri și servicii (+3,3%)	894,3	951,3	-57,0
Alte impozite și taxe fiscale	716,7			(Punctul de extrapolare este reprezentat seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice	PIB nominal (+6,5%)	744,2	817,6	-73,3

Mil.lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv swap)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor consistentă cu cadrul macroeconomic proiectat de CNP în toamna anului 2016	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin swap-uri)	Diferențe proiecție venituri consistente cu cadrul macroeconomic de toamnă față de venituri proiect de buget
Contribuții de asigurări	61.274,4		2.762,8	(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP netă de swap din care se scade impactul aferent CAS provenit din titluri executorii din 2016 de 434 milioane lei)*Dinamica bazelor macroeconomice, la care se adaugă impactul măsurilor de politică fiscală	Numărul de salariați (+2,8%) Câștigul salarial mediu brut (+6,4%)	68.982,1	69.758,4	-776,3
Venituri nefiscale	17.938,3			Conform proiecției MFP		19.023,7	19.023,7	0,0
Venituri din capital	769,4			(Punctul de extrapolare este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Indicele prețurilor de consum	Rata medie a inflației prognozate pentru 2017 (1,9%)	784,0	817,0	-33,0
Donații	1,6			Conform proiecției MFP		19,7	19,7	0,0
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	949,9			Conform proiecției MFP		184,3	184,3	0,0
Operațiuni financiare						0,0	0,0	0,0
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	472,7					0,0		0,0
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	5.909,5			Conform proiecției MFP		22.077,3	22.077,3	0,0

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Notă: Măsuri de politică fiscală considerate - impact:	
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice:	Creșterea pragului până la care o firmă este considerată microîntreprindere de la 100.000 de euro în 2016 la 500.000 de euro începând cu 1 ianuarie 2017 (-662,1 mil. lei)
Impozitul pe salarii și venit	1. Majorarea salariului minim la 1.450 lei pe lună, începând cu 1 februarie 2017 (+370 mil. lei)
	2. Majorarea cu 20% a salariului brut pentru personalul din administrația publică locală, majorarea cu 50% a salariului brut pentru personalul din instituțiile publice de spectacole sau concerte, majorarea cu 15% a salariului brut pentru personalul din sistemul de sănătate, de asistență socială și din sistemul de învățământ și creșterea cu 25% a salariului de bază pentru personalul CNAS, majorarea salariilor personalului Direcțiilor de Sănătate Publică și Caselor Județene de Sănătate la nivelul a 85% din salariile CNAS și salarizarea Agenției Române de Salvare a Vieții Omenești pe Mare similar cu drepturile salariale alea IGSU (+542 mil. lei)
	3. Scutirea de impozit pe venit a pensiilor mai mici de 2.000 de lei (-1200 mil. lei)
	4. Introducerea unui plafon neimpozabil în cazul veniturilor obținute ca urmare a transferului dreptului de proprietate, în sumă de 450.000 lei începând cu 1 februarie 2017 (-300 mil. lei)
	5. Scăderea impozitului pe venit rezultat din diminuarea bazei impozabile ca urmare a eliminării plafonului de cinci salarii medii brute la plata contribuției de asigurări sociale (-700 mil. lei impozit pe dividende și pe venit -85,3 mil. lei)
Impozite și taxe pe proprietate	Eliminarea taxei pe construcții începând cu 1 ianuarie 2017 (-1000 mil. lei)
TVA	Ajustarea punctului de pornire al extrapolării (execuție TVA 2016) ca urmare a încasărilor înregistrate în ianuarie 2016 cu TVA de 24% (aferele lunii decembrie 2015) (-700 mil. lei), reducere TVA la 19% și scăderea TVA rezultată din eliminarea supraacizei de 7 eurocenți pe litru de carburant (-2541 mil. lei)
Accize	Eliminarea accizei de 7 eurocenți și creșterea accizei de la 430,71 lei/1000 de țigarete în 2016 la 435,58 lei/1000 țigarete în 2017 (-2.886 mil. lei). Nu au fost extrapolate accizele încasate din vânzarea produselor din tutun considerând că acestea nu cresc în linie cu dinamica consumului real.
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	1. Aplicarea cotelor de impozitare de la 0,1 la 0,85 lei/MWh asupra veniturilor din transportul și distribuția electricității și gazelor (+152,5 mil. lei)
	2. Aplicarea unui impozit de 0.5% asupra veniturilor din exploatarea resurselor naturale, altele decât gazele naturale (exploatarea forestiere, cariere, extracția minereurilor neferoase etc.) (+58,7 mil. lei)
	3. Aplicarea unui impozit de 60% asupra veniturilor suplimentare obținute ca urmare a dereglementării din sectorul gazelor naturale (+708,6 mil. lei)
Contribuții de asigurări	1. Majorarea cu 20% a salariului brut pentru personalul din administrația publică locală, majorarea cu 50% a salariului brut pentru personalul din instituțiile publice de spectacole sau concerte, majorarea cu 15% a salariului brut pentru personalul din sistemul de sănătate, de asistență socială și din sistemul de învățământ și creșterea cu 25% a salariului de bază pentru personalul CNAS, majorarea salariilor personalului Direcțiilor de Sănătate Publică și Caselor Județene de Sănătate la nivelul a 85% din salariile CNAS și salarizarea Agenției Române de Salvare a Vieții Omenești pe Mare similar cu drepturile salariale alea IGSU (+2190 mil. lei)
	2. Majorarea salariului minim la 1.450 lei pe lună, începând cu 1 februarie 2017 (+1100 mil. lei)
	3. Eliminarea plății CASS de către pensionari (-900 mil. lei)
	5. Eliminarea plafonării bazei de calcul la 5 salarii medii brute pentru calculul contribuției individuale de asigurări sociale și pentru calculul contribuției de asigurări sociale datorate de angajatori sau persoane asimilate acestora, pentru veniturile din salarii sau asimilate salariilor (+372,8 mil. lei)

Anexa nr. 3: Proiecție venituri pe baza cadrului macroeconomic de iarnă publicat de CNP în ianuarie 2017

Mil. lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor BGC consistentă cu cadrul macroeconomic furnizat de CNP în data de 20 ianuarie 2017	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap</i> -uri)	Diferențe proiecție venituri consistentă cu cadrul macroeconomic de iarnă față de MFP
VENITURI TOTALE	223.721,8	1.592,7	- 9.681,8			253.708,6	254.716,5	-1.007,9
Venituri curente	215.618,8	1.592,7	-9.681,8			230.647,0	231.618,1	-971,1
Venituri fiscale	136.406,1	1.592,7	-9.681,8			141.934,0	142.836,0	-902,0
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice total	16.398,0		- 662,1	(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară potrivit MFP)*(1+Δ%bază macroeconomică relevantă*Elasticitate de 1,75) la care se adaugă măsurile de politică fiscală	PIB nominal (+7,48%)	17.807,8	18.055,3	-247,5
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane fizice	28.383,6					30.497,1	30.782,0	-284,9
Impozitul pe salarii și venit	27.756,4		- 2.285,3	Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară	Numărul de salariați (+4,3%) Câștigul salarial mediu brut (+11,2%)	29.823,0	30.108,2	-285,2

Mil. lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor BGC consistentă cu cadrul macroeconomic furnizat de CNP în data de 20 ianuarie 2017	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap</i> -uri)	Diferențe proiecție venituri consistentă cu cadrul macroeconomic de iarnă față de MFP
				potrivit MFP corectată cu măsurile fiscale și extrapolată cu nr. de salariați și dinamica câștigurilor salariale				
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	627,2			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de suma din execuția preliminară potrivit MFP)*(1+Δ%bază macroeconomică relevantă)	PIB nominal (+7,48%)	674,1	673,9	0,3
Impozite și taxe pe proprietate	5.898,1		-1.000,0	Conform proiecției MFP		5.161,1	5.161,1	0,0
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	84.127,1	1.592,7				86.758,9	87.068,8	-309,9
TVA	51.675,1	1.592,7	-3.241,0	Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de execuția preliminară, netă de swap care a fost extrapolată cu baza macroeconomică și relevantă apoi ajustată	Cheltuiala cu consumul final al populației (+8,9%)	54.319,1	54.142,3	176,8

Mil. lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor BGC consistentă cu cadrul macroeconomic furnizat de CNP în data de 20 ianuarie 2017	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap</i> -uri)	Diferențe proiecție venituri consistentă cu cadrul macroeconomic de iarnă față de MFP
				cu măsurile de politică fiscală				
Accize	26.957,0		-2.886,0	(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice, la care se adaugă impactul măsurilor de politică fiscală	Cheltuiala cu consumul final al populației în termeni reali (+7,23%)	25.655,8	26.051,3	-395,5
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	2.250,3		919,8		Cheltuiala cu consumul final al populației (+8,9%)	3.370,7	3.385,6	-14,9
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.244,6			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice	PIB real (+5,2%)	3.413,3	3.489,6	-76,3
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	882,7			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția	Import de bunuri și servicii (+8,5%)	957,7	951,3	6,5

Mil. lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor BGC consistentă cu cadrul macroeconomic furnizat de CNP în data de 20 ianuarie 2017	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap</i> -uri)	Diferențe proiecție venituri consistentă cu cadrul macroeconomic de iarnă față de MFP
				preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice				
Alte impozite și taxe fiscale	716,7			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Dinamica bazei macroeconomice	PIB nominal (+7,48%)	751,4	817,6	-66,1
Contribuții de asigurări	61.274,4		- 527,2	(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat de seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP netă de <i>swap</i> din care se scade impactul aferent CAS provenit din titluri executorii din 2016 de 434 milioane lei)*Dinamica bazelor macroeconomice, la care se adaugă impactul măsurilor de politică fiscală	Numărul de salariați (+4,3%) Câștigul salarial mediu brut (+11,2%)	69.689,2	69.758,4	-69,1
Venituri nefiscale	17.938,3			Conform proiecției MFP		19.023,7	19.023,7	0,0

Mil. lei	2016	2017						
	Execuție preliminară 2016 potrivit MFP (inclusiv <i>swap</i>)	Influența schemei de compensare 2017	Măsuri de politică fiscală	Explicații	Baze macroeconomice relevante	Proiecția veniturilor BGC consistentă cu cadrul macroeconomic furnizat de CNP în data de 20 ianuarie 2017	Venituri BGC prevăzute în proiectul de buget 2017 (conțin <i>swap-uri</i>)	Diferențe proiecție venituri consistentă cu cadrul macroeconomic de iarnă față de MFP
Venituri din capital	769,4			(Punctul de pornire al extrapolării este reprezentat seria disponibilă în execuția preliminară potrivit MFP)*Indicele prețurilor de consum	Rata medie a inflației prognozate pentru 2017 (1,4%)	780,2	817,0	-36,8
Donații	1,6			Conform proiecției MFP		19,7	19,7	0,0
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	949,9			Conform proiecției MFP		184,3	184,3	0,0
Operațiuni financiare						0,0	0,0	0,0
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	472,7					0,0		
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	5.909,5			Conform proiecției MFP		22.077,3	22.077,3	0,0

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Notă: Măsuri de politică fiscală considerate - impact:	
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice:	Creșterea pragului până la care o firmă este considerată microîntreprindere de la 100.000 de euro în 2016 la 500.000 de euro începând cu 1 ianuarie 2017 (-662,1 mil. lei)
Impozitul pe salarii și venit	1. Scutirea de impozit pe venit a pensiilor mai mici de 2.000 de lei (-1200 mil. lei)
	2. Introducerea unui plafon neimpozabil în cazul veniturilor obținute ca urmare a transferului dreptului de proprietate, în sumă de 450.000 lei începând cu 1 februarie 2017 (-300 mil. lei)
	3. Scăderea impozitului pe venit rezultat din diminuarea bazei impozabile ca urmare a eliminării plafonului de cinci salarii medii brute la plata contribuției de asigurări sociale (-700 mil. lei impozit pe dividende și pe venit -85,3 mil. lei)
Impozite și taxe pe proprietate	Eliminarea taxei pe construcții începând cu 1 ianuarie 2017 (-1000 mil. lei)
TVA	Ajustarea punctului de pornire al extrapolării (execuție TVA 2016) ca urmare a încasărilor înregistrate în ianuarie 2016 cu TVA de 24% (aferele lunii decembrie 2015) (-700 mil. lei), reducere TVA la 19% și scăderea TVA rezultată din eliminarea supraacizei de 7 eurocenți pe litru de carburant (-2541 mil. lei)
Accize	Eliminarea accizei de 7 eurocenți și creșterea accizei de la 430,71 lei/1000 de țigarete în 2016 la 435,58 lei/1000 țigarete în 2017 (-2.886 mil. lei). Nu au fost extrapolate accizele încasate din vânzarea produselor din tutun considerând că acestea nu cresc în linie cu dinamica consumului real.
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	1. Aplicarea cotelor de impozitare de la 0,1 la 0,85 lei/MWh asupra veniturilor din transportul și distribuția electricității și gazelor (+152,5 mil. lei)
	2. Aplicarea unui impozit de 0,5% asupra veniturilor din exploatarea resurselor naturale, altele decât gazele naturale (exploatarea forestieră, cariere, extracția minereurilor neferoase etc.) (+58,7 mil. lei)
	3. Aplicarea unui impozit de 60% asupra veniturilor suplimentare obținute ca urmare a dereglementării din sectorul gazelor naturale (+708,6 mil. lei)
Contribuții de asigurări	1. Eliminarea plății CASS de către pensionari (-900 mil. lei)
	2. Eliminarea plafonării bazei de calcul la 5 salarii medii brute pentru calculul contribuției individuale de asigurări sociale și pentru calculul contribuției de asigurări sociale datorate de angajatori sau persoane asimilate acestora, pentru veniturile din salarii sau asimilate salariilor (+372,8 mil. lei)

Anexa nr. 4: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2016-2017

Mil. lei	Execuție prelim. 2016 potrivit MFP	Swap exec. 2016	Execuție preliminată 2016 potrivit MFP (fără swap)	Proiect buget 2017	Swap planific at 2017	Proiect buget 2017 fără swap	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016 fără swap	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016 fără swap	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016
											cu swap pondere în PIB			fără swap pondere în PIB		
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	8=6-3	9=4/1	10=6/3	11	12	13=12-11	14	15	16=15-14
VENITURI TOTALE	223.721,8	750,3	222.971,5	254.716,5	1.592,7	253.123,8	30.994,7	30.152,3	13,9%	13,5%	29,5%	31,2%	1,8%	29,4%	31,1%	1,7%
Venituri curente	215.618,8	740,9	214.877,9	231.618,1	1.592,7	230.025,4	15.999,3	15.147,5	7,4%	7,0%	28,4%	28,4%	0,0%	28,3%	28,2%	-0,1%
Venituri fiscale	136.406,1	441,5	135.964,7	142.836,0	1.592,7	141.243,3	6.429,9	5.278,7	4,7%	3,9%	18,0%	17,5%	-0,5%	17,9%	17,3%	-0,6%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	44.781,6	137,1	44.644,5	48.837,4		48.837,4	4.055,7	4.192,9	9,1%	9,4%	5,9%	6,0%	0,1%	5,9%	6,0%	0,1%
Impozitul pe profit	15.442,0	64,8	15.377,2	16.629,9		16.629,9	1.187,9	1.252,7	7,7%	8,1%	2,0%	2,0%	0,0%	2,0%	2,0%	0,0%
Impozitul pe salarii și venit	27.756,4	72,4	27.684,0	30.108,2		30.108,2	2.351,8	2.424,2	8,5%	8,8%	3,7%	3,7%	0,0%	3,6%	3,7%	0,0%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	1.583,3		1.583,3	2.099,3		2.099,3	516,0	516,0	32,6%	32,6%	0,2%	0,3%	0,0%	0,2%	0,3%	0,0%
Impozite și taxe pe proprietate	5.898,1		5.898,1	5.161,1		5.161,1	-737,0	-737,0	-12,5%	-12,5%	0,8%	0,6%	-0,1%	0,8%	0,6%	-0,1%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	84.127,1	286,8	83.840,2	87.068,8	1.592,7	85.476,1	2.941,7	1.635,9	3,5%	2,0%	11,1%	10,7%	-0,4%	11,1%	10,5%	-0,6%
TVA	51.675,1	286,8	51.388,3	54.142,3	1.592,7	52.549,6	2.467,2	1.161,3	4,8%	2,3%	6,8%	6,6%	-0,2%	6,8%	6,4%	-0,3%
Accize	26.957,0	0,1	26.956,9	26.051,3		26.051,3	-905,6	-905,6	-3,4%	-3,4%	3,6%	3,2%	-0,4%	3,6%	3,2%	-0,4%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	2.250,3		2.250,3	3.385,6		3.385,6	1.135,2	1.135,2	50,4%	50,4%	0,3%	0,4%	0,1%	0,3%	0,4%	0,1%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.244,6		3.244,6	3.489,6		3.489,6	245,0	245,0	7,6%	7,6%	0,4%	0,4%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	882,7		882,7	951,3		951,3	68,6	68,6	7,8%	7,8%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Alte impozite și taxe fiscale	716,7	17,5	699,2	817,6		817,6	100,9	118,4	14,1%	16,9%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Contribuții de asigurări	61.274,4	299,4	60.975,0	69.758,4		69.758,4	8.483,9	8.783,4	13,8%	14,4%	8,1%	8,6%	0,5%	8,0%	8,6%	0,5%
Venituri nefiscale	17.938,3		17.938,3	19.023,7		19.023,7	1.085,5	1.085,5	6,1%	6,1%	2,4%	2,3%	0,0%	2,4%	2,3%	0,0%

Mil. lei	Execuție prelim. 2016 potrivit MFP	Swap exec. 2016	Execuție preliminată 2016 potrivit MFP (fără swap)	Proiect buget 2017	Swap planific at 2017	Proiect buget 2017 fără swap	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016 fără swap	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016 fără swap	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016
											cu swap pondere în PIB			fără swap pondere în PIB		
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	8=6-3	9=4/1	10=6/3	11	12	13=12-11	14	15	16=15-14
Venituri din capital	769,4		769,4	817,0		817,0	47,6	47,6	6,2%	6,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Donații	1,6		1,6	19,7		19,7	18,1	18,1	1141,8%	1141,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	949,9		949,9	184,3		184,3	-765,5	-765,5	-80,6%	-80,6%	0,1%	0,0%	-0,1%	0,1%	0,0%	-0,1%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	472,7	9,4	463,3	0,0		0,0	-472,7	-463,3	-100,0%	-100,0%	0,1%	0,0%	-0,1%	0,1%	0,0%	-0,1%
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate si prefinantari aferente cadrului financiar 2014-2020	5.909,5		5.909,5	22.077,3		22.077,3	16.167,8	16.167,8	273,6%	273,6%	0,8%	2,7%	1,9%	0,8%	2,7%	1,9%
CHELTUIELI TOTALE	242.016,3	750,3	241.266,0	278.816,5	1.592,7	277.223,8	36.800,2	35.957,8	15,2%	14,9%	31,9%	34,2%	2,3%	31,8%	34,0%	2,2%
Cheltuieli curente	223.001,1	750,3	222.250,8	253.629,6	1.422,7	252.206,9	30.628,4	29.956,0	13,7%	13,5%	29,4%	31,1%	1,7%	29,3%	30,9%	1,6%
Cheltuieli de personal	57.040,1		57.040,1	63.884,3		63.884,3	6.844,2	6.844,2	12,0%	12,0%	7,5%	7,8%	0,3%	7,5%	7,8%	0,3%
Bunuri și servicii	40.950,2		40.950,2	40.631,9	522,7	40.109,2	-318,3	-841,0	-0,8%	-2,1%	5,4%	5,0%	-0,4%	5,4%	4,9%	-0,5%
Dobânzi	10.008,3		10.008,3	10.185,0		10.185,0	176,7	176,7	1,8%	1,8%	1,3%	1,2%	-0,1%	1,3%	1,2%	-0,1%
Subvenții	6.604,9		6.604,9	7.161,5		7.161,5	556,6	556,6	8,4%	8,4%	0,9%	0,9%	0,0%	0,9%	0,9%	0,0%
Transferuri - Total	107.953,3	750,3	107.203,0	131.133,4	900,0	130.233,4	23.180,1	23.030,4	21,5%	21,5%	14,2%	16,1%	1,9%	14,1%	16,0%	1,8%
Transferuri între unități ale administrației publice	820,9		820,9	1.977,2	900,0	1.077,2	1.156,3	256,3	140,9%	31,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
Alte transferuri	10.951,8		10.951,8	11.302,4		11.302,4	350,6	350,6	3,2%	3,2%	1,4%	1,4%	-0,1%	1,4%	1,4%	-0,1%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	4.019,7		4.019,7	974,5		974,5	-3.045,2	-3.045,2	-75,8%	-75,8%	0,5%	0,1%	-0,4%	0,5%	0,1%	-0,4%
Asistență socială	81.837,2		81.837,2	88.499,3		88.499,3	6.662,2	6.662,2	8,1%	8,1%	10,8%	10,9%	0,1%	10,8%	10,9%	0,1%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	6.352,0		6.352,0	24.126,7		24.126,7	17.774,7	17.774,7	279,8%	279,8%	0,8%	3,0%	2,1%	0,8%	3,0%	2,1%

Mil. lei	Execuție prelim. 2016 potrivit MFP	Swap exec. 2016	Execuție preliminată 2016 potrivit MFP (fără swap)	Proiect buget 2017	Swap planific at 2017	Proiect buget 2017 fără swap	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016 fără swap	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017/ Execuție prelim. 2016 fără swap	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016	Execuție prelim. 2016	Proiect buget 2017	Proiect buget 2017 - Execuție prelim. 2016
											cu swap pondere în PIB			fără swap pondere în PIB		
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	8=6-3	9=4/1	10=6/3	11	12	13=12-11	14	15	16=15-14
Alte cheltuieli	3.971,7		3.971,7	4.253,3		4.253,3	281,5	281,5	7,1%	7,1%	0,5%	0,5%	0,0%	0,5%	0,5%	0,0%
Fonduri de rezervă	0,0		0,0	153,9		153,9	153,9	153,9			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	444,4		444,4	479,6		479,6	35,2	35,2	7,9%	7,9%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Cheltuieli de capital	19.015,2		19.015,2	25.187,0	170,0	25.017,0	6.171,8	6.001,8	32,5%	31,6%	2,5%	3,1%	0,6%	2,5%	3,1%	0,6%
Operațiuni financiare	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-18.294,5		-18.294,5	-24.100,0		-24.100,0	-5.805,5	-5.805,5	31,7%	31,7%	-2,4%	-2,96%	-0,5%	-2,4%	-2,96%	-0,5%

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 5: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2017-2018

Mil. lei	Proiect buget 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Proiect buget 2017	Proiect buget 2018/ Proiect buget 2017	Proiect buget 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Proiect buget 2017
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
VENITURI TOTALE		254.716,5	284.303,7	29.587,1	11,6%	31,25%	32,38%
Venituri curente		231.618,1	249.786,9	18.168,7	7,8%	28,41%	28,45%
Venituri fiscale		142.836,0	153.728,3	10.892,2	7,6%	17,52%	17,51%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital		48.837,4	53.897,5	5.060,2	10,4%	5,99%	6,14%
Impozitul pe profit		16.629,9	17.968,2	1.338,3	8,0%	2,04%	2,05%
Impozitul pe salarii și venit		30.108,2	33.682,6	3.574,5	11,9%	3,69%	3,84%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital		2.099,3	2.246,7	147,4	7,0%	0,26%	0,26%
Impozite și taxe pe proprietate		5.161,1	5.564,2	403,1	7,8%	0,63%	0,63%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii		87.068,8	92.525,1	5.456,3	6,3%	10,68%	10,54%
TVA		54.142,3	58.057,0	3.914,7	7,2%	6,64%	6,61%
Accize		26.051,3	28.297,6	2.246,2	8,6%	3,20%	3,22%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii		3.385,6	2.529,5	-856,1	-25,3%	0,42%	0,29%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități		3.489,6	3.641,1	151,5	4,3%	0,43%	0,41%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)		951,3	955,1	3,8	0,4%	0,12%	0,11%
Alte impozite și taxe fiscale		817,6	786,4	-31,1	-3,8%	0,10%	0,09%
Contribuții de asigurări		69.758,4	76.631,2	6.872,8	9,9%	8,56%	8,73%
Venituri nefiscale		19.023,7	19.427,4	403,7	2,1%	2,33%	2,21%
Venituri din capital		817,0	963,4	146,4	17,9%	0,10%	0,11%
Donații		19,7	6,7	-13,1	-66,2%	0,00%	0,00%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări		184,3	60,9	-123,4	-66,9%	0,02%	0,01%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat		0,0	0,0	0,0		0,00%	0,00%
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020		22.077,3	33.485,8	11.408,5	51,7%	2,71%	3,81%
CHELTUIELI TOTALE		278.816,5	310.292,9	31.476,3	11,3%	34,20%	35,34%
Cheltuieli curente		253.629,6	291.597,3	37.967,7	15,0%	31,11%	33,21%

Mil. lei	Proiect buget 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Proiect buget 2017	Proiect buget 2018/ Proiect buget 2017		Proiect buget 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Proiect buget 2017
						procent în PIB		
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5	
Cheltuieli de personal		63.884,3	67.200,9	3.316,6	5,2%	7,84%	7,65%	-0,18%
Bunuri și servicii		40.631,9	44.189,7	3.557,8	8,8%	4,98%	5,03%	0,05%
Dobânzi		10.185,0	12.295,0	2.110,0	20,7%	1,25%	1,40%	0,15%
Subvenții		7.161,5	7.503,2	341,7	4,8%	0,88%	0,85%	-0,02%
Transferuri - Total		131.133,4	159.790,5	28.657,1	21,9%	16,09%	18,20%	2,11%
Transferuri între unități ale administrației publice		1.977,2	2.365,9	388,7	19,7%	0,24%	0,27%	0,03%
Alte transferuri		11.302,4	13.102,8	1.800,5	15,9%	1,39%	1,49%	0,11%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile		974,5	936,9	-37,6	-3,9%	0,12%	0,11%	-0,01%
Asistență socială		88.499,3	97.770,3	9.270,9	10,5%	10,86%	11,14%	0,28%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020		24.126,7	40.415,1	16.288,4	67,5%	2,96%	4,60%	1,64%
Alte cheltuieli		4.253,3	5.199,5	946,2	22,2%	0,52%	0,59%	0,07%
Fonduri de rezervă		153,9	107,0	-46,9	-30,5%	0,02%	0,01%	-0,01%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă		479,6	511,1	31,4	6,5%	0,06%	0,06%	0,00%
Cheltuieli de capital		25.187,0	18.695,6	-6.491,4	-25,8%	3,09%	2,13%	-0,96%
Operațiuni financiare		0,0	0,0	0,0				0,00%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent		0,0	0,0	0,0				0,00%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-24.100,0	-25.989,2	-1.889,2	7,8%	-2,96%	-2,96%		0,00%

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 6: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2018-2019

	Proiect buget 2018	Proiect buget 2019	Proiect buget 2019 - Proiect buget 2018	Proiect buget 2019/Proiect buget 2018	Proiect buget 2018	Proiect buget 2019	Proiect buget 2019 - Proiect buget 2018
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
VENITURI TOTALE	284.303,7	311.667,3	27.363,6	9,6%	32,38%	32,95%	0,56%
Venituri curente	249.786,9	273.108,3	23.321,5	9,3%	28,45%	28,87%	0,42%
Venituri fiscale	153.728,3	166.468,5	12.740,3	8,3%	17,51%	17,60%	0,09%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	53.897,5	59.983,7	6.086,1	11,3%	6,14%	6,34%	0,20%
Impozitul pe profit	17.968,2	19.676,7	1.708,5	9,5%	2,05%	2,08%	0,03%
Impozitul pe salarii și venit	33.682,6	37.900,8	4.218,2	12,5%	3,84%	4,01%	0,17%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	2.246,7	2.406,1	159,4	7,1%	0,26%	0,25%	0,00%
Impozite și taxe pe proprietate	5.564,2	5.934,3	370,1	6,7%	0,63%	0,63%	-0,01%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	92.525,1	98.788,6	6.263,5	6,8%	10,54%	10,44%	-0,10%
TVA	58.057,0	62.074,3	4.017,3	6,9%	6,61%	6,56%	-0,05%
Accize	28.297,6	30.264,8	1.967,3	7,0%	3,22%	3,20%	-0,02%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	2.529,5	2.590,1	60,6	2,4%	0,29%	0,27%	-0,01%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.641,1	3.859,4	218,3	6,0%	0,41%	0,41%	-0,01%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	955,1	958,9	3,8	0,4%	0,11%	0,10%	-0,01%
Alte impozite și taxe fiscale	786,4	803,2	16,7	2,1%	0,09%	0,08%	0,00%
Contribuții de asigurări	76.631,2	86.443,5	9.812,3	12,8%	8,73%	9,14%	0,41%
Venituri nefiscale	19.427,4	20.196,3	768,9	4,0%	2,21%	2,13%	-0,08%
Venituri din capital	963,4	1.005,4	42,0	4,4%	0,11%	0,11%	0,00%
Donații	6,7	4,9	-1,8	-26,4%	0,00%	0,00%	0,00%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	60,9	2,7	-58,3	-95,6%	0,01%	0,00%	-0,01%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,0	0,0	0,0		0,00%	0,00%	0,00%

	Proiect buget 2018	Proiect buget 2019	Proiect buget 2019 - Proiect buget 2018	Proiect buget 2019/Proiect buget 2018	Proiect buget 2018	Proiect buget 2019	Proiect buget 2019 - Proiect buget 2018
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	33.485,8	37.546,0	4.060,2	12,1%	3,81%	3,97%	0,16%
CHELTUIELI TOTALE	310.292,9	335.884,9	25.592,1	8,2%	35,34%	35,51%	0,16%
Cheltuieli curente	291.597,3	307.805,7	16.208,4	5,6%	33,21%	32,54%	-0,67%
Cheltuieli de personal	67.200,9	68.642,1	1.441,2	2,1%	7,65%	7,26%	-0,40%
Bunuri și servicii	44.189,7	45.607,9	1.418,2	3,2%	5,03%	4,82%	-0,21%
Dobânzi	12.295,0	13.238,2	943,1	7,7%	1,40%	1,40%	0,00%
Subvenții	7.503,2	7.837,0	333,9	4,4%	0,85%	0,83%	-0,03%
Transferuri - Total	159.790,5	171.996,6	12.206,2	7,6%	18,20%	18,18%	-0,02%
Transferuri între unități ale administrației publice	2.365,9	2.331,4	-34,6	-1,5%	0,27%	0,25%	-0,02%
Alte transferuri	13.102,8	13.453,7	350,9	2,7%	1,49%	1,42%	-0,07%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	936,9	446,3	-490,6	-52,4%	0,11%	0,05%	-0,06%
Asistență socială	97.770,3	102.734,1	4.963,9	5,1%	11,14%	10,86%	-0,28%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	40.415,1	47.551,5	7.136,5	17,7%	4,60%	5,03%	0,42%
Alte cheltuieli	5.199,5	5.479,6	280,2	5,4%	0,59%	0,58%	-0,01%
Fonduri de rezervă	107,0	107,0	0,0	0,0%	0,01%	0,01%	0,00%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	511,1	376,8	-134,2	-26,3%	0,06%	0,04%	-0,02%
Cheltuieli de capital	18.695,6	28.079,2	9.383,6	50,2%	2,13%	2,97%	0,84%
Operațiuni financiare	0,0	0,0	0,0			0,00%	0,00%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0	0,0	0,0			0,00%	0,00%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-25.989,2	-24.217,7	1.771,5	-6,8%	-2,96%	-2,56%	0,40%

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 7: Calcul impact eliminare plafon de cinci salarii medii brute la calculul CAS pentru angajat și angajator

Cod fiscal în vigoare în decembrie 2016

Baza de calcul a contribuției la bugetul asigurărilor sociale de stat (CAS) este plafonată pentru contribuția individuală a angajatului (cota: 10,5%) la cinci salarii medii brute. Pentru angajator plafonarea CAS (cota: 15,8%) la cinci salarii medii brute se aplică la fondul total de salarii.

Ordonanța de urgență nr. 3/2017 - de modificare a Codului fiscal începând cu luna februarie 2017

Eliminarea plafonului de cinci salarii medii brute la calculul CAS pentru angajat și angajator.

Ipoteze generale:

1. Punctul de plecare în estimarea impactului asupra veniturilor bugetare determinat de eliminarea plafonului de 5 salarii medii brute pe economie la plata CAS la angajat și angajator, este reprezentat de distribuția venitului brut realizat de asigurații cu norma întreagă și cei cu timp parțial de lucru, extras din publicația MMJS „Pensii și asigurări sociale de stat”, cu ultimele date disponibile la nivelul lunii iunie 2016. (http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/pensii_II_2016.pdf) care au fost actualizate pentru anul 2017 cu indicii de creștere salarială estimați de Comisia Națională de Prognoză (11,2% conform Prognozei de iarnă 2017)
2. Impactul renunțării la plafonarea CAS este practic doar la nivelul contribuției individuale, deoarece la nivelul contribuției datorate de angajator se ia în calcul fondul total de salarii (art. 140 din Codul fiscal), ceea ce face ca impactul plafonării în acest caz să fie neglijabil (ponderea salariilor cu salarii medii brute peste 5 salarii medii brute pe economie este infimă la nivel de firmă privată sau instituție publică).
3. Măsura se va aplica de la 1 februarie 2017 (10 luni). Pentru determinarea impactului, s-au considerat datele privind salariul mediu pe economie pentru fundamentarea bugetului asigurărilor de stat stabilit pentru anul 2017 (3131 lei lunar) și distribuția veniturilor din publicația sus-menționată. Calculul încasărilor din contribuții sociale și impozit pe venit înainte și după aplicarea propunerii legislative este făcut la nivelul angajaților cu normă întreagă și cei cu timp parțial de muncă cu venituri lunare peste plafonul de 5 salarii medii brute ($15655 = 5 \times 3131$ lei). Pentru contribuția direcționată către Pilonul 2 de pensii (5,1%) s-a calculat ponderea participanților cu contribuții virate în total participanți la Pilonul 2 de pensii pe ultimele 3 luni 2016 rezultând o medie egală cu 59%, conform datelor statistice preluate de pe

site-ul CSSPP: <http://www.csspp.ro/evolutie-indicatori/pilon2/part-virat/1-5> și <http://www.csspp.ro/evolutie-indicatori/pilon2/norma/1>).

Calcul impact (287,5 mil. lei pentru 10 luni de aplicare)		
	Nr. crt.	Mil. lei/2016
Salariu mediu brut pe economie, lei	1	3.131,0
Plafon 5 salarii medii brute, lei	$2=5*1$	15.655,0
Încasări din CAS individual plafonat	3	865,8
din care, la Pilonul 2 de pensii	$4=3*(5,1\%/10,5%)*59\%$	248,1
Încasări din impozitul pe venit considerând plafonul la contribuții sociale individuale	5	2.001,8
Încasări din CAS individual considerând eliminarea plafonului	6	1.492,8
din care, la Pilonul 2 de pensii	$7=6*(5,1\%/10,5%)*59\%$	427,8
Încasări din impozitul pe venit considerând eliminarea plafonului la contribuții sociale individuale	8	1.899,5
Total impact încasări din CAS individual	$9=(6-7)-(3-4)$	447,3
Total impact încasări din impozit pe venit	$10=8-5$	-102,4
Total impact net CAS 10 luni	$11=9*(10/12)$	372,8
Total impact impozit pe venit 10 luni	$12=10*(10/12)$	-85,3
Total impact net	$13=11+12$	287,5

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 8: Calculul impactului modificărilor legislative privind impozitarea microîntreprinderilor

Modificările privind impozitarea microîntreprinderilor ar avea ca rezultat o scădere a impozitului total plătit de microîntreprinderi de aproximativ 662 mil. lei

1. Plafonul de venit până la care o societate este înregistrată drept microîntreprindere a fost majorat la 500.000 euro, de la 100.000 euro în anul 2016. Drept rezultat, numărul companiilor ce se califică drept microîntreprinderi a crescut (cu aproximativ 75.000 de companii, conform estimărilor noastre).

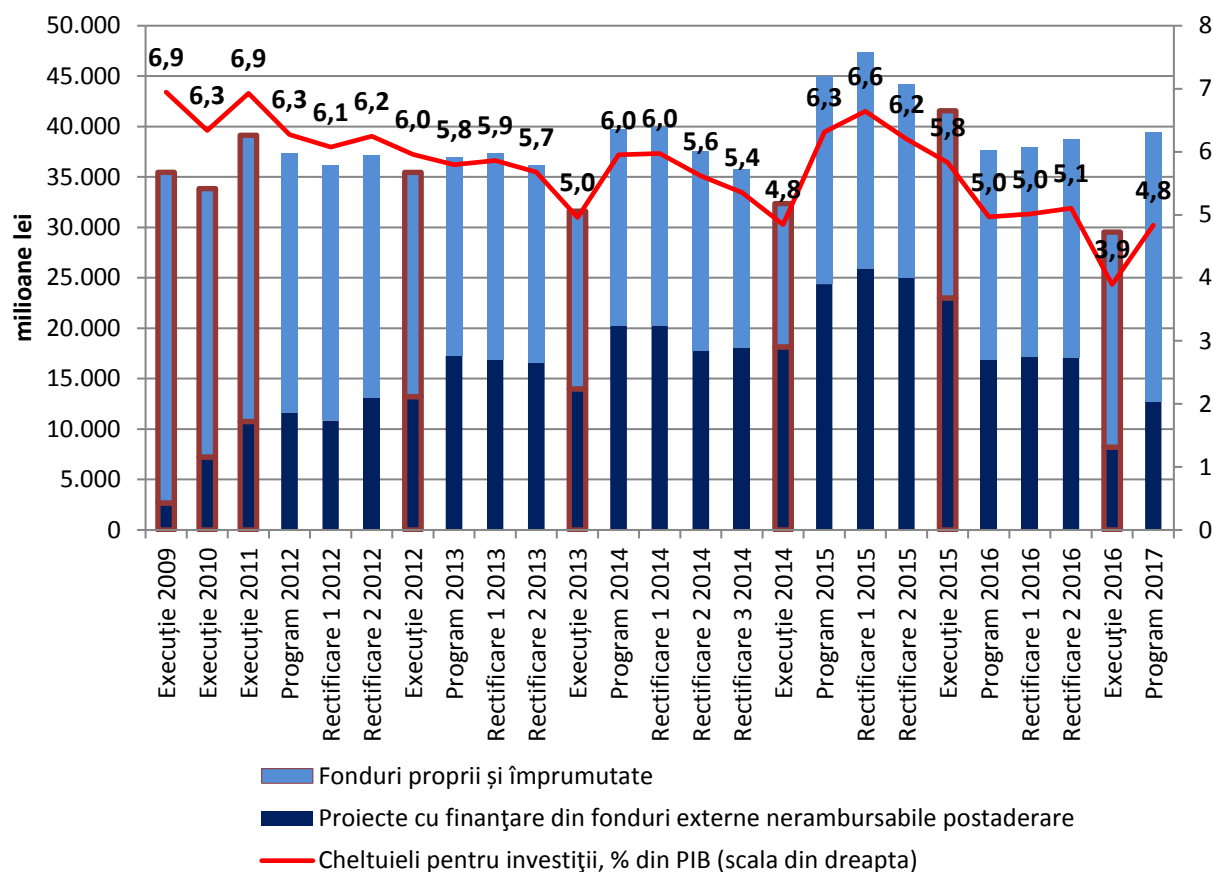
2. O cotă de impozitare de 1% aplicată veniturilor a fost introdusă pentru microîntreprinderile cu cel puțin un angajat, în timp ce microîntreprinderile cu nici un angajat ar continua să fie impozitate cu o cotă de 3%, în condițiile în care în anul 2016 a fost aplicată o rată de impozitare între 1% și 3%, după cum urmează: 1% pentru microîntreprinderile cu cel puțin 2 angajați, 2% pentru cei cu un angajat și 3% pentru cei cu zero angajați. Drept rezultat, companiile cu 1 angajat ar plăti impozite mai mici.

3. O microîntreprindere poate alege între a plăti impozitul pe profit (16%) și impozitul pe venit (1% sau 3%), în cazul în care capitalul social al acesteia este mai mare decât un prag de 45.000 lei, în contextul în care în anul 2016 acest prag era în valoare de 25.000 euro. Drept rezultat, mai multe companii pot exercita această opțiune. Cu toate acestea, numărul de microîntreprinderi care îndeplinesc acest criteriu este scăzut; respectiv, din totalul microîntreprinderilor mai puțin de 2% au un capital social peste 25.000 euro, iar aproximativ 5% au un capital social peste 45.000 lei. Prin urmare, majoritatea microîntreprinderilor vor plăti impozit pe venit (1% sau 3%).

Număr angajați	Număr microîntreprinderi		Venituri totale (mil. lei)		Total angajați		Impozit plătit 2016 (mil. lei)		Impozit estimat 2017 (mil. lei)		Modificare (mil. lei)	
	<100.000 euro	100.000-500.000 euro	<100.000 euro	100.000-500.000 euro	<100.000 euro	100.000-500.000 euro	<100.000 euro	100.000-500.000 euro	<100.000 euro	100.000-500.000 euro	<100.000 euro	100.000-500.000 euro
<i>Nici un angajat</i>	100.769	6.040	6.551,0	5.642,3	-	-	193,3	122,2	192,1	157,2	-1,2	34,9
<i>Un angajat</i>	109.697	6.849	10.203,2	5.766,9	109.697	6.849	202,0	143,1	100,6	55,6	-101,4	-87,4
<i>Peste 2 angajați</i>	114.465	62.181	19.940,3	72.302,0	426.048	643.093	195,2	1.172,1	193,0	667,3	-2,2	-504,8
<i>Total</i>	324.931	75.070	36.694,4	83.711,1	535.745	649.942	590,6	1.437,4	485,7	880,1	-104,8	-557,3
<i>Impactul total al modificărilor legislative</i>	400.001		120.405,60		1.185.687		2.028,0		1.365,80		-662,1	

Sursa datelor: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de către agenții economici, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 9: Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2017 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

III. Opinia Consiliului fiscal cu privire la proiectul de rectificare a bugetului general consolidat pe anul 2017 și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară

În data de 8.09.2017, Ministerul Finanțelor Publice (MFP) a trimis Consiliului fiscal (CF), prin adresa nr. 10754/8.09.2017, proiectul de rectificare a Bugetului general consolidat pe anul 2017, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței Guvernului pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2017, precum și Raportul semestrial privind situația economică și bugetară solicitând, în temeiul art. 53, alin. (2) din Legea Responsabilității Fiscal-Bugetare (nr. 69/2010, republicată, de aici înainte numită LRFB), opinia Consiliului fiscal cu privire la acestea.

Conformarea cu regulile fiscale

Cu o singură excepție (și aceea doar parțială), proiectul de rectificare nu respectă regulile fiscale instituite de LRFB. Comparativ cu bugetul aprobat inițial, proiectul de rectificare majorează veniturile și cheltuielile totale ale bugetului general consolidat (BGC) cu 1,7, respectiv, 2,35 miliarde lei, antrenând o majorare a deficitului programat cu 644,5 milioane lei. Dată fiind revizuirea ascendentă cu 493,9 milioane lei a cheltuielilor cu dobânzile, deficitul primar al bugetului general consolidat este programat să crească cu 150,6 milioane lei.

Plafoanele aferente deficitului și deficitului primar ale BGC instituite prin Legea nr. 5/2017 sunt astfel depășite, ceea ce antrenează nerespectarea regulii fiscale instituite de art. 12 lit. b) al LRFB. În condițiile în care nivelul produsului intern brut nominal este majorat (decizie justificată, dată fiind evoluția agregatului înregistrată în primele 6 luni ale anului) cu 21,9 miliarde lei, nivelul exprimat ca procent în PIB al deficitului se menține la 2,96%, plafonul definit pentru anul în curs de Legea nr. 5/2017, ceea ce face ca proiectul de rectificare să respecte parțial regula definită de art. 12 lit. a) al LRFB, conform căreia „*soldul bugetului general consolidat și cheltuielile de personal ale bugetului general consolidat, exprimate ca procent în produsul intern brut, nu pot depăși plafoanele anuale stabilite în cadrul fiscal-bugetar din Strategia Fiscal-Bugetară pentru primii 2 ani acoperiți de aceasta*”.

Abateri suplimentare de la regulile instituite de LRFB intervin pe fondul revizuirilor ce survin la nivelul cheltuielilor bugetare după cum urmează:

- Nivelul prevăzut în propunerea de rectificare bugetară pentru cheltuielile de personal ale bugetului general consolidat (68,93 miliarde de lei, respectiv 8,23% din PIB) depășește plafoanele definite de Legea nr. 5/2017 atât pentru cuantumul nominal (cu 5,46 miliarde de lei), cât și pentru cel exprimat ca procent din PIB (cu 0,4 pp, în pofida revizuirii ascendente a PIB nominal comparativ cu estimarea folosită în construcția bugetară inițială mai sus menționată). Absența conformării cu regulile fiscale intervine așadar la nivelul celor instituite de Legea nr. 69/2010 la art. 12 lit. a) (pentru nivelul exprimat ca procent în PIB) și lit. c) (pentru nivelul nominal), precum și la nivelul celei instituite de art. 17 alin. 2 care interzice majorarea cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare.
- Nivelul programat al cheltuielilor totale ale BGC, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori (259,31 miliarde), depășește plafonul corespunzător definit de Legea nr. 5/2017 cu 2,78 miliarde lei. Lipsa conformării cu regulile fiscale intervine la nivelul celei instituite de art. 12 lit. c) al LRFB, precum și în ceea ce o privește pe cea definită de art. 24, care permite majorarea, în contextul rectificărilor bugetare, a cheltuielilor totale ale BGC (nete de asistența financiară din partea UE și a altor donatori) exclusiv în situația în care aceasta se realizează pentru serviciul datoriei publice sau pentru plata contribuției României la bugetul UE. Dat fiind faptul că majorarea cheltuielilor totale se datorează și suplimentării sumelor aferente cheltuielilor cu dobânzile (cu 493,9 milioane lei) precum și celor destinate plății contribuției României la bugetul UE (componenta „alte transferuri” la nivelul bugetului MFP este suplimentată cu circa 990 milioane lei ca urmare a revizuirii sumelor alocate plății contribuției României la bugetul UE⁶), depășirea plafonului statuat de Legea nr. 5/2017 apare drept parțial justificată din perspectiva regulilor fiscale (în limita sumelor respective).

Proiectul de ordonanță a Guvernului de rectificare a bugetului de stat pe anul 2017 stipulează derogările corespunzătoare de la regulile fiscale mai sus menționate și redefineste plafoanele din Legea nr. 5/2017 în conformitate cu nivelurile agregatelor bugetare din propunerea de rectificare. Lipsa caracterului constrângător și inoperabilitatea *de facto* a regulilor fiscale reprezintă aspecte asupra cărora Consiliul fiscal a atras atenția în mod repetat în ultimii ani în contextul opiniilor emise și rapoartelor sale, însă amplitudinea depășirii plafonului aferent cheltuielilor de personal pentru anul în curs este fără precedent.

Coordonatele actualizate ale veniturilor și cheltuielilor

Proiectul de rectificare suplimentează veniturile totale estimate ale BGC cu 1.705,9 milioane lei, în pofida unei diminuări de proporții a veniturilor fiscale (-2.861 milioane lei) și a reducerii cu 490 milioane lei a intrărilor programate din fonduri europene post-aderare aferente

⁶ Consiliul fiscal a atenționat asupra sub-bugetării acestui capitol de cheltuieli în contextul Opiniei sale din 3 februarie 2017 cu privire la proiectul de buget inițial.

exercițiului financiar 2014-2020, în condițiile revizuirilor ascendente survenite la nivelul contribuțiilor sociale (+1.615,9 milioane lei) și mai ales la nivelul veniturilor nefiscale (+3.345 milioane lei). Evoluțiile de mai sus reflectă însă reducerea dimensiunii programate a schemei de compensare în lanț a obligațiilor restante către BGC de tip *swap* (- 167,7 milioane lei, cu impact simetric pe partea de cheltuieli) și mai ales modificarea repartiției pe venituri a încasărilor preconizate din aceasta – dacă în construcția bugetară inițială veniturile în sumă de 1.592,7 milioane lei erau preconizate a se realiza integral pe TVA, rectificarea alocă majoritatea încasărilor suplimentare la nivelul contribuțiilor sociale, cu sume suplimentare mai mici la nivelul mai multor agregate de venituri bugetare, reflectând și maniera derulării execuției schemei de compensare (vezi Anexa II). Ajustate acolo unde este cazul pentru impactul modificării dimensiunii și repartiției veniturilor aferente schemei de compensare de tip *swap* mai sus menționate, revizuirile principale operate la nivelul veniturilor bugetare sunt după cum urmează:

- Venituri fiscale: -1.977 milioane lei, din care:
 - o Impozit pe profit: -1.924 milioane lei, din care -2.396 milioane lei pentru impozitul pe profit datorat de agenții economici nebankari (considerăm că impactul modificării repartiției veniturilor aferente schemei de compensare se regăsește la nivelul acestei categorii) și +284 milioane lei la impozitul pe profit al sectorului bancar. Revizuirea descendentă este impusă de gradul redus de realizare a programului inițial la nivelul primului semestru (88,9%), la care se adaugă o performanță sub așteptări la nivelul încasărilor aferente lunii iulie (lună care cumulează plăți lunare și trimestriale) în care, în pofida ratei înalte de creștere a PIB nominal, au avut un ritm de creștere anual de doar 0,9%. Este foarte probabil ca la aceste evoluții să fi contribuit și subestimarea impactului estimat al modificării regimului microîntreprinderilor operate la începutul anului (generalizarea cotei de impozitare pe cifra de afaceri la 1%, concomitent cu majorarea plafonului de aplicare de la o cifră de afaceri anuală de 100.000 EUR la 500.000 EUR), însă incertitudinile erau inerente în condițiile în care evaluările de impact financiar porneau de la situațiile financiare ale agenților economici de la finele anului 2015 (din motive de disponibilitate a datelor). Consiliul fiscal apreciază că nivelul estimat al încasărilor din impozitul pe profit apare drept fezabil în urma extrapolării datelor de execuție disponibile, însă aceasta presupune o atenuare a ritmurilor negative de creștere aferente fluxurilor lunare în raport cu realizările anului anterior. O estimare mai conservatoare indică însă nerealizări posibile de venituri de circa 300 milioane lei.
 - o Impozit pe salarii și venit: -173 milioane lei. Actualizarea descendentă minoră a nivelului programat apare consistentă cu gradul de realizare de 99,9% a programului semestrial, însă, dată fiind majorarea de amploare a anvelopei

salariale în sectorul public, există potențialul unor depășiri (probabil minore) a nivelului programat.

- TVA: -66 milioane lei. Ajustând pentru impactul modificării dimensiunii și structurii veniturilor aferente schemei de compensare în lanț de tip *swap*, propunerea păstrează cvasi-nemodificată estimarea inițială de venituri, în pofida unui grad de realizare a programului de încasări la 6 luni de doar 94% (-1.614 miliarde lei). Datele disponibile pentru luna iulie și cele preliminare aferente lunii august indică o accelerare a dinamicii anuale a încasărilor anuale din TVA, pe fondul creșterii semnificative a ritmurilor anuale ale TVA colectat, dar și al unei reduceri abrupte a rambursărilor de TVA în luna august (-27,1% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior). Cu toate acestea, extrapolând performanța favorabilă de la nivelul TVA colectat consemnată la nivelul lunii august (+8,3% în termeni anuali) și considerând un raport TVA rambursat/TVA colectat ușor inferior mediei istorice, calculele Consiliului fiscal indică o supraestimare potențială a veniturilor din TVA cu circa 1 miliard lei.
- Accize: +450,8 milioane lei. Revizuirea ascendentă reflectă impactul reintroducerii în două trepte a supraaccize la combustibili începând cu 15 septembrie 2017 (+640 milioane lei la finele anului) care, împreună cu evoluțiile consemnate la nivelul lunilor iulie și august, mai mult decât compensează realizarea în proporție de doar 96% a programului de încasări la finele primului semestru.
- Contribuții de asigurări sociale: +899,8 milioane lei. Execuția la finele primului trimestru indică o supraproperformanță în raport cu programul de 101,7% (+582 milioane lei), parțial determinată însă de execuția schemei de compensare care, deși inițial preconizată să se regăsească la nivelul veniturilor din TVA, a generat venituri de 318 milioane lei la nivelul contribuțiilor de asigurări sociale. Extrapolarea supraproperformanței ajustate pentru impactul schemei de compensare și a datelor de execuție la zi, precum și revizuirea ascendentă puternică a anvelopei salariale din sectorul public în contextul rectificării bugetare indică faptul că nivelul propus apare drept fezabil, existând chiar posibilitatea unei ușoare depășiri a nivelului indicat.
- Venituri nefiscale: +3345 milioane lei. Majorarea substanțială a estimării de venituri pentru această componentă reflectă supraproperformanța deja aparentă în execuția la finele trimestrului I (105% comparativ cu programul semestrial, +456 milioane lei), însă este mai ales rezultatul distribuției extraordinare de dividende de către companiile de stat. Companiile de stat distribuie temporar cel puțin 90% din profitul net al anului anterior sub formă de dividende (deși măsura era luată în calcul în construcția bugetară, încasările aferente lunii iulie au fost peste așteptări), și mai mult, în baza prevederilor OUG nr. 29/2017, urmează să distribuie un super-dividend din rezervele acumulate în anii anteriori evaluat la circa 1,5 miliarde lei. Consiliul fiscal consideră fezabil nivelul propus în contextul deciziilor mai sus menționate.

- Sume primite de la UE în contul plăților efectuate și prefinanțare (aferele exercițiului financiar 2014-2020): -490,2 milioane lei. Revizuirea minoră aparent inexplicabilă a cuantumului agregat (daca ne raportăm la execuția foarte slabă la zi) maschează o revizuire descendentă de proporții a fondurilor structurale (-4,44 miliarde lei, de la 9,6 miliarde lei la 5,2 miliarde lei), compensată însă parțial de majorarea fondurilor alocate plăților în contul UE pentru agricultură (cu 1.488,6 milioane lei) și de tranzitarea bugetului general consolidat de către sume destinate prefinanțării proiectelor sectorului neguvernamental în cazul indisponibilității temporare a fondurilor europene, în baza art. 10 din OUG nr. 40/2015 (+2.464 milioane lei). Ultimele două categorii menționate generează un impact simetric pe venituri și cheltuieli (impactul asupra deficitului este zero), însă reducerea fluxurilor de fonduri structurale și de coeziune al căror beneficiar final este statul generează o reducere superioară la nivelul cheltuielilor din cauza scăderii necesarului de cofinanțare și cheltuielilor neeligibile (efectul reducerii veniturilor din fonduri structurale și de coeziune la nivelul cheltuielilor este o scădere de circa 8,4 miliarde lei). Așa cum Consiliul fiscal a precizat deja în contextul opiniei elaborate pentru proiectul de buget al anului în curs, cuantumul relevant al sumelor de la UE din perspectiva metodologiei ESA 2010 îl reprezintă doar acele fonduri structurale al căror beneficiar final este statul, sumele destinate agriculturii și prefinanțările acordate sectorului neguvernamental nefiind incluse în sectorul administrației publice. Mai mult, tranzitarea de către sumele în cauză a bugetului general consolidat face imposibilă comparabilitatea datelor agregate din execuția bugetară curentă cu cele aferente anului anterior (în cazul sumelor acordate în baza art. 10 din OUG nr. 20/2015), precum și cu fluxurile istorice de fonduri europene din exercițiul financiar UE anterior (2007-2013).

Cheltuielile bugetare, exclusiv influența schemei de compensare, sunt revizuite ascendent cu 2.518 milioane lei, sursele acestei evoluții fiind următoarele:

- Cheltuieli de personal: +5.050 milioane lei. Necesitatea revizuirii ascendente era deja aparentă în execuția bugetară la zi, care indica încă din primele luni ale anului insuficiența alocărilor inițiale. Dimensiunea revizuirii ascendente se datorează atât sub-bugetării inițiale, cât și impactului unor majorări salariale decise ulterior aprobării proiectului de buget. Aceste evoluții relevă carențe ale procesului de planificare bugetară și lipsa caracterului constrângător al regulilor fiscale, ambele de natură să genereze îngrijorări asupra presiunilor viitoare provenind din partea acestui agregat bugetar.
- Bunuri și servicii: -1.512 milioane lei. Nivelul revizuit al acestei categorii de cheltuieli implică o scădere nominală cu -4,5% în raport cu execuția anului 2016. În opinia Consiliului fiscal, atingerea nivelului programat va reprezenta o provocare, în condițiile în care execuția preliminară la finele lunii august indica o creștere de 3,6% a cheltuielilor în raport cu aceeași perioadă a anului anterior.

- Asistență socială: +3.320 milioane lei. Revizuirea ascendentă operată validează avertizarea emisă de Consiliul fiscal în contextul aprobării legii bugetare anuale, când identifica o probabilă sub-bugetare a acestui agregat de cheltuieli cu cel puțin 2 miliarde lei. Cheltuielile BASS sunt majorate cu 650 milioane lei (Consiliul fiscal identifica la momentul aprobării bugetului inițial o sub-bugetare de circa 680 milioane lei), iar cele de asistență socială aferente bugetului de stat sunt majorate cu 2.526,5 milioane lei - Consiliul fiscal considera la momentul aprobării bugetului inițial drept probabilă o sub-bugetare semnificativă a acestui agregat în baza unei extrapolări a tendințelor aparente la nivelul execuției trimestriale a anului anterior, însă dimensiunea majorării introduse de rectificare depășește evaluările sale de atunci.
- Dobânzi: +493,3 milioane lei. Revizuirea operată este de asemenea în linie cu subdimensionarea agregatului inițial identificată de Consiliul fiscal cu prilejul aprobării legii bugetare anuale.
- Cheltuielile de investiții: -10,66 miliarde lei. Reducerea cheltuielilor de investiții este de departe cea mai mare operată cel puțin în istoria recentă, iar cuantumul investițiilor publice rectificate exprimat ca procent în PIB reprezintă un minim al ultimilor 10 ani, fiind inferior în termeni nominali nivelului cheltuielilor de investiții din 2016. Reducerea cheltuielilor de investiții se datorează în principal revizuirii descendente a absorbției de fonduri structurale și de coeziune (-4,44 miliarde lei), care generează de asemenea alocări mai mici la nivelul cheltuielilor de cofinanțare și neeligibile. Reducerii agregate la nivelul proiectelor de investiții finanțate cu fonduri europene nerambursabile (circa 5,5 miliarde lei) i se adaugă alocări mai mici aferente programelor de investiții finanțate cu fonduri rambursabile (cu aproximativ 130 milioane lei) și cheltuielilor de capital (diferența până la reducerea totală de 10,66 miliarde lei, respectiv în jur de 5 miliarde lei, ce reflectă inclusiv sume legate de cofinanțarea proiectelor din fonduri europene structurale).
- Alte transferuri: +715,5 milioane lei. Majorarea reflectă necesitatea majorării sumelor destinate plății contribuției României la bugetul UE cu 990 milioane lei, dată fiind sub-bugetarea inițială identificată și în opinia Consiliului fiscal ocazionată de aprobarea legii bugetare anuale.
- Alte cheltuieli: +833 milioane lei.

Concluzii

Veniturile totale ale bugetului general consolidat sunt revizuite ascendent cu 1.873,6 milioane lei (net de impactul schemei de compensare de tip *swap*), reflectând însă evoluții divergente la nivelul veniturilor fiscale și din contribuții sociale (care depind în mod direct de evoluțiile macroeconomice) și a celor nefiscale (ca urmare a unor distribuții extraordinare de dividende de către companiile de stat solicitate de către Guvern). Astfel, în pofida unei creșteri economice care se conturează drept superioară estimărilor inițiale și cu o structură mai favorabilă încasărilor bugetare, execuția veniturilor fiscale și din contribuții sociale la finele

primului semestru se situa sub nivelul programat, cu un grad de realizare de doar 97,44% (cu 2.682 milioane lei sub nivelul programat), în principal ca urmare a evoluțiilor slabe la nivelul încasărilor din impozitul pe profit și a celor din impozite indirecte (TVA și accize), doar parțial compensate de supraproperformanța înregistrată la nivelul contribuțiilor sociale. Chiar în condițiile reintroducerii supraaccizei la combustibili eliminate la începutul anului și a adoptării unor măsuri discreționare suplimentare pe partea de venituri (baza de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale datorate de angajator pentru angajații cu timp parțial se situează cel puțin la nivelul salariului minim, majorarea accizei la țigarete), agregatul venituri fiscale plus contribuții sociale este revizuit în scădere în contextul rectificării bugetare cu 1.077 milioane lei. Consiliul fiscal identifică un risc semnificativ de nerealizare a veniturilor din TVA, evaluat la circa 1 miliard de lei, în pofida evoluțiilor favorabile consemnate pe parcursul lunilor iulie și august, însă acesta este diminuat într-o anumită măsură de probabilitatea semnificativă a consemnării unor venituri mai mari decât cele preconizate la nivelul încasărilor din impozitul pe venit și salarii și a celor din contribuții sociale, pe fondul unei creșteri foarte rapide a salariilor din economie.

Evoluțiile nefavorabile mai sus menționate la nivelul agregatului venituri fiscale și din contribuții sociale apar însă reduse ca amploare în comparație cu dimensiunea necesarului suplimentar de alocări bugetare aferent cheltuielilor de personal și celor de asistență socială (revizuite ascendent cu 8.370 milioane lei, respectiv 1% din PIB). În aceste condiții, încadrarea în plafonul de deficit de 3% din PIB este posibilă doar în contextul unei revizuirii descendente masive a cheltuielilor de investiții (-10,6 miliarde lei, în principal pe seama reducerii cheltuielilor aferente proiectelor de investiții cu finanțare europeană nerambursabilă), și a solicitării în mod discreționar a unei distribuții extraordinare de dividende adresate companiilor de stat (care explică în mare măsură majorarea cu 3,3 miliarde lei a veniturilor nefiscale). Deși astfel de măsuri creează probabil premisele evitării depășirii țintei de deficit în acest an, situația din 2017 este de natură să complice considerabil construcția bugetară în anii următori. În primul rând, distribuția unui super-dividend în 2017 din rezervele acumulate în anii anteriori de către companiile de stat este prin natura lui un eveniment singular, ori creșterile de cheltuieli curente pe care acesta le acoperă parțial sunt de natură permanentă. Se acoperă astfel presiuni din partea unor cheltuieli permanente din resurse temporare, ceea ce este total contraindicat. În al doilea rând, reduceri suplimentare de cheltuieli de investiții în condițiile continuării presiunilor din partea cheltuielilor curente, dincolo de indezirabilitatea acestei evoluții din perspectiva necesarului de infrastructură al țării, apar drept greu de realizat în condițiile în care intensificarea probabilă a absorbției de fonduri structurale și de coeziune în anii viitori va reclama creșteri ale volumului cheltuielilor de cofinanțare și neeligibile în anii următori.

Concluzionând, Consiliul fiscal identifica cu prilejul construcției bugetare inițiale mai multe elemente de natură să sugereze nu doar existența unor riscuri semnificative pe termen scurt la adresa evitării intrării în procedură de deficit excesiv pe fondul unor venituri bugetare pe

care le considera supradimensionate și a sub-bugetării unor categorii de cheltuieli, dar și vulnerabilizarea finanțelor publice pe termen mediu în condițiile înregistrării unei deviații persistente și de amploare de la obiectivul pe termen mediu. Creșterea economică peste așteptări nu a fost de natură să asigure convergența veniturilor fiscale încasate cu țintele programate, așa cum ar fi fost de așteptat, iar evaluările inițiale asupra necesarului suplimentar de cheltuieli curente (subdimensionarea cheltuielilor identificată de Consiliul fiscal) au fost depășite substanțial în execuția bugetară. Evitarea depășirii plafonului de deficit apare drept realizabilă doar ca urmare a reducerii masive a investițiilor publice comparativ cu nivelul programat, inversării unor reduceri de taxe operate în trecut și introducerii unor măsuri discreționare suplimentare de natura veniturilor, precum și unor vărsăminte extraordinare de dividende din partea companiilor de stat. Elementele de mai sus determină Consiliul fiscal să recomande Guvernului elaborarea urgentă a unui plan de măsuri pentru anii viitori în vederea reînscrierii deficitului bugetar pe o traiectorie convergentă cu obiectivul pe termen mediu, așa cum de altfel reclamă atât LRFB, cât și tratatele europene al căror România este semnatar.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 13 septembrie 2017.

13 septembrie 2017

Președinte Consiliul fiscal,

IONUȚ DUMITRU

ANEXA I - Execuția bugetară în primele șase luni ale anului 2017 vs. programul semestrial	Program 6 luni 2017 cu influențe swap (mil. lei)	Execuție 6 luni 2017 cu influențe swap (mil. lei)	Swap executat 6 luni	Program 6 luni 2017 fără influențe swap (mil. lei)	Execuție 6 luni 2017 fără influențe swap (mil. lei)	Sem. 1 2017/ Sem. 1 2016 fără influențe swap (%)	Diferențe față de program la 6 luni 2017 fără influențe swap (mil. lei)	Grad realizare program fără influențe swap (%)	Diferențe față de program la 6 luni 2017 cu influențe swap (mil. lei)	Grad realizare program cu influențe swap (%)
	1	2	3	4=1-3	5	6	7=5-4	8=5/4	9=2-1	10=2/1
VENITURI TOTALE	122.902,6	117.227,7	877,9	122.024,7	116.349,8	7,6%	-5.674,9	95,3%	-5.674,9	95,4%
Venituri curente	113.680,2	111.432,8	870,5	112.809,7	110.562,3	4,0%	-2.247,4	98,0%	-2.247,3	98,0%
Venituri fiscale	71.249,2	67.994,5	422,5	70.826,6	67.572,0	-1,3%	-3.254,7	95,4%	-3.254,6	95,4%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	23.981,6	22.913,7	190,6	23.791,1	22.723,1	4,4%	-1.067,9	95,5%	-1.067,9	95,5%
Impozitul pe profit	8.116,9	7.212,6	64,9	8.052,0	7.147,7	-6,7%	-904,3	88,8%	-904,3	88,9%
Impozitul pe salarii și venit	14.876,4	14.866,9	125,6	14.750,8	14.741,3	10,7%	-9,5	99,9%	-9,5	99,9%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	988,3	834,2		988,3	834,2	4,5%	-154,1	84,4%	-154,1	84,4%
Impozite și taxe pe proprietate	3.286,8	3.578,7		3.286,8	3.578,7	-5,2%	291,9	108,9%	292,0	108,9%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	42.992,0	40.558,0	188,6	42.803,5	40.369,4	-4,1%	-2.434,0	94,3%	-2.434,0	94,3%
TVA	26.902,2	25.291,0	188,6	26.713,7	25.102,4	-4,6%	-1.611,2	94,0%	-1.611,3	94,0%
Accize	12.443,2	11.945,6		12.443,2	11.945,6	-7,6%	-497,6	96,0%	-497,6	96,0%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	1.721,5	1.684,2		1.721,5	1.684,2	62,1%	-37,3	97,8%	-37,3	97,8%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	1.925,1	1.637,2		1.925,1	1.637,2	-10,1%	-287,9	85,0%	-287,9	85,0%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	462,2	478,1		462,2	478,1	1,9%	15,9	103,4%	16,0	103,5%
Alte impozite și taxe fiscale	526,6	465,9	43,4	483,2	422,5	-6,7%	-60,7	87,4%	-60,7	88,5%
Contribuții de asigurări	33.645,8	34.218,1	448,0	33.197,9	33.770,1	15,2%	572,3	101,7%	572,3	101,7%
Venituri nefiscale	8.785,2	9.220,2		8.785,2	9.220,2	9,3%	435,0	105,0%	435,0	105,0%
Venituri din capital	398,3	396,4		398,3	396,4	14,2%	-1,9	99,5%	-1,9	99,5%
Donații	10,3	0,0		10,3	0,0	-	-10,3	0,0%	-10,3	0,0%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	156,7	94,4		156,7	94,4	-80,2%	-62,3	60,2%	-62,3	60,3%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,0	-234,8	7,4	-7,4	-242,2	-249,5%	-234,8	3282,1%	-234,8	-

Alte sume primite de la UE pentru programele operaționale finanțate în cadrul obiectivului convergență	0,0	-146,9		0,0	-146,9	-291,5%	-146,9	-	-146,9	-
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	8.657,1	5.685,8		8.657,1	5.685,8	736,0%	-2.971,3	65,7%	-2.971,4	65,7%
CHELTUIELI TOTALE	134.979,7	123.522,8	877,9	134.101,8	122.644,9	9,6%	-11.456,9	91,5%	-11.456,9	91,5%
Cheltuieli curente	128.619,7	120.091,4	877,9	127.741,8	119.213,5	11,5%	-8.528,3	93,3%	-8.528,2	93,4%
Cheltuieli de personal	33.256,5	33.236,6		33.256,5	33.236,6	19,5%	-19,9	99,9%	-19,9	99,9%
Bunuri și servicii	18.859,1	17.544,4		18.859,1	17.544,4	0,9%	-1.314,7	93,0%	-1.314,7	93,0%
Dobânzi	6.802,3	6.049,9		6.802,3	6.049,9	-4,2%	-752,4	88,9%	-752,4	88,9%
Subvenții	4.296,5	3.589,4		4.296,5	3.589,4	34,4%	-707,1	83,5%	-707,1	83,5%
Transferuri - Total	65.136,5	59.543,0	877,9	64.258,6	58.665,1	11,6%	-5.593,5	91,3%	-5.593,5	91,4%
Transferuri între unități ale administrației publice	1.318,3	468,9	356,2	962,2	112,7	-32,0%	-849,4	11,7%	-849,5	35,6%
Alte transferuri	6.927,3	6.152,4	521,7	6.405,6	5.630,7	19,2%	-774,9	87,9%	-774,9	88,8%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	698,4	473,0		698,4	473,0	-90,2%	-225,4	67,7%	-225,4	67,7%
Asistență socială	44.590,4	44.106,3		44.590,4	44.106,3	9,8%	-484,1	98,9%	-484,1	98,9%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	9.421,7	6.126,8		9.421,7	6.126,8	545,4%	-3.294,9	65,0%	-3.294,9	65,0%
Alte cheltuieli	2.180,4	2.215,6		2.180,4	2.215,6	25,2%	35,2	101,6%	35,2	101,6%
Fonduri de rezervă	49,0	0,0		49,0	0,0	-	-49,0	0,0%	-49,0	0,0%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	219,6	128,1		219,6	128,1	-6,3%	-91,5	58,3%	-91,5	58,3%
Cheltuieli de capital	6.360,0	4.078,2		6.360,0	4.078,2	-19,0%	-2.281,8	64,1%	-2.281,8	64,1%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0	-646,8		0,0	-646,8	-	-646,8	-	-646,8	-
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-12.077,1	-6.295,1		-12.077,1	-6.295,1	63,3%	5.782,0	52,1%	5.782,0	52,1%

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

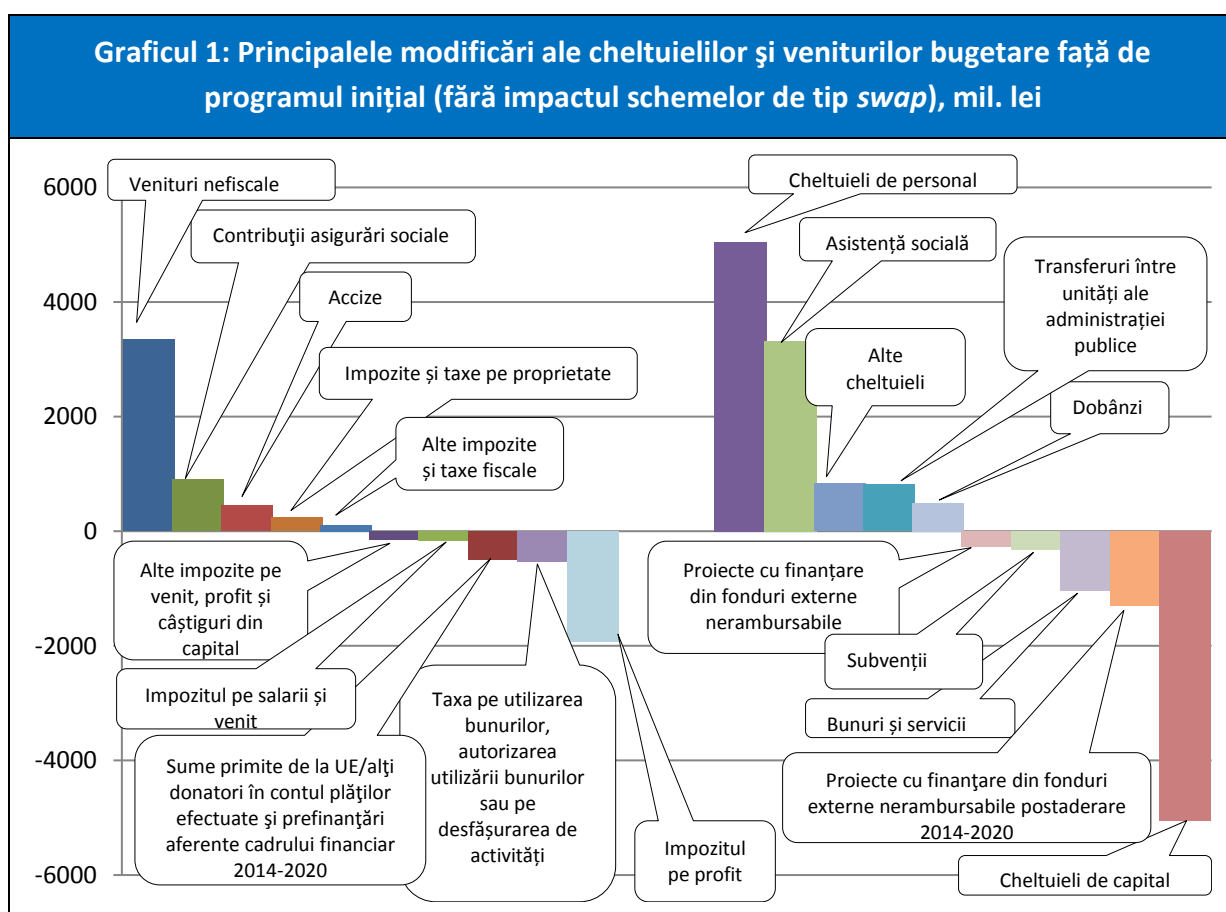
ANEXA II	Buget inițial 2017	Swap planificat 2017	Buget inițial 2017	Rectificare 1 (R1) 2017	Swap planificat rectificare	R1 2017	R1 - Buget inițial 2017	R1 - Buget inițial 2017	Execuție semestrul I 2017/ Execuție semestrul I 2016	R1 2017/ Execuție 2016
			Fără swap			Fără swap	Cu swap	Fără swap	Cu swap	Fără swap
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	8=6-3	9	10
VENITURI TOTALE	254.721,0	1.592,7	253.128,3	256.426,9	1.425,0	255.001,9	1.705,9	1.873,6	8,15%	114,37%
Venituri curente	231.622,6	1.592,7	230.029,9	233.722,6	1.425,0	232.297,5	2.100,0	2.267,7	4,49%	108,11%
Venituri fiscale	142.836,1	1.592,7	141.243,4	139.974,9	708,9	139.266,0	-2.861,1	-1.977,3	-1,09%	102,43%
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital	48.837,4		48.837,4	46.917,3	327,2	46.590,1	-1.920,0	-2.247,2	4,95%	104,36%
Impozitul pe profit	16.629,9		16.629,9	14.836,6	131,1	14.705,5	-1.793,3	-1.924,4	-6,27%	95,63%
Impozitul pe salarii și venit	30.108,2		30.108,2	30.130,6	196,1	29.934,5	22,4	-173,7	11,45%	108,13%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	2.099,3		2.099,3	1.950,2		1.950,2	-149,1	-149,1	4,50%	123,18%
Impozite și taxe pe proprietate	5.161,1		5.161,1	5.395,4		5.395,4	234,3	234,3	-5,25%	91,48%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	87.068,8	1.592,7	85.476,1	85.706,6	296,5	85.410,1	-1.362,3	-66,1	-3,90%	101,87%
TVA	54.142,3	1.592,7	52.549,6	52.846,0	296,5	52.549,5	-1.296,3	-0,1	-4,25%	102,26%
Accize	26.051,3		26.051,3	26.502,1		26.502,1	450,8	450,8	-7,60%	98,31%
Alte impozite și taxe pe bunuri si servicii	3.385,6		3.385,6	3.398,4		3.398,4	12,8	12,8	62,08%	151,02%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.489,6		3.489,6	2.960,1		2.960,1	-529,6	-529,6	-10,15%	91,23%
Impozitul pe comerțul exterior și tranzacțiile internaționale (taxe vamale)	951,3		951,3	945,6		945,6	-5,7	-5,7	1,88%	107,13%
Alte impozite și taxe fiscale	817,6		817,6	1.010,1	85,2	924,9	192,5	107,3	1,08%	132,28%
Contribuții de asigurări	69.758,4		69.758,4	71.374,3	716,1	70.658,1	1.615,9	899,8	16,13%	115,88%
Venituri nefiscale	19.028,2		19.028,2	22.373,4		22.373,4	3.345,2	3.345,2	9,25%	124,72%
Venituri din capital	817,0		817,0	849,1		849,1	32,1	32,1	14,24%	110,36%
Donații	19,7		19,7	18,0		18,0	-1,8	-1,8	-	1130,85%
Sume primite de la UE în contul plăților efectuate și Prefinanțare	22.261,7		22.261,7	21.837,3		21.837,3	-424,4	-424,4	399,50%	318,35%
CHELTUIELI TOTALE	278.820,9	1.592,7	277.228,2	281.171,3	1.425,0	279.746,3	2.350,4	2.518,1	10,05%	115,95%
Cheltuieli curente	253.592,8	1.422,7	252.170,1	261.004,2	1.255,0	259.749,2	7.411,4	7.579,1	12,01%	116,87%
Cheltuieli de personal	63.879,3		63.879,3	68.929,9		68.929,9	5.050,7	5.050,7	19,49%	120,84%

Bunuri și servicii	40.675,0	522,7	40.152,3	39.107,3		39.107,3	-1.567,7	-1.045,0	0,88%	95,50%
Dobânzi	10.185,0		10.185,0	10.678,9		10.678,9	493,9	493,9	-4,24%	106,70%
Subvenții	7.161,5		7.161,5	6.834,3		6.834,3	-327,2	-327,2	34,38%	103,47%
Transferuri - Total	131.061,4	900,0	130.161,4	135.012,9	1.255,0	133.757,9	3.951,5	3.596,5	12,60%	124,77%
Transferuri între unități ale administrației publice	1.945,6	900,0	1.045,6	2.593,6	733,3	1.860,4	648,0	814,7	-1,03%	226,62%
Alte transferuri	11.302,8		11.302,8	12.018,2	521,7	11.496,5	715,5	193,8	30,23%	104,97%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	974,5		974,5	715,0		715,0	-259,5	-259,5	-90,16%	17,79%
Asistență socială	88.458,5		88.458,5	91.778,6		91.778,6	3.320,1	3.320,1	9,84%	112,15%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	24.126,7		24.126,7	22.821,1		22.821,1	-1.305,6	-1.305,6	545,40%	359,28%
Alte cheltuieli	4.253,3		4.253,3	5.086,3		5.086,3	833,0	833,0	25,16%	128,06%
Fonduri de rezervă	151,0		151,0	90,9		90,9	-60,1	-60,1	-	-
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	479,6		479,6	350,0		350,0	-129,7	-129,7	-6,29%	78,74%
Cheltuieli de capital	25.228,1	170,0	25.058,1	20.167,2	170,0	19.997,2	-5.061,0	-5.061,0	-18,98%	105,17%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-24.100,0		-24.100,0	-24.744,4		-24.744,4	-644,5	-644,5	63,30%	135,26%

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

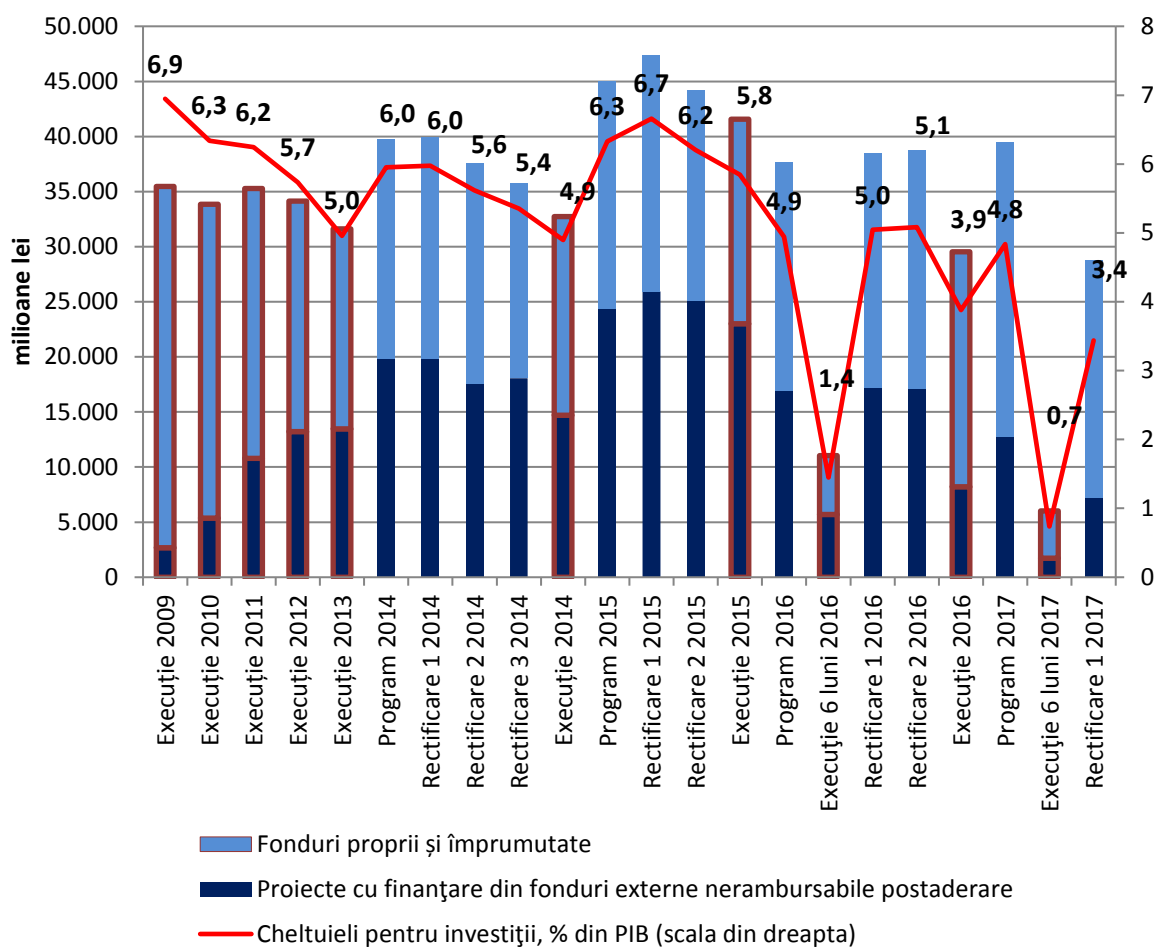
ANEXA III - Fonduri UE	Program inițial 2017 (mil. lei)		Influențe (actualizat +rectificări) (mil. lei)	Rectificare I 2017 (mil. lei)	
	cu agricultură	fără agricultură		cu agricultură și sume potrivit art. 10 lit. a) din OUG nr. 40/2015	fără agricultură și sume potrivit art. 10 lit. a) din OUG nr. 40/2015
Venituri					
Fonduri post-aderare	22.077,3	9.642,7	-490,2	21.587,1	5.199,9
Cheltuieli					
Cheltuieli UE + cofinanțare națională	29.457,1	17.022,5	-4.462,2	24.994,9	8.607,7

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 2: Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2017 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

IV. Opinia Consiliului fiscal asupra proiectului de Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal

În data de 27.10.2017, Consiliului fiscal i-a fost transmisă adresa Ministerului Finanțelor Publice nr. 714901 din 26.10.2017, prin care i se solicită avizul asupra proiectului de Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Pentru speța în cauză este relevant art. 21 al Legii Responsabilității Fiscal-Bugetare nr. 69/2010 republicată (LRFB), potrivit căruia „în cazurile în care se fac propuneri de acte normative care conduc la diminuarea veniturilor bugetare, se va elabora fișa financiară potrivit prevederilor art. 15 din Legea nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, care trebuie să îndeplinească cel puțin una dintre următoarele condiții:

- a) să aibă avizul Ministerului Finanțelor Publice (MFP) și al Consiliului fiscal, conform căruia impactul financiar a fost luat în calcul în prognoza veniturilor bugetare și nu afectează țintele bugetare anuale și pe termen mediu;*
- b) să fie însoțită de propuneri de măsuri de compensare a impactului financiar respectiv, prin majorarea altor venituri bugetare.”*

Scurtă descriere a propunerii legislative și a impactului bugetar al acesteia

Modificările cu impact bugetar relevant introduse de proiectul de ordonanță de urgență sunt următoarele:

1. Contribuții sociale:

- a. Numărul contribuțiilor sociale este redus de la 6 la 3, din care două sunt trecute exclusiv în sarcina angajatului (contribuția de asigurări sociale - CAS și cea de asigurări sociale de sănătate - CASS, de 25% și, respectiv, 10%), în sarcina angajatorului rămânând doar nou creată contribuție asiguratorie pentru muncă (CAM) de 2,25%. Comparativ cu situația curentă, în care nivelul agregat al contribuțiilor sociale pentru condiții normale de muncă este de 39,25% (din care 16,5% în sarcina angajatului și 22,75% în sarcina angajatorului), nivelul agregat al contribuțiilor sociale propus în actul normativ este de 37,25%.

- b. Modificarea bazei de calcul a contribuțiilor sociale pentru persoanele fizice care obțin venituri din activități independente și extinderea excepțiilor de la obligativitatea plății acestora:

i. În cazul CAS:

- Dispare obligativitatea plății CAS pentru persoanele care realizează venituri lunare din activități independente inferioare nivelului salariului minim și, de asemenea, pentru cele care realizează deja venituri din salarii ori asimilate salariului pentru care sunt asigurate în sistemul public;
- Noua cotă a CAS de 25% se stabilește la un venit ales de contribuabil, cel puțin egal cu salariul minim brut pe țară, independent de nivelul venitului realizat, comparativ cu situația curentă în care nivelul minim era reprezentat de 35% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului de asigurări sociale (BASS).

ii. În cazul CASS:

- Dispare obligativitatea plății CASS pentru persoanele care realizează venituri lunare din activități independente inferioare nivelului salariului minim și, de asemenea, pentru cele care realizează deja venituri din salarii ori asimilate salariului pentru care sunt asigurate în sistemul public;
- Baza de calcul a noii CASS de 10% este limitată la salariul minim pe economie.

2. Impozitul pe venit:

- a. Cota de impozitare scade de la 16% la 10%;
- b. Crește substanțial cuantumul deducerilor personale acordate în sumă fixă (de la un interval de 300-800 de lei în prezent, în funcție de numărul persoanelor aflate în întreținere, la unul de 510-1.310 de lei; nivelul salariului brut în funcție de care acestea se acordă este rescalat: nivelul salarial până la care deducerile personale se acordă în sumă fixă crește de la 1.500 la 1.950 lei (în linie cu creșterea salariului minim de la 1.450 la 1.900 lei), iar nivelul salarial până la care acestea se acordă în mod degresiv crește de la 3.000 la 3.600 de lei (în linie cu creșterea de 20% a salariului brut necesară pentru a fi evitată reducerea salariului net în condițiile trecerii contribuțiilor din sarcina angajatului în sarcina angajatorului).

3. Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor:

- a. Majorarea limitei de încadrare în sistemul de impunere al microîntreprinderilor (care implică un impozit de 1% asupra cifrei de afaceri pentru firmele cu unul sau mai mulți salariați, respectiv de 3% pentru firmele fără angajați) de la

500.000 la 1.000.000 euro cifră de afaceri anuală, concomitent cu eliminarea posibilității de a opta între acest sistem și impozitarea profitului pentru firmele cu un capital social mai mare de 45.000 de lei;

- b. Eliminarea excepției cu privire la impozitarea cifrei de afaceri a firmelor care realizează venituri din consultanță și management.

Impactul bugetar prezentat de MFP are ca bază de comparație o proiecție de venituri fundamentată pe un scenariu macroeconomic ce apare în linie cu proiecția de toamnă a Comisiei Naționale de Prognoză. Din perspectiva acestui scenariu macroeconomic, aspectele relevante pentru calculul de impact privesc în principal comportamentul salariilor brute ca răspuns la modificările legislative propuse (în speță trecerea aproape în întregime a contribuțiilor sociale în sarcina angajatului) și nivelul transferurilor către pilonul II de pensii:

- Ipoteza MFP este că salariul mediu brut se va majora suplimentar comparativ cu scenariul de bază cu 21,8% (până la un nivel de 4.162 lei) sub efectul combinat al majorării salariului minim (de la 1.550 în scenariul de bază la 1.900 de lei), creșterii cu 25% a salariilor în sectorul public de la 1 ianuarie 2018 și a transferării către angajați de către angajatorii din sectorul privat, sub forma majorării salariului brut, a întregii economii de cheltuieli care survine din reducerea contribuțiilor sociale din sarcina angajatorului. Calculele Consiliului fiscal (vezi Anexa 1) indică faptul că o creștere a salariului brut cu 19,9% este suficientă pentru a preveni o reducere nominală a salariului net, fără ca această creștere să antreneze o majorare a costurilor salariului mediu brut ale angajatorului⁷.
- Transferurile către pilonul II sunt presupuse a crește, atât în scenariul de bază, cât și în cel ce încorporează modificările Codului fiscal, de la 5,1% la 6%, rezultând o medie ponderată anuală a cuantumului transferurilor de 5,85%, în ipoteza în care transferurile efective la noua cotă ar deveni operabile din luna martie 2018. Modificarea acestui parametru (probabil în sensul reducerii cotei transferate la 3,75% conform declarațiilor publice) este menționată însă în nota de fundamentare în calitate de posibilă sursă de acoperire a impactului pachetului legislativ.

Date fiind ipotezele mai sus descrise, impactul măsurilor bugetare mai sus menționate relativ la scenariul de bază la nivelul anului 2018 este :

1. Contribuții sociale:

- a. La nivelul contribuțiilor aferente veniturilor din salarii (așadar exclusiv cele ce revin veniturilor din activități independente), modificarea nivelului agregat al

⁷ Calculul ignoră impactul eventualelor deduceri personale, precum și situația în care angajatul activează într-un sector scutit de impozit pe venit (precum cel de IT).

contribuțiilor sociale de la 39,25% (16,5% în sarcina angajatului și 22,75% în cea a angajatorului) la 37,25% (35% în sarcina angajatului și 2,25% în sarcina angajatorului) este mai mult decât compensată de creșterea suplimentară de 21,8% presupusă la nivelul salariului brut (în ipoteza în care angajatorii din sectorul privat vor mări salariile brute astfel încât salariile nete să nu scadă relativ la scenariul de bază). Sub aceste ipoteze, veniturile din contribuții sociale ar fi mai mari cu circa 9 miliarde de lei comparativ cu cele din scenariul de bază.

- b. La nivelul contribuțiilor sociale aferente veniturilor din activități independente, prin eliminarea obligativității plății CAS și CASS pentru cei ce obțin venituri inferioare salariului minim și pentru cei ce obțin venituri salariale ori asimilate salariilor pentru care sunt asigurați în sistemul public, numărul de contribuabili este presupus a se reduce drastic, cu circa 213,6 mii în cazul CAS (până la un număr de doar 27,6 mii de contribuabili) respectiv cu circa 305 mii în cazul CASS (până la un număr de doar 154 de mii de contribuabili). Împreună cu această reducere a numărului de contribuabili, modificarea cotelor aplicabile de CAS și CASS (de la 10,5% la 25%, respectiv de la 5,5% la 10%), concomitent cu redefinirea bazelor de calcul ale contribuțiilor (de la un nivel minim de 35% din salariul mediu folosit la fundamentarea BASS la salariul minim pe economie în cazul CAS, respectiv de la nivelul venitului realizat la salariul minim în cazul CASS), conduc la o pierdere de venituri din contribuții sociale de circa 640 milioane de lei (din care 170 de milioane de lei la nivelul CAS și 470 milioane de lei la nivelul CASS).

2. Impozitul pe venit:

- a. Reducerea cotei de impozitare de la 16% la 10% este estimată a genera venituri inferioare celor din scenariul de bază cu circa 12,7 miliarde de lei, pierderile de venituri la nivelul altor venituri decât cele din salarii fiind de circa 1,4 miliarde lei;
- b. Creșterea nivelului deducerilor personale este estimată a genera pierderi de venituri de circa 867 milioane de lei relativ la scenariul de bază.

3. Impozitul pe venitul întreprinderilor

- a. Majorarea limitei de încadrare în sistemul de impunere a microîntreprinderilor de la o cifră de afaceri de 500 de mii de euro la 1 milion de euro este evaluată a genera pierderi de venituri (relativ la scenariul de bază) de 214 milioane de lei pentru 3 trimestre de aplicare în 2018 (anualizat 285 milioane lei).

Consiliul fiscal validează în principiu evaluările de impact ale MFP ca fiind drept concordante cu ipotezele macroeconomice luate în calcul. Luate împreună, modificările propuse ale Codului fiscal ar genera în 2018 o pierdere de venituri la nivelul bugetului consolidat de 5,2

miliarde lei (0,6% din PIB) comparativ cu scenariul de bază. În Nota de fundamentare a proiectului de act normativ, sunt enunțate drept surse de compensare impactul pozitiv al măsurilor privind plata defalcată a TVA, majorarea vărsămintelor de la persoanele juridice pentru persoanele cu handicap neîncadrate (OUG nr. 60/2017) și promovarea unui act normativ de modificare a sistemului de contribuție la fondurile de pensii administrate privat. În opinia Consiliului fiscal, este dificil de făcut *ex-ante* o evaluare a eventualului plus de venituri pe care l-ar genera plata defalcată a TVA. Plusul de venituri bugetare pe care l-ar aduce prevederile OUG nr. 60/2017, conform Notei de fundamentare a acesteia, este deja destinat acoperirii creșterii prestațiilor sociale destinate persoanelor adulte cu handicap și familiilor copiilor cu handicap, cu un efect net relevant exclusiv la nivelul anului 2018 (158 milioane de lei) în condițiile în care unele dintre majorările de prestații survin la jumătatea anului 2018. Cu toate acestea, creșterea salariului minim brut de la 1.550 lei în scenariul de bază la 1.900 lei în condițiile modificărilor Codului fiscal ar genera venituri suplimentare comparativ cu cele identificate în Nota de fundamentare a OUG nr. 60/2017 de circa 240 milioane lei. În fine, o eventuală limitare a transferurilor către pilonul II la 3,75 pp din contribuția de asigurări sociale (comparativ cu ipoteza din scenariul de bază a unui nivel efectiv de 5,85 pp în 2018) ar avea însă un impact major la nivelul pierderii de venituri calculate aferente măsurilor de modificare a Codului fiscal (generând circa 4,1 miliarde venituri suplimentare), având desigur un cost asociat pe termen lung prin diminuarea substanțială a sumelor acumulate în conturile de pensii administrate privat concomitent cu creșterea obligațiilor de plată viitoare ale sistemului public de pensii (pilonul I) prin creșterea cotei de participare la pilonul I de la un nivel de 77,6% (care ar corespunde unei cote de transfer de 6% raportate la nivelul actual al CAS de 26,3%) la 85% (ce corespunde unei cote de transfer de 3,75% raportate la nivelul propus al CAS de 25%). Măsurile mai sus menționate lasă însă neacoperit un minus de circa 800 de milioane de lei la nivelul veniturilor bugetului consolidat.

Riscuri

În opinia Consiliului fiscal, riscurile aferente evaluării de impact a măsurilor sunt neobișnuit de mari – ipoteza de lucru este că angajatorii din sectorul privat vor majora salariile cu cel puțin 20% peste nivelul care ar fi prevalat în lipsa promovării pachetului legislativ și care ar fi consemnat oricum o creștere semnificativă a salariului brut relativ la anul curent. Este lesne de imaginat o situație în care, în lipsa unei obligații explicite în acest sens, angajatorul alege să nu majoreze salariul brut al angajatului într-un quantum suficient pentru a evita un impact la nivelul salariului net avut în vedere pentru anul viitor înainte de promovarea actului normativ în chestiune – el poate de exemplu alege să majoreze salariul brut în 2018 cu doar 19,9%, asigurând astfel neutralitatea măsurilor propuse la nivelul salariului net în raport cu anul 2017, fără însă a mai opera creșterile salariale pe care le-ar fi implicat scenariul de bază, ori, chiar dacă improbabil, poate majora salariul brut într-un quantum insuficient pentru a evita o reducere a salariului net. Ultima evoluție apare drept improbabilă în condițiile unei piețe a muncii tensionate, însă nu este în nici un caz imposibilă, mai ales în condițiile în care gradul de

tensionare a pieței muncii este diferit atât la nivel de ramuri, cât și în profil teritorial. În esență, o creștere a salariului brut inferioară cu un punct procentual celei presupuse de ipoteza calculului de impact al MFP ar genera o pierdere de venituri mai mare cu circa 0,1% din PIB decât cea estimată.

Mai mult, un calcul simplu relevă faptul că reducerea cotei de impozit pe venit de la 16% la 10% concomitent cu mutarea contribuțiilor sociale în sarcina angajatului (cu un rest de 2,25% la angajator sub forma contribuției asiguratorii pentru muncă) și reducerea nivelului agregat al acestora cu 2 pp nu contribuie decât de o manieră absolut marginală la reducerea poverii fiscale asupra muncii salariate, cel puțin la nivelul salariului mediu (neafectat de majorările de deduceri fiscale), în condițiile în care salariul brut ar crește cu 19,9% astfel încât salariul net să rămână nemodificat față de scenariul de bază (ori față de nivelul inițial); modificarea survine însă în ceea ce privește compoziția veniturilor din impozitarea muncii, crescând puternic ponderea celor din contribuții sociale în defavoarea celor din impozitul pe venit. Calculul prezentat în Anexa 1 indică faptul că pentru a plăti un anumit salariu net, costul salarial la nivelul angajatorului scade marginal (cu 0,12%) comparativ cu varianta inițială, iar povara fiscală, definită ca suma contribuțiilor sociale și impozitului pe venit datorate raportate la costul salarial al angajatorului, rămâne virtual nemodificată (aceasta se reduce de la 42,86% la 42,79%). Având în vedere cele de mai sus, pierderea de venituri la nivelul bugetului consolidat comparativ cu scenariul de bază provine practic în întregime din efectul combinat al reducerii impozitului pe venit de la 16% la 10% pentru celelalte venituri decât cele de natură salarială (pensii, activități agricole, dobânzi, câștiguri de capital etc.), cu un impact de circa -1,4 miliarde lei, majorarea deducerilor personale, cu un impact de -866 milioane lei, modificările ce survin la nivelul contribuțiilor sociale datorate de persoanele cu venituri independente (-642 milioane lei), modificările regimului de impunere a microîntreprinderilor (-214 milioane lei) și, în fine, din transferurile mai mari către pilonul II pe care majorarea salariului brut le generează (în condițiile în care cota transferată este presupusă a rămâne la un nivel efectiv de 5,85% în 2018, aceste transferuri ar crește cu circa 2 miliarde lei).

Elementele menționate mai sus sunt relevante și din perspectiva unei alte surse de risc care apare ca urmare a modificărilor propuse ale Codului fiscal. Astfel, în opinia Consiliului fiscal, exceptarea de la obligativitatea plății CAS și CASS a persoanelor ce obțin venituri din activități independente în condițiile în care acestea obțin și venituri salariale ori de natură salarială pentru care sunt asigurate în sistemul public creează o oportunitate de arbitraj fiscal cu potențiale consecințe semnificative. În condițiile în care povara fiscală la nivelul muncii salariate rămâne practic nemodificată, un regim fiscal mult mai favorabil la nivelul activităților independente și microîntreprinderilor (concret, în acest din urmă caz, este relevantă eliminarea restricțiilor referitoare la aplicabilitatea acestui regim entităților care realizează venituri din consultanță și management), încurajează sub-declararea veniturilor salariale. În plus, Consiliul fiscal apreciază ca fiind inechitabil ca salariații să plătească CAS și CASS la tot venitul realizat, în timp ce în cazul veniturilor exclusiv din activități independente baza de

impozitare să fie limitată la nivelul salariului minim indiferent de nivelul venitului (impozitarea fiind astfel profund regresivă – la venituri mari impozitarea fiind mult mai mică decât la venituri mici), mai ales în condițiile în care pachetul de servicii publice de sănătate este același indiferent de sursa de venit. Consiliul fiscal consideră că abordarea corectă și echitabilă ar fi fost una de reducere a diferenței de tratament fiscal între veniturile din salarii și cele din activități independente ca premisă a îmbunătățirii colectării prin închiderea „portitelor” de optimizare fiscală, și nicidecum cea propusă care presupune o reducere masivă a poverii fiscale în cazul activităților independente, în timp ce cea aferentă veniturilor din salarii rămâne practic aceeași.

În plus, reducerea masivă a veniturilor din impozitul pe venit va vulnerabiliza foarte mult poziția financiară a autorităților locale, foarte multe dintre acestea având un grad mare de dependență de sumele defalcate din impozitul pe venit.

Nu în ultimul rând, schimbarea majoră de filozofie fiscală prin mutarea contribuțiilor sociale aproape exclusiv în sarcina angajatului, caz unic cel puțin la nivelul statelor membre UE, nu este însoțită de o justificare care să facă acest demers unul credibil și acceptabil pentru partenerii sociali.

Concluzii

Analizat în izolare, impactul pachetului de modificări fiscale implică o pierdere de circa 5,2 miliarde de lei, în timp ce o evaluare a măsurilor de compensare identificate în Nota de fundamentare nu indică acoperirea în întregime a acesteia. Cu toate acestea, o asemenea abordare nu este potrivită – impactul identificat este condiționat de ipotezele cu privire la creșterea salariilor brute care au drept sursă de proveniență inclusiv creșterea masivă a remunerării salariaților din sectorul public în baza legii salarizării unitare, cu consecințe majore asupra dimensiunii cheltuielilor bugetare.

Art. 21 al LRFB republicate condiționează avizul pozitiv al Consiliului fiscal de faptul că impactul măsurilor propuse a fost luat în calcul în prognoză și nu afectează atingerea Țintelor bugetare anuale și pe termen mediu. Având în vedere cele de mai sus, Consiliul fiscal nu poate certifica, în lipsa unei construcții bugetare complete, respectarea Țintelor bugetare asumate prin Strategia Fiscal-Bugetară și, în esență, nedepășirea nivelului de 3% din PIB al deficitului bugetului general consolidat în 2018 (în fapt, deficitul bugetar efectiv ar trebui să scadă semnificativ în anii următori pentru a respecta angajamentele asumate de România la nivel european, în special cele legate de Compactul fiscal).

Mai mult, Consiliul fiscal își reiterează obiecțiile cu privire la abordarea conform căreia plasarea persistentă în vecinătatea imediată a nivelului de referință de 3% ar fi un fenomen benign – nu doar că o astfel de abordare intră în flagrantă contradicție cu regulile fiscale instituite de legislația națională și cea europeană (Brațul preventiv al Pactului de Stabilitate și Creștere, Compactul fiscal), dar o asemenea conduită vulnerabilizează poziția finanțelor

publice, privând-o de spațiu fiscal în eventualitatea manifestării unor șocuri adverse. În acest sens, Consiliul fiscal consideră că propunerea de modificare a Codului fiscal este de natură să contribuie la lărgirea deficitului bugetar efectiv și a celui structural.

Având în vedere cele de mai sus, cât și riscurile identificate, ce apar înclinate în direcția unor pierderi de venituri mai mari decât cele evaluate, Consiliul fiscal avizează negativ propunerea de modificare a Codului fiscal, neputând certifica, în lipsa unei construcții bugetare complete, faptul că țintele bugetare anuale și pe termen mediu asumate prin Strategia Fiscal-Bugetara 2017-2019 nu vor fi depășite, în condițiile în care acestea din urmă sunt oricum incompatibile cu regulile fiscale interne și cu tratatele europene.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 3 noiembrie 2017.

3 noiembrie 2017

Președinte Consiliul fiscal,

IONUȚ DUMITRU

Anexa nr. 1

Tabelul 1: Analiză comparativă a modificării impozitării muncii					
	Cote de impunere, % legislația actuală	UM	Cote de impunere, % propunere de modificare	UM	Modificare procentuală, %
Salariul brut		100,00		119,90	19,90
CAS angajator	22,75	22,75	2,25	2,70	-88,14
CAS angajat	16,50	16,50	35,00	41,96	154,33
Impozit pe venit	16,00	13,36	10,00	7,79	-41,67
Total cost angajator		122,75		122,60	-0,13
Salariul net		70,14		70,14	0,00
Total contribuții		39,25		44,66	13,79
Impozit pe venit		13,36		7,79	-41,67
Total taxe		52,61		52,46	-0,29

V. Opinia Consiliului cu privire la proiectul celei de-a doua rectificări a bugetului general consolidat pe anul 2017

În data de 09.11.2017, Ministerul Finanțelor Publice a trimis Consiliului fiscal, prin adresa nr. 445825/09.11.2017, proiectul celei de-a doua rectificări a Bugetului general consolidat pe anul 2017, Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, precum și Nota de fundamentare și proiectul Ordonanței de Urgență a Guvernului pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2017, solicitând în temeiul art. 53 alin. (2) din Legea Responsabilității Fiscal-Bugetare nr. 69/2010 republicată (LRFB) opinia Consiliului fiscal cu privire la acestea.

Coordonatele proiectului celei de-a doua rectificări bugetare – conformarea cu regulile fiscale

Comparativ cu bugetul aprobat în urma primei rectificări bugetare, veniturile bugetului general consolidat (BGC) cresc cu 376 milioane lei, iar cheltuielile BGC se majorează cu 600,4 milioane lei, astfel încât deficitul BGC este proiectat la nivelul de 24.968,0 milioane lei, situându-se cu 868 milioane lei peste plafonul de deficit bugetar definit în Legea nr. 5/2017 (Legea pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar în anul 2017). Proiectul Ordonanței Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat consemnează o serie de derogări de la prevederile stipulate prin art. 12, lit. a) - c), art. 17 alin. (2), art. 24 și art. 26 alin. (4) și (5) din Legea nr. 69/2010, republicată, precum și ale art. 2 alin. (2) și art. 3 alin. (5) și (6) din Legea nr. 5/2017, consfințind astfel nerespectarea majorității regulilor fiscale cu excepția celei privind soldul BGC ca pondere din PIB. Art. 12 lit. a), b) și c), art. 24 și art. 26 alin. (4) și alin. (5) ale LRFB stipulează obligativitatea respectării plafoanelor nominale și ca procent din PIB statuate prin Strategia Fiscal-Bugetară și legea companion privind plafoanele bugetare pentru soldul BGC, soldul primar al BGC, cheltuielile totale nete de asistență financiară din partea Uniunii Europene (UE) și a altor donatori, precum și pentru cheltuielile de personal, permițând majorarea cheltuielilor totale cu ocazia rectificarilor bugetare doar în cazul în care aceasta se referă exclusiv la plata serviciului datoriei publice, respectiv plata contribuției către bugetul UE.

- Prima rectificare bugetară consemna deja depășiri semnificative ale plafoanelor obligatorii statuate în Legea nr. 5/2017 și încălcarea tuturor regulilor fiscale (cu excepția celei referitoare la încadrarea ca procent în PIB a deficitului BGC, dar pe fondul revizuirii ascendente a PIB nominal comparativ cu estimarea folosită în construcția bugetară) astfel: deficitul BGC (+644,3 milioane lei), deficitul primar al BGC

(+150,4 milioane lei), cheltuielile de personal ale bugetului general consolidat (atât nominal cu +5,11 miliarde lei, cât și ca procent din PIB cu 0,4 pp). Cu acea ocazie, Consiliul fiscal atrăgea atenția asupra amplitudinii fără precedent a depășirii plafonului aferent cheltuielilor de personal pentru anul în curs. Și nivelul programat al cheltuielilor totale ale BGC, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori a depășit plafonul definit de Legea nr. 5/2017 cu 2,78 miliarde lei, fiind totuși parțial justificat din perspectiva regulilor fiscale, în limita suplimentării sumelor aferente cheltuielilor cu dobânzile (cu 493,9 milioane lei) și celor destinate plății contribuției României la bugetul UE (990 milioane lei). Absența conformării cu regulile fiscale intervenea la nivelul celor instituite de art. 12 lit. a) (pentru nivelul exprimat ca procent din PIB în cazul cheltuielilor de personal) și lit. c) (pentru nivelul nominal în cazul cheltuielilor totale și a celor de personal), precum și la nivelul regulilor instituite de art. 17 alin. (2) (care interzice majorarea cheltuielilor de personal cu prilejul rectificărilor bugetare) și de art. 24 (care permite majorarea, în contextul rectificărilor bugetare, a cheltuielilor totale ale BGC nete de asistența financiară din partea UE și a altor donatori, exclusiv în situația în care aceasta se realizează pentru serviciul datoriei publice sau pentru plata contribuției României la bugetul UE). Încălcărilor de reguli mai sus menționate li se adaugă și cea a art. 12 lit. e) (care interzice folosirea, pe parcursul exercițiului bugetar, a creditelor bugetare aprobate și neutilizate pentru cheltuieli curente), în condițiile în care suplimentarea cheltuielilor totale (cu 2,35 miliarde lei) se producea simultan cu o reducere de 10,8 miliarde lei a cheltuielilor de investiții.

- Modificările introduse prin proiectul celei de-a doua rectificări suplimentează dimensiunea nerespectării plafonului în cazul cheltuielilor de personal cu 626,6 milioane lei (respectiv, depășirea plafonului nominal definit de Legea nr. 5/2017 pentru cheltuielile de personal ale BGC cu 5,7 mld. lei, respectiv ca procent din PIB cu 0,5 pp, în condițiile majorării estimării PIB cu 27,3 miliarde lei comparativ cu momentul elaborării Legii plafoanelor), majorarea cu 865 milioane lei suplimentar față de prima rectificare a depășirii plafonului pentru cheltuielile totale, exclusiv asistența financiară din partea UE și a altor donatori, respectiv, depășirea plafonului statuat de Legea nr. 5/2017 cu 3,6 miliarde lei. În plus, se adaugă și nerespectarea încadrării în limitele statuate de Legea nr. 5/2017 a plafonului cu privire la nivelul soldului primar al bugetului general consolidat (deficitul primar depășește plafonul cu 554,7 milioane lei), în condițiile în care revizuirea descendentă a cheltuielilor cu dobânzile (-180,6 milioane lei comparativ cu prima rectificare) este acompaniată de majorarea altor cheltuieli, neantrenând o diminuare echivalentă a deficitului bugetului general consolidat. Astfel, propunerea de rectificare încalcă prevederile art. 12, lit. a), b) și lit. c), art. 17 alin. (2), art. 24 și art. 26 alin. (4) și (5) ale LRFB. Proiectul de ordonanță a Guvernului privind a doua rectificare a bugetului de stat pe anul 2017 stipulează derogările corespunzătoare de la regulile fiscale mai sus menționate și redefinește plafoanele din Legea nr. 5/2017 în conformitate cu nivelurile agregatelor bugetare din

propunerea de rectificare. La fel ca și în cazul primei rectificări bugetare, intervine și încălcarea regulii statuate de art. 12 lit. e), în condițiile în care reducerea suplimentară a cheltuielilor de investiții (cu 1,7 miliarde lei comparativ cu nivelul aferent primei rectificări bugetare) este însoțită de o creștere superioară a cheltuielilor curente, ce determină o majorare a nivelului total al cheltuielilor cu 0,6 miliarde lei.

Consiliul fiscal consemnează din nou încălcarea cvasi-totalității regulilor fiscale, inclusiv a celei referitoare la deficitul BGC ca valoare nominală, excepție făcând încadrarea în valoarea exprimată ca procent din PIB, constatând inoperabilitatea lor *de facto*. Lipsa caracterului constrângător al acestor reguli „auxiliare”, consfințit de ușurința și frecvența cu care sunt ignorate, subminează integritatea și coerența cadrului fiscal-bugetar bazat pe reguli și împiedică obținerea a cel puțin două beneficii avute în vedere de legiuitor în contextul statuirii lor:

- dacă regulile fiscale „auxiliare” ar fi fost operabile în integralitatea lor, ar fi contribuit la coerența cadrului fiscal-bugetar din perspectiva principiilor transparenței și stabilității instituite de lege, ar fi motivat autoritățile decidente să includă în totalitate informația relevantă în construcția bugetară inițială și ar fi determinat o predictibilitate sporită a parametrilor bugetari, descurajând adoptarea de măsuri *ad-hoc*;
- dacă regula privind plafonul nominal al cheltuielilor bugetare ar fi fost operabilă, ar fi existat un mecanism în timp real de conformare cu reperele de sold structural, ori de limitare a deviațiilor de la acestea, în condițiile unor evoluții ciclice mai favorabile decât cele anticipate (așa cum este cazul României în prezent).

Coordonatele actualizate ale veniturilor și cheltuielilor

Veniturile totale estimate ale bugetului general consolidat consemnează o revizuire ascendentă minoră (cu 376,8 milioane lei), cu majorări nesemnificative la nivelul veniturilor fiscale (17,8 milioane lei), mai ridicate la nivelul veniturilor din contribuții sociale (+484 milioane lei) și al celor nefiscale (+189 milioane lei), compensate însă de o reducere a veniturilor aferente fondurilor UE (-225 milioane lei). Pe categorii de venituri, în condițiile în care impactul estimat al schemei de stingere în lanț a obligațiilor fiscale restante este evaluat a nu se modifica comparativ cu cel aferent primei rectificări bugetare, influențele sunt după cum urmează:

- Venituri fiscale: +17,8 milioane lei, din care:
 - o Impozit pe profit: -311 milioane lei. Revizuirea descendentă suplimentară apare în linie cu estimarea mai conservatoare a Consiliului fiscal realizată cu prilejul primei rectificări bugetare, ce pare să fi fost validată de execuția preliminară la nivelul lunii octombrie;

- Accize: +143 milioane lei. Nivelul revizuit apare drept fezabil, având în vedere datele disponibile și reintroducerea accizei suplimentare la carburanți;
- Impozit pe salarii și venit: +86 milioane lei. Mare parte din plusul de venituri (circa 68,1 milioane lei) corespunde majorării cheltuielilor de personal ale BGC realizate în contextul rectificării bugetare. Consiliul fiscal validează nivelul propus ca fiind în linie cu datele de execuție disponibile;
- Estimarea veniturilor din TVA este menținută nemodificată comparativ cu nivelul din prima rectificare. Date fiind datele de execuție la zi (inclusiv cea preliminară aferentă lunii octombrie), Consiliul fiscal își ridică rezervele exprimate cu prilejul primei rectificări bugetare cu privire la nivelul proiectat al încasărilor din TVA, în condițiile în care eventualele abateri probabile de la nivelul propus apar drept nesemnificative ca magnitudine;
- Contribuții de asigurări sociale: +484 milioane lei. Aproape jumătate din revizuirea ascendentă (+200 milioane lei) apare drept rezultatul majorării introduse de rectificarea bugetară curentă la nivelul anvelopei salariale în sectorul public. Nivelul revizuit al acestui agregat de venituri apare drept fezabil, în condițiile în care venituri mai mari decât cele estimate apăreau deja drept probabile în contextul datelor de execuție disponibile cu ocazia primei rectificări bugetare, iar execuția pe primele zece luni validează estimările;
- Venituri nefiscale: +189 milioane lei;
- Sume primite de la UE în contul plăților efectuate și prefinanțare aferente exercițiului financiar 2014-2020: -225 milioane lei. Revizuirea descendentă este determinată de diminuarea estimărilor referitoare la sumele destinate prefinanțării proiectelor sectorului neguvernamental în cazul indisponibilităților temporare a fondurilor europene, în baza art. 10 din OUG nr. 40/2015 (-724 milioane lei), ce au început să tranziteze bugetul general consolidat (impact simetric pe venituri și cheltuieli) cu prilejul primei rectificări bugetare din anul acesta. Evaluările cu privire la fondurile destinate agriculturii rămân nemodificate, în timp ce intrările din fonduri structurale și de coeziune având ca beneficiar final sectorul public (singurele relevante pentru bugetul consolidat din perspectiva metodologiei SEC 2010) sunt revizuite ascendent cu aproximativ 500 milioane lei. Datele disponibile de execuție la finele lunii octombrie indică venituri de 11,9 miliarde lei pentru această categorie, în condițiile în care nivelul estimat al veniturilor la nivelul întregului an este de 21,36 miliarde lei. O accelerare masivă a intrărilor la nivelul ultimelor două luni ale anului comparativ cu media lunilor anterioare apare drept necesară pentru a asigura convergența cu ținta anuală.

Cheltuielile bugetare, comparativ cu prima rectificare bugetară, sunt revizuite ascendent cu 600,4 milioane lei, cu redistribuire semnificativă în sensul unei noi majorări a cheltuielilor curente concomitent cu o reducere a celor de investiții:

- Asistență socială⁸: + 1,39 miliarde lei, în contextul bugetării insuficiente în raport cu execuția unor drepturi de asistență socială și a pensiilor militare de stat;
- Cheltuieli de personal: + 626 milioane lei, în contextul sub-bugetării alocărilor pentru plata sumelor în contul obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești;
- Bunuri și servicii: +449 milioane lei. Suma actualizată prevăzută pentru sfârșitul anului este mai mică cu 3,4% decât cea rezultată din execuția anului trecut, în condițiile în care execuția preliminară la finele lunii octombrie relevă cheltuieli mai mari cu 4,2% comparativ cu perioada ianuarie-octombrie 2016. O accelerare a fluxurilor de cheltuieli în ultimele două luni ale anului de proporții semnificativ inferioare tiparului sezonier istoric apare drept necesară pentru a asigura înscrierea în anvelopa anuală;
- Dobânzi: -180,1 milioane lei;
- Fond de rezervă: +336 milioane lei, în condițiile în care forma propusă a OUG pentru rectificarea bugetului de stat conține și o derogare de la prevederile art. 30 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice care reglementează utilizarea fondului de rezervă. Astfel, acum pot fi alocate sume din acest fond și pentru asigurarea drepturilor de asistență socială, asigurarea contribuției naționale și a cheltuielilor neeligibile pentru proiectele cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, asigurarea subvențiilor pentru sprijinirea producătorilor agricoli, precum și pentru asigurarea sumelor aferente plății dobânzilor, comisioanelor și altor costuri aferente datoriei publice guvernamentale, cheltuieli care nu pot fi clasificate drept urgente sau neprevăzute. Consiliul fiscal a pledat în numeroase rânduri pentru creșterea gradului de transparență și modificarea legislației în vederea stabilirii unui mod explicit de utilizare a fondului de rezervă bugetară, cu precizarea condițiilor și a criteriilor de alocare, pe când introducerea derogării mai sus menționate reprezintă un pas în direcția opusă;
- Cheltuieli de investiții: - 1,77 miliarde lei. La nivelul capitolului din bugetul general consolidat cheltuielile de capital sunt revizuite în jos cu 1,37 miliarde lei, proiectele cu finanțare din fonduri UE post-aderare scad cu 380 milioane lei, iar cele cu finanțare rambursabilă cu 19 milioane lei. Cu toate acestea, având în vedere faptul că agregatul cheltuielilor de capital include și cofinanțarea aferentă proiectelor cu finanțare de la UE, iar intrările acestora din urmă sunt revizuite în creștere cu 500 milioane lei, reducerea de cheltuieli de investiții apare drept localizată la nivelul proiectelor cu finanțare din surse interne (-2,44 miliarde lei), în timp ce cheltuielile aferente proiectelor cu finanțare de la UE consemnează o majorare cu circa 691 milioane lei. Nivelul anual bugetat în prezent al cheltuielilor de investiții este mai mic cu circa 8,3% comparativ cu cel din anul anterior, în condițiile în care bugetul inițial prevedea o majorare cu 33% a acestor cheltuieli.

⁸ Vezi Anexa 1.

Concluzii

Rectificarea veniturilor și cheltuielilor agregate ale bugetului general consolidat este una de mică amploare, cu plusuri de 377 și, respectiv, 601 milioane lei. Nivelul estimat al veniturilor bugetare nu ridică, în lumina informațiilor disponibile, probleme în ceea ce privește fezabilitatea, Consiliul fiscal ridicându-și rezervele exprimate cu prilejul primei rectificări bugetare. Eventuale nerealizări pot apărea doar la nivelul intrărilor din fonduri europene, însă, dat fiind faptul că majoritatea sumelor incluse (circa 75%) nu fac decât să tranziteze bugetul și pe venituri și pe cheltuieli, impactul unei nerealizări a acestora la nivelul planificat asupra deficitului bugetar este nul. În ceea ce privește fondurile structurale și de coeziune, nivelul estimat al acestora apare drept suficient de redus ulterior diminuării de amploare operate în contextul primei rectificări astfel încât atingerea țintei anuale să apară drept realizabilă. La nivelul cheltuielilor bugetare sunt operate revizuri consistente în structură, continuând fenomenul majorării alocărilor pentru cheltuieli curente în detrimentul celor de investiții, construcția bugetară curentă creând premisele ca formarea brută de capital fix în sectorul public (conform SEC 2010 exprimată ca procent din PIB) să fie sub 3% și să se situeze la minimul ultimilor 12 ani, în condițiile în care un nivel similar era atins înainte de aderarea la UE și în lipsa intrărilor de fonduri structurale. Din perspectiva construcției bugetare din anii următori, este greu de imaginat că reducerea investițiilor publice (nominală ori ca procent din PIB) va mai putea reprezenta o sursă de acoperire a presiunilor asupra deficitului bugetar fără a periclita perspectivele de creștere economică pe termen mediu și lung.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 15 noiembrie 2017.

15 noiembrie 2017

Președintele Consiliului fiscal,

IONUȚ DUMITRU

ANEXA 1 - Principalele surse de creștere a cheltuielilor cu asistența socială și a cheltuielilor de personal cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare pe anul 2017		
	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de cheltuieli
Plata drepturilor persoanelor cu handicap, alocațiilor de stat pentru copii, indemnizațiilor pentru creșterea copilului și a contribuțiilor de asigurări sociale de sănătate aferente indemnizațiilor; majorarea transferurilor de echilibrare către bugetul asigurărilor sociale de stat (bugetul Ministerului Muncii și Justiției Sociale)	630,9	Asistență socială
Asigurarea plății pensiilor militare de stat cuvenite cadrelor militare trecute în rezervă și polițiștilor cărora le-au încetat raporturile de serviciu în anul 2017, precum și a plății diferențelor rezultate în urma recalculării drepturilor de pensii (bugetul Ministerului Afacerilor Interne)	363,5	Asistență socială
Finanțarea sistemului de protecție a copilului (bugete locale)	61,0	Asistență socială
Asigurarea fondurilor pentru achitarea tranșelor aferente anului 2017 pentru hotărârile judecătorești privind drepturi de natură salarială pentru personalul din sistemul justiției, a sumelor reprezentând titluri executorii stabilite prin lămurirea înțeleșului dispozițiilor anterioare și pentru diferențe salariale (bugetul Ministerului Justiției)	232,1	Cheltuieli de personal
Asigurarea fondurilor pentru plata hotărârilor judecătorești privind drepturi salariale pentru personalul din instituțiile de învățământ universitar de stat (bugetul Ministerului Educației Naționale)	30,0	Cheltuieli de personal
Plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești privind acordarea unor drepturi de natură salarială pentru personalul din unitățile de învățământ preuniversitar de stat (bugete locale)	550,0	Cheltuieli de personal

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

ANEXA 2	Program inițial 2017	Influența schemei de compensare (swap)	Program inițial 2017 fără swap	Rectificare I	Influența schemei de compensare (swap)	Rectificare I fără swap	Rectificare II	Influența schemei de compensare actualizate	Rectificare II fără swap	Rectificare I – Program inițial	Rectificare II - Program inițial	Rectificare II - Rectificare I
	Niveluri ajustate pentru impactul swap-urilor											
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7	8	9=7-8	10=6-3	11=9-3	12=9-6
VENITURI TOTALE	254.720,97	1.592,70	253.128,27	256.427,93	1.424,99	255.002,93	256.804,69	1.424,99	255.379,69	1.874,66	2.251,42	376,76
Venituri curente	231.622,57	1.592,70	230.029,87	233.720,61	1.425,01	232.295,60	234.411,37	1.425,01	232.986,36	2.265,72	2.956,48	690,76
Venituri fiscale	142.836,07	1.592,70	141.243,37	139.974,95	708,90	139.266,05	139.992,73	708,90	139.283,83	-1.977,32	-1.959,54	17,78
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	48.837,36		48.837,36	46.917,25	327,20	46.590,05	46.717,44	327,20	46.390,24	-2.247,32	-2.447,12	-199,81
Impozitul pe profit	16.629,88		16.629,88	14.836,55	131,10	14.705,45	14.525,60	131,10	14.394,50	-1.924,43	-2.235,38	-310,95
Impozitul pe salarii și venit	30.108,17		30.108,17	30.130,48	196,10	29.934,38	30.216,63	196,10	30.020,53	-173,78	-87,64	86,15
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	2.099,31		2.099,31	1.950,21		1.950,21	1.975,21		1.975,21	-149,10	-124,11	25,00
Impozite și taxe pe proprietate	5.161,06		5.161,06	5.395,36		5.395,36	5.430,36		5.430,36	234,30	269,30	35,00
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	87.068,84	1.592,70	85.476,14	85.706,64	296,50	85.410,14	85.865,92	296,50	85.569,42	-66,00	93,28	159,28
TVA	54.142,32	1.592,70	52.549,62	52.846,01	296,50	52.549,51	52.845,96	296,50	52.549,46	-0,11	-0,17	-0,06
Accize	26.051,35		26.051,35	26.502,15		26.502,15	26.645,45		26.645,45	450,80	594,10	143,30
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3.385,57		3.385,57	3.398,39		3.398,39	3.399,43		3.399,43	12,82	13,85	1,03
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.489,60		3.489,60	2.960,09		2.960,09	2.975,09		2.975,09	-529,51	-514,51	15,00
Impozitul pe comerțul exterior	951,25		951,25	945,58		945,58	945,58		945,58	-5,67	-5,67	0,00
Alte impozite și taxe fiscale	817,56		817,56	1.010,11	85,20	924,91	1.033,42	85,20	948,22	107,36	130,67	23,31
Contribuții de asigurări	69.758,35		69.758,35	71.372,15	716,11	70.656,04	71.855,77	716,11	71.139,66	897,69	1.381,30	483,61
Venituri nefiscale	19.028,15		19.028,15	22.373,51		22.373,51	22.562,87		22.562,87	3.345,36	3.534,72	189,36
Venituri din capital	816,98		816,98	849,08		849,08	799,74		799,74	32,10	-17,24	-49,34
Donații	19,74		19,74	18,39		18,39	18,39		18,39	-1,35	-1,35	0,00
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	184,34		184,34	251,85		251,85	212,34		212,34	67,51	28,00	-39,51
Operațiuni financiare	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00

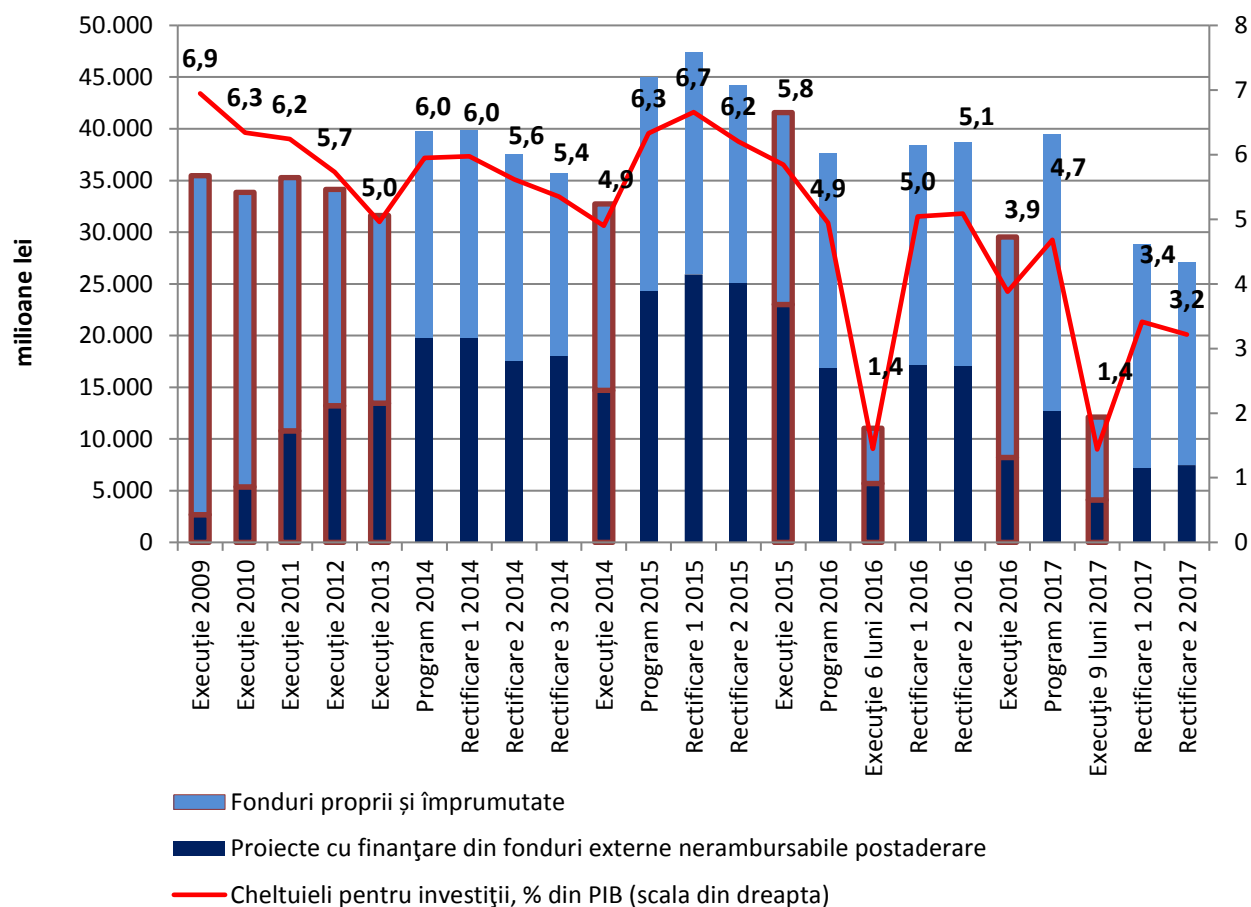
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Alte sume primite de la UE pentru programele operaționale finanțate în cadrul obiectivului convergență	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și refinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	22.077,35		22.077,35	21.588,00		21.588,00	21.362,85		21.362,85	-489,34	-714,50	-225,15
CHELTUIELI TOTALE	278.820,94	1.592,70	277.228,24	281.172,25	1.424,99	279.747,25	281.772,69	1.424,99	280.347,69	2.519,01	3.119,45	600,44
Cheltuieli curente	253.592,80	1.422,70	252.170,10	261.596,49	1.254,99	260.341,49	263.571,55	1.254,99	262.316,56	8.171,40	10.146,46	1.975,07
Cheltuieli de personal	63.879,29		63.879,29	68.990,47		68.990,47	69.617,03		69.617,03	5.111,18	5.737,74	626,56
Bunuri și servicii	40.675,02	522,70	40.152,32	39.100,50		39.100,50	39.549,00		39.549,00	-1.051,82	-603,32	448,50
Dobânzi	10.185,01		10.185,01	10.678,95		10.678,95	10.498,30		10.498,30	493,93	313,29	-180,65
Subvenții	7.161,47		7.161,47	6.835,17		6.835,17	6.862,45		6.862,45	-326,30	-299,02	27,28
Transferuri - Total	131.061,39	900,00	130.161,39	135.567,63	1.254,99	134.312,64	136.303,70	1.254,99	135.048,70	4.151,25	4.887,31	736,06
Transferuri între unități ale administrației publice	1.945,61	900,00	1.045,61	2.471,06	733,29	1.737,77	2.162,01	733,29	1.428,72	692,16	383,11	-309,05
Alte transferuri	11.302,76		11.302,76	12.030,84	521,70	11.509,14	12.154,22	521,70	11.632,52	206,38	329,76	123,38
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	974,53		974,53	774,28		774,28	544,53		544,53	-200,25	-430,00	-229,75
Asistență socială	88.458,54		88.458,54	91.787,46		91.787,46	93.177,78		93.177,78	3.328,91	4.719,23	1.390,32
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	24.126,67		24.126,67	23.477,69		23.477,69	23.268,20		23.268,20	-648,98	-858,47	-209,49
Alte cheltuieli	4.253,28		4.253,28	5.026,31		5.026,31	4.996,96		4.996,96	773,03	743,69	-29,35
Fonduri de rezervă	150,97		150,97	63,81		63,81	400,22		400,22	-87,16	249,25	336,41
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	479,65		479,65	359,96		359,96	340,86		340,86	-119,69	-138,79	-19,10
Cheltuieli de capital	25.228,14	170,00	25.058,14	19.575,76	170,00	19.405,76	18.201,13	170,00	18.031,13	-5.652,38	-7.027,01	-1.374,63
Operațiuni financiare	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-24.099,97		-24.099,97	-24.744,32		-24.744,32	-24.968,00		-24.968,00	-644,35	-868,03	-223,68

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

ANEXA 3 Fonduri UE	2017 inițial			Rectificare I			Rectificare II		
	Structurale	Agricultură	Sume OUG nr. 40/2015	Structurale	Agricultură	Sume OUG nr. 40/2015	Structurale	Agricultură	Sume OUG nr. 40/2015
Intrări fonduri UE	9.642,75	12.434,60	0,00	5.199,90	13.923,20	2.464,00	5.699,85	13.923,20	1.739,85
Cheltuieli fonduri UE	17.022,47	12.434,60	0,00	8.607,70	13.923,20	2.464,00	9.298,41	13.923,20	1.739,85
Cofinanțare și cheltuieli neeligibile	7.379,72	0,00	0,00	3.407,80	0,00	0,00	3.598,56	0,00	

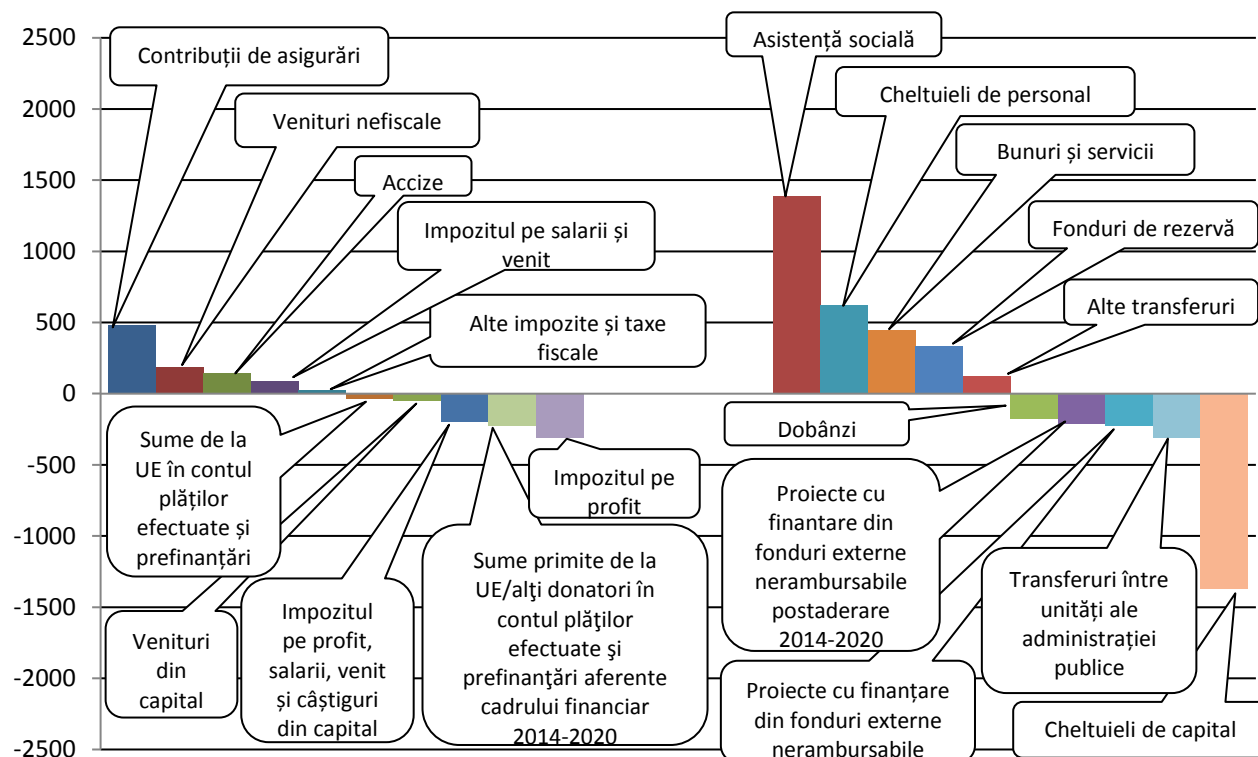
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 1 Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2017 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

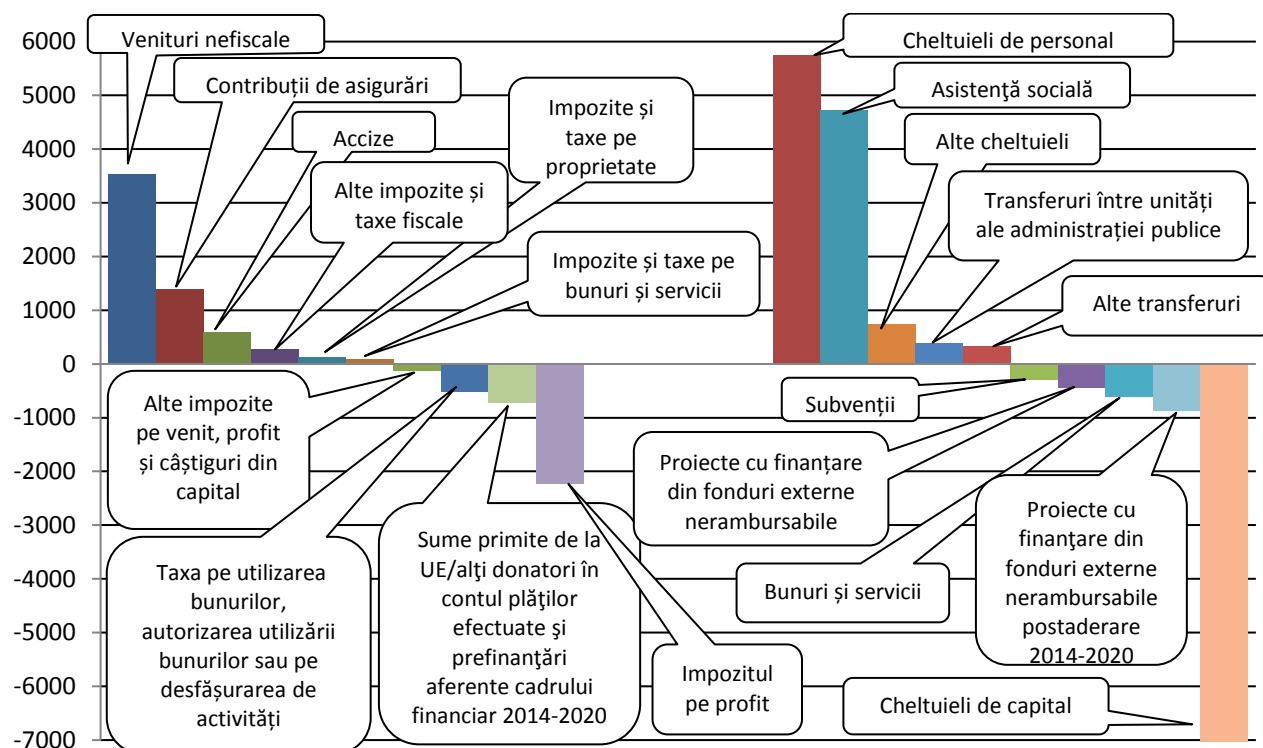
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 2: Principalele modificări ale veniturilor și cheltuielilor bugetare față de prima rectificare (fără impactul schemelor de tip *swap*), mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

Graficul 3: Principalele modificări ale veniturilor și cheltuielilor bugetare față de programul inițial (fără impactul schemelor de tip *swap*), mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

VI. Opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat și Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2018

În data de 29 noiembrie 2017, Consiliul fiscal a primit în format electronic de la Ministerul Finanțelor Publice (MFP) adresa nr. 446157 datată 28 noiembrie 2017, prin care i se solicita, în baza art. 53, alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010 (LRFB) republicată, formularea opiniei cu privire la Raportul privind situația macroeconomică pentru anul 2018 și proiecția acesteia în perioada 2019-2021, proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2018, proiectul Legii asigurărilor sociale de stat pentru anul 2018, Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2018-2020 și expunerile de motive aferente, proiectul Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018. Consiliul fiscal menționează că a primit setul de documente necesar elaborării opiniei sale în după-amiaza zilei de miercuri, 29 noiembrie.

Potrivit articolului 53, alineatul (4) al LRFB, Guvernul și Parlamentul au obligația de a analiza opiniile și recomandările Consiliului fiscal **la elaborarea Strategiei fiscal-bugetare, a legilor bugetare anuale, precum și la elaborarea altor măsuri determinate de aplicarea prezentei legi și, respectiv, la însușirea/aprobarea acestora.** Având în vedere intenția anunțată public a Guvernului de a aproba documentele mai sus menționate în ședința din 6.12.2017, precum și faptul că zilele de 30 noiembrie și 1 decembrie au fost sărbători legale, intervalul de timp aflat la dispoziția Consiliului fiscal pentru analiza documentelor și elaborarea opiniei solicitate apare în mod evident drept insuficient, redactarea unei opinii complete fiind imposibilă. Cu toate acestea, pentru a nu întârzia adoptarea proiectului de buget în ședința de guvern și înaintarea sa Parlamentului, Consiliul fiscal a decis elaborarea unei opinii preliminare, în care se va limita la a face unele considerații generale și la identificarea unor aspecte majore vizibile la o primă evaluare, urmând ca elaborarea opiniei complete să fie finalizată în săptămâna 11-15 decembrie 2017. Odată finalizată, Consiliul fiscal va notifica opinia sa Parlamentului și o va publica pe pagina de *web* a instituției (www.consiliulfiscal.ro).

Astfel, Consiliul fiscal consideră oportune următoarele considerații generale preliminare:

**Politică fiscală
prociclică, adâncire a
deviației față de**

Construcția bugetară țintește un deficit situat ușor sub nivelul de referință de 3% din PIB aferent brațului corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC). Indiferent însă de nivelul estimat al

obiectivul pe termen mediu, în contradicție cu regulile fiscale statuate de LRFB

excesului de cerere (de menționat că persistă diferențe semnificative între evaluările Comisiei Naționale de Prognoză - CNP și cele mai recente evaluări disponibile din partea Comisiei Europene - CE cu privire la dimensiunea ritmului de creștere a PIB potențial și efectiv, evaluările CNP fiind substanțial mai optimiste⁹), construcția bugetară consfințește un derapaj de proporții și care continuă să se lărgască și în 2018 de la exigențele brațului preventiv al PSC, preluate de altfel și în legislația națională prin intermediul LRFB. Convergența către obiectivul pe termen mediu (definit drept un deficit structural de 1% din PIB) este preconizată a începe abia în anul 2019, însă țintele asumate ale deficitului bugetar implică un efort structural inferior reperului minim de 0,5 pp. de PIB statuat de reglementările europene în 2019 și doar egal cu acesta în 2020.

Scenariu macroeconomic mai degrabă optimist, ai cărui parametri apar situați în partea superioară a intervalului posibilităților. Balanța riscurilor înclinată spre evoluții mai puțin favorabile celor luate în calcul

Scenariul macroeconomic pe termen mediu care fundamentează construcția bugetară este în linie cu evaluările anterioare ale CNP, însă rămâne semnificativ mai optimist comparativ cu prognozele altor instituții, deși evoluțiile din anul curent plasează creșterile avute în vedere pentru anii următori în domeniul posibilului. În opinia Consiliului fiscal, acest scenariu este mai degrabă nepotrivit din perspectiva unei construcții bugetare prudente, balanța riscurilor fiind înclinată spre consemnarea unor evoluții macroeconomice mai puțin favorabile decât cele luate în calcul. Consiliul fiscal identifică riscuri neobișnuit de ridicate legate în principal de comportamentul viitor al sectorului privat ca răspuns la modificările recent legiferate ale Codului fiscal cu privire la taxarea muncii (în special transferul contribuțiilor sociale din sarcina angajatorului în cea a angajatului)¹⁰, un scenariu în care creșterea salariului brut să fie inferioară celei avute în vedere în proiecția veniturilor bugetare având o probabilitate ridicată, cu implicații

⁹ Comisia Europeană evaluează ritmul de creștere a PIB potențial la 3,7% în 2017, acesta accelerându-se ulterior la 4% în 2018 și 2019, în timp ce CNP îl evaluează la 4,6% în 2017, 5,2% în 2018 și 5,3% în 2019. Diferențele sunt semnificative și în cazul ritmului de creștere prognozat al PIB real efectiv, Comisia Europeană evaluându-l la 4,4% și 4,1% în 2018 și, respectiv, în 2019, în timp ce CNP anticipează creșteri de 5,5% și 5,7%. Diferențele de evaluare se compensează reciproc în evaluarea excesului de cerere, diferențele între cifrele avansate de CE și CNP fiind de doar 0,4 pp. de PIB potențial în 2017 și 2018 și 0,2 pp. de PIB potențial în 2019.

¹⁰ A se vedea opinia din 3 noiembrie a Consiliului fiscal cu privire la proiectul de modificare a Codului fiscal.

asupra evoluției consumului privat și a creșterii economice în general. Acestora li se adaugă riscuri provenind din introducerea unor posibilități de arbitraj fiscal în urma plafonării bazei de calcul a contribuțiilor sociale la nivelul salariului minim pentru veniturile din activități independente și a unui regim fiscal mai favorabil în ceea ce privește microîntreprinderile (cu referință la aplicabilitatea impozitării cifrei de afaceri pentru firmele care realizează venituri din activități de consultanță și management), de natură să încurajeze subdeclararea veniturilor de natură salarială (mai ales pentru salariile mari).

***Veniturile din TVA
pronozate pentru
2018 apar drept
semnificativ
supraevaluate, chiar în
condițiile utilizării
scenariului
macroeconomic al
CNP, cu implicații
asupra asigurării
finanțării autorităților
locale***

Consiliul fiscal are rezerve vizavi de evoluția proiectată a veniturilor din TVA din proiectul de buget, analiza preliminară indicând o potențială supraevaluare a acestora chiar în contextul utilizării scenariului macroeconomic al CNP. Astfel, veniturile din TVA sunt proiectate să crească (ulterior ajustării cifrelor corespunzătoare din 2017 și 2018 cu impactul temporar al schemelor de compensare în lanț a obligațiilor bugetare restante) cu 16,3% (ori cu 8,6 miliarde lei) comparativ cu nivelul estimat pentru 2017 în cea de-a doua rectificare bugetară. Dinamica avansată o depășește substanțial pe cea a consumului privat (net de autoconsum) prognozată de CNP, textul Raportului privind situația macroeconomică indicând la pagina 81 drept explicație pentru această evoluție impactul introducerii plății defalcate a TVA și al unor măsuri de îmbunătățire a colectării luate de ANAF, evaluat la 4,9 miliarde lei. Consiliul fiscal este sceptic cu privire la validitatea unei asemenea evaluări: dincolo de obiecția de principiu asupra caracterului lipsit de prudență al includerii *ex ante* în proiecția de venituri a impactului dificil ori imposibil de evaluat al unor măsuri de îmbunătățire a colectării, plusul de venituri avansat în textul raportului apare neconcordanț cu evaluările anterioare ale MFP aferente introducerii obligatorii și generalizate a plății defalcate a TVA, ce indicau venituri suplimentare de doar 2 miliarde lei în 2018¹¹, în condițiile în care, ulterior, sfera de aplicare a plății defalcate a TVA a fost restrânsă considerabil (până la un nivel care face posibil scenariul evitării intrării în relații de afaceri cu cei înrolați în acest mecanism de plată

¹¹ Nota de fundamentare a OG nr. 23/2017 http://gov.ro/fisiere/subpagini_fisiere/NF_OG_23-2017.pdf

de către ceilalți agenți economici). Având în vedere cele de mai sus, Consiliul fiscal consideră că veniturile din TVA aferente anului 2018 sunt cel mai probabil supraevaluate cu circa 3-4 miliarde lei, dincolo de eventualul impact al unor evoluții ciclice mai puțin favorabile decât cele luate în considerare în construcția bugetară.

Mai mult, întrucât veniturile suplimentare din TVA reprezintă principala sursă de compensare a pierderii de venituri ale autorităților locale survenite în urma reducerii cotei de impozit pe venit de la 16% la 10% în condițiile menținerii cotei defalcate, nerealizarea (probabilă) a acestora este de natură să le creeze dificultăți bugetare.

Situarea deficitului sub plafonul de 3% depinde în mod semnificativ de venituri cu caracter excepțional

Construcția bugetară include venituri excepționale din vânzarea de apă grea de la rezerva de stat (+1 miliard lei la venituri de capital) și din închirierea benzilor de frecvență 5G (+1,3 miliarde lei la venituri din taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități). În primul caz, există un risc semnificativ al nerealizării veniturilor la nivelul prognozat - exporturile de apă grea la nivel mondial au însumat doar 62,4 milioane USD în 2016¹², iar pe plan intern, totalul cheltuielilor cu bunurile și serviciile ale Nuclearelectrica S.A. erau, conform bugetului de venituri și cheltuieli pe 2017 al companiei, de 617,5 milioane lei¹³. În cel de-al doilea caz, veniturile respective nu se vor reflecta de o manieră echivalentă în execuția bugetară conform SEC 2010, unde ar urma să fie repartizate linear pe durata de viață a concesiunii, contribuind astfel la apariția un ecart negativ între soldul bugetar conform SEC 2010 și cel *cash* și deci, *ceteris paribus*, la un deficit SEC 2010 superior celui conform metodologiei naționale.

Cheltuielile de asistență socială apar drept semnificativ subevaluate

Similar situației pe care Consiliul fiscal o constata cu prilejul adoptării legii bugetului pe anul 2017, cheltuielile de asistență socială aferente anului 2018 apar drept semnificativ subestimate în raport cu trendurile deja aparente în execuția bugetară preliminară pe

¹²Cf. Observatorului complexității economice, <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/hs92/284510/>

¹³ <http://www.nuclearelectrica.ro/wp-content/uploads/2017/02/A1.pdf>

2017¹⁴ (relevante în condițiile în care este vorba de cheltuieli permanente) și cu dinamica punctului de pensie. Astfel, extrapolarea în 2018 al fluxului implicit de cheltuieli de asistență socială aferente bugetului de stat la nivelul trimestrului IV 2017 (determinat ca diferență între cuantumul bugetat în rectificarea a II-a și execuția la nouă luni) ar indica un nivel de cel puțin 30,9 miliarde lei ceea ce, în condițiile în care alocarea conform proiectului de buget este de 28,4 miliarde lei, indică un necesar cu circa 2,5 miliarde lei mai mare decât nivelul bugetat. Adăugând la această cifră impactul majorării indemnizației sociale minime de la 520 la 640 de lei (ce ar genera un plus de cheltuieli de 600 milioane lei la nivelul celor 6 luni de aplicare din 2018¹⁵) și indexarea cu inflația a pensiilor speciale, nivelul subevaluării cheltuielilor de asistență socială aferente bugetului de stat este, probabil, de cel puțin 3,1 miliarde lei. Cheltuielile de asistență socială ale BASS sunt preconizate să crească cu 8,7% comparativ cu nivelul înregistrat în 2017 – în condițiile în care valoarea ponderată a punctului de pensie este în 2018 cu 9,5% mai mare decât cea din anul anterior, acestea apar subdimensionate în raport cu necesarul cu cel puțin 500 milioane lei. În fine, Consiliul fiscal consideră drept inexplicabilă diminuarea cheltuielilor de asistență socială la nivelul autorităților locale cu 370 milioane lei comparativ cu nivelul bugetat pentru 2017. Împreună, elementele mai sus descrise par să indice o subevaluare a cheltuielilor de asistență socială cu circa 4 miliarde lei.

Evaluarea preliminară a Consiliului fiscal indică așadar o supraevaluare semnificativă a veniturilor din TVA, dincolo de riscurile aferente scenariului macroeconomic optimist luat în calcul în construcția bugetară, cu circa 3-4 miliarde lei, cărora li se adaugă subevaluarea necesarului de cheltuieli de asistență socială cu circa 4 miliarde lei. Aceste elemente sunt suplimentate de riscurile aferente scenariului macroeconomic utilizat în construcția bugetară, a căror balanță Consiliul fiscal o evaluează drept înclinată în sensul unor evoluții mai puțin favorabile decât cele preconizate, precum și de cele de nerealizare a veniturilor de capital excepționale luate în calcul.

¹⁴ Reamintim că rezervele Consiliului fiscal cu privire la cuantumul insuficient al cheltuielilor de asistență socială bugetate la nivelul anului 2017 au fost validate cu prilejul rectificărilor bugetare (la un nivel superior diferenței evaluate inițial), prima majorându-le cu 3,3 miliarde lei, iar cea de-a doua cu încă 1,4 miliarde lei.

¹⁵ http://gov.ro/fisiere/subpagini_fisiere/NF_OUG_82-2017.pdf

Toate acestea indică drept extrem de probabilă eventualitatea unui deficit care să depășească semnificativ ținta asumată și deci nivelul de referință de 3% din PIB aferent brațului corectiv al Pactului de Stabilitate și Creștere și, pe cale de consecință, nevoia de măsuri discreționare suplimentare de natura veniturilor și/sau de reduceri de cheltuieli pentru menținerea deficitului bugetar la nivelul țintei asumate, deja neadecvate din perspectiva regulilor fiscale naționale și europene. Experiența exercițiului bugetar 2017 este elocventă în acest sens: în condițiile în care executia bugetară a relevat subdimensionarea puternică a cheltuielilor (de natură permanentă) de personal și a celor de asistență socială (riscuri în acest sens fiind semnalate de Consiliul Fiscal în opinia elaborată în contextul construcției bugetare inițiale), iar execuția veniturilor bugetare a fost sub așteptari (în pofida unor evoluții macroeconomice mai favorabile decât așteptările inițiale), înscrierea în ținta de deficit a presupus reducerea masivă a cheltuielilor de investiții în contextul rectificărilor bugetare concomitent cu reintroducerea accizei suplimentare la combustibili și prelevarea (nerepetabilă) de super-dividende de la companiile de stat.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 6 decembrie 2017.

6 decembrie 2017

Președintele Consiliului fiscal,

IONUȚ DUMITRU

VII. Completare la opinia preliminară a Consiliului fiscal cu privire la Legea bugetului de stat, Legea bugetului de asigurări sociale pentru anul 2018 și la Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2018-2020

În data de 29 noiembrie 2017, Consiliul fiscal a primit în format electronic de la Ministerul Finanțelor Publice (MFP) adresa nr. 446157 datată 28 noiembrie 2017, prin care i se solicita, în baza art. 53, alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010 (LRFB) republicată, formularea opiniei privind Raportul privind situația macroeconomică pentru anul 2018 și proiecția acesteia în perioada 2019-2021, proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2018, proiectul Legii asigurărilor sociale de stat pentru anul 2018, Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2018-2020 și expunerile de motive aferente, proiectul Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018. Setul de documente necesar elaborării opiniei a parvenit Consiliului fiscal în după-amiaza zilei de miercuri 29 noiembrie.

Având în vedere faptul că ședința de guvern dedicată aprobării documentelor mai sus menționate era programată pentru miercuri 6 decembrie 2017 și timpul insuficient aflat la dispoziția sa pentru elaborarea unei opinii complete, Consiliul fiscal a elaborat și remis autorităților o opinie preliminară. Prezentul text completează și revizuieste opinia preliminară mai sus menționată.

Evaluarea respectării regulilor fiscale

Construcția bugetară aferentă anului 2018 vizează un deficit (conform metodologiei naționale/*cash*) de 2,97% din PIB, identic cu cel avut în vedere pentru anul curent. Proiectul de buget acomodează presiuni de proporții în sensul majorării cheltuielilor curente (în principal la nivelul cheltuielilor de personal și a celor de asistență socială) și un reviriment ușor al cheltuielilor de investiții publice pe seama proiectelor cu finanțare europeană nerambursabilă, cu presiuni de sens contrar la nivelul veniturilor bugetare, în contextul reasezării contribuțiilor sociale între angajator și angajat (cu reducerea cu 2 pp. a nivelului lor agregat), reducerii cotei impozitului pe venit (de la 16% la 10%), dispariției unor venituri excepționale din distribuția de dividende din rezervele acumulate de către companiile de stat și returnării sumelor colectate din taxa de primă înmatriculare. Lărgirea deficitului bugetar (ca procent în PIB) este preconizată a fi evitată în urma reducerii cotei transferate către pilonul II al sistemului de pensii (de la 5,1 la 3,75%),

reintroducerii accizei suplimentare la combustibili, luării în calcul a unor noi surse de venituri excepționale (vânzare de apă grea și concesiune de benzi de frecvență pentru operatorii de telefonie mobilă) și a unor venituri suplimentare substanțiale la nivelul TVA datorate unei preconizate îmbunătățiri a colectării. La aceste elemente se adaugă măsuri de control al cheltuielilor cu bunuri și servicii și o expansiune de mică amploare, raportat la nivelul estimat pentru 2017, a cheltuielilor de capital pentru proiectele cu finanțare exclusiv națională care, în condițiile unei creșteri rapide a PIB real și nominal, sunt de natură să reprezinte surse de diminuare a deficitului bugetar exprimat ca pondere în PIB.

Proiecția Comisiei Naționale de Prognoză (CNP) indică o creștere mai rapidă a PIB real comparativ cu cea a PIB potențial, ceea ce implică faptul că excesul de cerere, apărut la nivelul anului 2017 (conform evaluărilor concurente ale CNP și Comisiei Europene), se lărgeste. Un exces de cerere în creștere concomitent cu menținerea nivelului deficitului efectiv exprimat ca procent în PIB conduce la un impuls fiscal pozitiv și la o adâncire a dezechilibrului structural al finanțelor publice, politica fiscală fiind preconizată să continue să aibă o conduită prociclică și în 2018. Pe cale de consecință, deviația preexistentă deja (din 2016) de la obiectivul pe termen mediu (definit ca deficit structural de 1% din PIB) continuă să crească în 2018, proiecția fiscal-bugetară pe termen mediu luând în calcul o îngustare a acesteia abia începând cu anul 2019, fără ca însă eliminarea acestei deviații să fie asigurată de nivelurile deficitului bugetar avute în vedere la finele orizontului de prognoză.

Situația mai sus descrisă intră în contradicție flagrantă cu regulile fiscale instituite de LRFB, fapt atestat de altfel de lista extensivă de derogări incluse în proiectul legii bugetului de stat și în cea a legii companion cu privire la plafoanele unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018. Lista derogărilor de la prevederile LRFB include:

- Art. 6 și 7, care formalizează în legislația națională legătura cu Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene din perspectiva valorilor de referință pentru deficitul bugetar și datoria publică;
- Art. 14 alin. 1, conform căruia în cazul constatării unei devieri de la obiectivul bugetar pe termen mediu sau de la calendarul de ajustare către acesta Guvernul aprobă ori transmite Parlamentului spre aprobare un set de măsuri menite a corecta această deviere;
- Art. 26 alin. 3, conform căruia legea companion privind aprobarea limitelor specificate în cadrul fiscal-bugetar cuprinde obiectivul bugetar pe termen mediu, precum și calea de ajustare către acesta.

Mai mult, recent aprobată OUG nr. 90/2017 (privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene) introduce derogări suplimentare de la:

- Art. 29 alin 4, în sensul renunțării la obligația ca declarația de răspundere semnată de primul ministru și de ministrul finanțelor publice să ateste conformitatea SFB cu LRFB, țintele sau limitele instituite de regulile fiscale și respectarea principiilor responsabilității fiscale;
- Art. 30 alin.4, care prevede obligația ca Guvernul să prezinte parlamentului un buget anual care să respecte principiile responsabilității fiscale, regulile fiscale, strategia fiscal-bugetară și orice alte prevederi ale LRFB;
- Art. 30 alin.5, ce prevede că în lipsa condițiilor de conformitate prevăzute la alineatul anterior, declarația ar trebui să menționeze abaterile, precum și măsurile și termenele până la care Guvernul va asigura conformitatea cu principiile responsabilității fiscale, regulile fiscale și strategia fiscal-bugetară.

Elementele de mai sus consfințesc inoperabilitatea deplină a legii responsabilității fiscal-bugetare, preocuparea față de obiectivul unei poziții bugetare aflate în echilibru în sensul definit de LRFB și tratatele europene fiind înlocuită de cea a evitării depășirii plafonului de referință de 3% din PIB pentru deficitul bugetar efectiv. Consiliul fiscal a abordat deja această chestiune în opiniile elaborate în contextul legilor bugetare anuale pentru 2016 și 2017, iar considerațiile emise atunci își mențin relevanța. Pe scurt, un asemenea comportament duce la vulnerabilizarea poziției finanțelor publice, eșecul de a crea ori menține un spațiu fiscal în "vremuri bune" (în urma unei conduite prociclice a politicii fiscal-bugetare) privând-o de posibilitatea de a acționa în sens stabilizator într-o inevitabilă fază descendentă a ciclului de afaceri. De altfel, preocupările față de conduita politicii fiscale din România și de ignorarea deliberată a tratatelor europene în domeniu sunt împărtășite și de Comisia Europeană, România fiind deja obiectul unei proceduri de deviație semnificativă declanșate în iunie 2017: recomandării inițiale ce prevedea o ajustare structurală de 0,5% din PIB în 2017 nu i s-a dat curs, astfel încât pe 5 decembrie a fost făcută recomandarea unei ajustări structurale de 0,8% din PIB în 2018. Proiectul de buget, ce țintește un deficit identic (ca procent din PIB) cu cel din anul anterior în condițiile unei lărgiri a excesului de cerere (chiar și potrivit evaluărilor extrem de favorabile ale ritmului de creștere ale PIB potențial ale CNP), ignoră însă aceste recomandări – un buget care ar da curs acestei ultime recomandări ar trebui să țintească un deficit efectiv de circa 2% din PIB în 2018.

Bugetul general consolidat în anul 2018 – probleme și riscuri

Dincolo de neconformitatea obiectivului de deficit cu LRFB și tratatele europene în materie, Consiliul fiscal identifica deja în contextul opiniei preliminare aspecte problematice în construcția bugetară de natură să facă probabilă o deviație de proporții de la limita de deficit avută în vedere în lipsa unor măsuri compensatorii. În primul rând, Consiliul fiscal evalua scenariul macroeconomic ce fundamentează proiectul de buget ca fiind mai degrabă nepotrivit din

perspectiva unei construcții bugetare prudente, apreciind că balanța riscurilor este înclinată spre consemnarea unor evoluții macroeconomice mai puțin favorabile decât cele luate în calcul, în principal în contextul incertitudinilor deosebit de ridicate legate de comportamentul sectorului privat ca răspuns la modificările recente ale Codului Fiscal (în speță transferul contribuțiilor sociale din sarcina angajatorului în cea a angajatului). Acestor riscuri li se adaugă unele având drept sursă introducerea unor posibilități de arbitraj fiscal în urma plafonării bazei de calcul aferente veniturilor din activități independente și regimului mai favorabil în ceea ce privește microîntreprinderile. În al doilea rând, era identificată o potențială supraevaluare cu cel puțin 3 miliarde lei a veniturilor din TVA, chiar în condițiile utilizării scenariului macroeconomic oficial, nivelul proiectat al acestora incluzând venituri suplimentare din măsuri de creștere a eficienței colectării în sumă de 4,9 miliarde lei, în mod inerent incerte și imposibil de evaluat *ex-ante*. În al treilea rând, Consiliul fiscal identifica o probabilitate ridicată de nerealizare a veniturilor excepționale de capital din vânzarea de apă grea (1 miliard lei în proiecția bugetară) date fiind dimensiunea exporturilor mondiale și a achizițiilor Nuclearelectrice. În fine, era identificată o bugetare insuficientă a cheltuielilor de asistență socială.

Comparativ cu opinia preliminară, în urma disponibilității execuției preliminare la finele lunii noiembrie, Consiliul fiscal își reduce dimensiunea evaluării cu privire la sub-bugetarea potențială a cheltuielilor de asistență socială la circa 1,5 miliarde lei: astfel, evaluarea cu privire la dimensiunea insuficientă a cheltuielilor de asistență socială aferente BASS cu circa 500 milioane lei este menținută, însă Consiliul fiscal apreciază că alocările de cheltuieli de asistență socială la nivelul bugetului de stat apar sub-bugetate cu circa 1 miliard lei și își ridică rezervele exprimate cu privire la cuantumul alocărilor aferente bugetelor locale.

Strategia Fiscal-Bugetară (SFB) 2018-2020 - construcția bugetară dincolo de orizontul 2018

Similar strategiilor fiscal-bugetare din anii precedenți, în iterația curentă a SFB (2018-2020) atenția autorităților apare drept concentrată pe primul an acoperit de aceasta, fără a acorda aceeași atenție proiecțiilor bugetare pe termen mediu, și se manifestă tendința de a genera cu foarte mare ușurință consolidare fiscală pe termen mediu, în lipsa unei fundamentări riguroase a veniturilor și cheltuielilor și a unor detalii concrete asupra ipotezelor ce fundamentează traiectoriile agregatelor de venituri și cheltuieli¹⁶. Dincolo de orizontul 2018, an pentru care

¹⁶ Un exemplu în acest sens este reprezentat de veniturile din TVA în anul 2019, care cresc cu doar 2,5% comparativ cu nivelul proiectat pentru 2018. Dată fiind dimensiunea dinamicii consumului privat nominal prognozată pentru 2019, o asemenea traiectorie este concordantă fie cu o eventuală reducere suplimentară a ratei TVA (nemenționată ca atare niciunde în textul SFB) în condițiile în care plusul de venituri din creșterea conformării la plată din 2018 ar fi considerat ca permanent, fie cu un scenariu de tip *no policy change* în care rezidualul ANAF din 2018 este privit ca un fenomen temporar.

deficitul structural este proiectat în lărgire, anii 2019 și 2020 ar trebui să aducă o ajustare fiscală structurală de 0,46 pp. și 0,49 pp. (deficitul efectiv ESA 2010 scade cu 0,58 pp. și 0,56 pp. din PIB în 2019 și, respectiv, 2020, în timp ce reducerile la nivelul deficitului efectiv *cash* sunt de 0,39 pp. și respectiv 0,69 pp. din PIB), la finele intervalului acoperit de strategie persistând o deviație de 1,2 pp. din PIB față de obiectivul pe termen mediu.

Consiliul fiscal are rezerve cu privire la dimensiunile pe termen mediu a unor agregate de cheltuieli, ce apar drept neverosimil de mici raportate la ipotezele scenariul macroeconomic ce fundamentează proiecția bugetară pe termen mediu și alți parametri probabili ai construcției bugetare. Astfel, una din sursele majore de consolidare fiscală în anul 2019 o reprezintă creșterea cu doar 3,7% a anvelopei salariale comparativ cu anul 2018, în condițiile în care scenariul macroeconomic al CNP indică o dinamică a salariilor în sectorul public (în versiunea restrânsă ce exclude forțele armate și personalul asimilat) de 11,5% (cifră realistă dată fiind implementarea graduală a legii salarizării unitare și impactul propagat în 2019 al majorărilor salariale ce urmează să aibă loc la 1 martie 2018). Dacă am presupune că dinamica anvelopei salariale ar fi de 11,5%, în linie cu cea preconizată pentru salariul mediu pentru sectorul public (în sens restrâns) și ignorând creșterea preconizată de CNP a numărului angajaților din sectorul bugetar (de 1%), cuantumul cheltuielilor de personal ar fi cu circa 6 miliarde lei (0,6% din PIB) mai mare decât cel avansat în proiecția de cheltuieli a anului 2019, ceea ce, *ceteris paribus*, ar determina nu doar lipsa oricărei consolidări fiscale structurale, ci chiar o lărgire a deficitului. De precizat că salariul mediu pe economie, folosit în proiecția veniturilor din contribuții sociale și a celor aferente impozitului pe venit, depinde de dimensiunea luată în considerare pentru dinamica salariului din sectorul bugetar.

Un alt element de natură să ridice probleme în proiecția pe termen mediu apare la nivelul cheltuielilor de asistență socială ale BASS, unde creșterile luate în calcul nu apar concordante cu evoluțiile anunțate ale punctului de pensie în anii 2019 și 2020. Deși din textul strategiei pe termen mediu lipsește orice referință la valoarea punctului de pensie în anii 2019 și 2020, dinamicile preconizate apar drept inferioare celor care ar prevala în ipoteza în care punctul de pensie ar evolua conform traiectoriei descrise în programul de guvernare, ce prevede valori ale acestuia de 1.265 lei de la 1 aprilie 2019 și de 1.400 lei de la 1 aprilie 2020. Această traiectorie ar implica creșteri medii de 16,5% și 11,6% în 2019 și, respectiv, 2020, în timp ce dinamica preconizată a cheltuielilor de asistență socială ale BASS este de doar 14,1% și respectiv 7,8%. Conform traiectoriei mai sus descrise a punctului de pensie, cheltuielile ar fi mai mari cu 1,5 miliarde lei (0,16% din PIB) în 2019 și cu 4,4 miliarde lei (0,4% din PIB) în 2020.

Acestor elemente li se adaugă în 2019 probabila supraevaluare în raport cu dinamicile prognozate de CNP pentru salariul mediu și numărul de salariați (de 8,3%, respectiv 3,8%) a veniturilor

proiectate din contribuții de asigurări sociale, cifra proiectată fiind mai mare cu circa 2 miliarde lei (ori 0,2% din PIB).

Având în vedere cele de mai sus, caracterul extrem de favorabil al traiectoriei de creștere economică proiectate pe termen mediu, precum și potențiala subdimensionare a cheltuielilor de asistență socială la nivelul anului 2018, Consiliul fiscal apreciază că, în ipoteza unor politici fiscal-bugetare nemodificate, balanța riscurilor este înclinată covârșitor în direcția înregistrării unor deficite mai ridicate decât cele preconizate de Strategia Fiscal-Bugetară 2018-2020.

Opiniile și recomandările formulate mai sus de Consiliul fiscal au fost aprobate de Președintele Consiliului fiscal, conform prevederilor art. 56, alin (2), lit. d) din Legea nr. 69/2010 republicată, în urma însușirii acestora de către membrii Consiliului, prin vot, în ședința din data de 21 decembrie 2017.

21 decembrie 2017

Președintele Consiliului fiscal,

IONUȚ DUMITRU

Anexe

Anexa nr. 1: Măsurile de politică fiscală și impactul estimat potrivit MFP

Măsurile de politică fiscală - venituri bugetare	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de venituri
Total	15.248	
Creșterea accizelor pentru combustibili în două etape: 15 septembrie și 1 octombrie 2017	2.707	Accize
Creșterea ratei de distribuire a dividendelor de la 50% la 90% pentru companii de stat	1.082	Venituri nefiscale
Creșterea bazei de impozitare pentru contribuțiile plătite pentru persoane cu dizabilități începând cu 1 septembrie 2017	700	Contribuții de asigurări sociale
Vânzare de apă grea din rezerva statului	1.000	Venituri din capital
Reducerea transferurilor către pilonul II de pensii la 3,75% începând cu 1 ianuarie 2018 (comparativ cu menținerea cotei din anul 2017)	2.600	Contribuții de asigurări sociale
Menținerea taxei pe monopol conform OG nr. 5/2013, 6/2013 și 7/2013	959	Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii
Închiriere benzi de frecvență 5G	1.300	Taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități
Plata defalcată a TVA opțională începând cu 1 octombrie 2017 și obligatorie începând cu 1 ianuarie 2018	4.900	TVA
Măsurile de îmbunătățire a colectării luate de ANAF		

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice

Măsuri de politică fiscală - cheltuieli bugetare	Impact bugetar (mil. lei)	Categoria de cheltuieli
Total	3.719	
Modificarea valorii punctului de pensie la 1.100 lei începând cu data de 1 iulie 2018 (6 luni din an)	3.119	Asistență socială
Majorarea pensiei minime (6 luni)	600	Asistență socială

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice

Anexa nr. 2: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2017-2018

Mil. lei	Execuție preliminată 2017 potrivit MFP*	Swap execuție 2017	Execuție preliminată 2017 potrivit MFP (fără swap)	Proiect buget 2018	Swap planific at 2018	Proiect buget 2018 fără swap	Proiect buget 2018 - Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2017 - Execuție preliminată 2016	Proiect buget 2018/ Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2018/ Execuție preliminată 2017	Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Execuție preliminată 2017
							7=4-1	8=6-3	9=4/1	10=6/3	fară swap pondere în PIB		
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5					11	12	13=12-11
VENITURI TOTALE	256.804,7	1.425,0	255.379,7	287.521,7	1.020,0	286.501,7	30.717,0	31.122,0	12,0%	12,2%	30,3%	31,6%	1,2%
Venituri curente	234.411,4	1.425,0	232.986,4	257.274,0	1.020,0	256.254,0	22.862,6	23.267,7	9,8%	10,0%	27,7%	28,2%	0,6%
Venituri fiscale	139.992,7	708,9	139.283,8	145.135,9	521,6	144.614,3	5.143,2	5.330,5	3,7%	3,8%	16,5%	15,9%	-0,6%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	46.717,4	327,2	46.390,2	38.598,9	298,0	38.300,9	-8.118,5	-8.089,3	-17,4%	-17,4%	5,5%	4,2%	-1,3%
Impozitul pe profit	14.525,6	131,1	14.394,5	15.020,3	148,0	14.872,3	494,7	477,8	3,4%	3,3%	1,7%	1,6%	-0,1%
Impozitul pe salarii și venit	30.216,6	196,1	30.020,5	20.803,4	150,0	20.653,4	-9.413,3	-9.367,2	-31,2%	-31,2%	3,6%	2,3%	-1,3%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	1.975,2		1.975,2	2.775,2		2.775,2	800,0	800,0	40,5%	40,5%	0,2%	0,3%	0,1%
Impozite și taxe pe proprietate	5.430,4		5.430,4	5.824,4		5.824,4	394,1	394,1	7,3%	7,3%	0,6%	0,6%	0,0%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	85.865,9	296,5	85.569,4	98.666,8	184,0	98.482,8	12.800,8	12.913,3	14,9%	15,1%	10,2%	10,8%	0,7%
TVA	52.846,0	296,5	52.549,5	61.308,2	184,0	61.124,2	8.462,2	8.574,7	16,0%	16,3%	6,2%	6,7%	0,5%
Accize	26.645,4		26.645,4	30.218,5		30.218,5	3.573,0	3.573,0	13,4%	13,4%	3,2%	3,3%	0,2%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3.399,4		3.399,4	3.814,8		3.814,8	415,4	415,4	12,2%	12,2%	0,4%	0,4%	0,0%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	2.975,1		2.975,1	3.325,3		3.325,3	350,2	350,2	11,8%	11,8%	0,4%	0,4%	0,0%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	945,6		945,6	1.042,0		1.042,0	96,4	96,4	10,2%	10,2%	0,1%	0,1%	0,0%
Alte impozite și taxe fiscale	1.033,4	85,2	948,2	1.003,8	39,6	964,2	-29,6	16,0	-2,9%	1,7%	0,1%	0,1%	0,0%
Contribuții de asigurări	71.855,8	716,1	71.139,7	91.811,8	498,4	91.313,4	19.956,0	20.173,7	27,8%	28,4%	8,4%	10,1%	1,6%
Venituri nefiscale	22.562,9		22.562,9	20.326,3		20.326,3	-2.236,5	-2.236,5	-9,9%	-9,9%	2,7%	2,2%	-0,4%
Venituri din capital	799,7		799,7	1.843,6		1.843,6	1.043,9	1.043,9	130,5%	130,5%	0,1%	0,2%	0,1%
Donații	18,4		18,4	2,7		2,7	-15,7	-15,7	-85,3%	-85,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Sume de la UE în contul plăților efectuate*) și prefinanțări	212,3		212,3	103,5		103,5	-108,8	-108,8	-51,3%	-51,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0			0,0%	0,0%	0,0%

Mil. lei	Execuție preliminată 2017 potrivit MFP*	Swap execuție 2017	Execuție preliminată 2017 potrivit MFP (fără swap)	Proiect buget 2018	Swap planific at 2018	Proiect buget 2018 fără swap	Proiect buget 2018 - Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2017 - Execuție preliminată 2016	Proiect buget 2018/ Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2018/ Execuție preliminată 2017	Execuție preliminată 2017	Proiect buget 2018	Proiect buget 2018 - Execuție preliminată 2017
	1	2	3=1-2	4	5	6=4-5	7=4-1	fară swap	9=4/1	fară swap	11	12	13=12-11
								8=6-3		10=6/3			
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului fin. 2014-2020	21.362,9		21.362,9	28.297,9		28.297,9	6.935,0	6.935,0	32,5%	32,5%	2,5%	3,1%	0,6%
CHELTUIELI TOTALE	281.772,7	1.425,0	280.347,7	314.481,3	1.020,0	313.461,3	32.708,6	33.113,6	11,6%	11,8%	33,3%	34,5%	1,3%
Cheltuieli curente	263.571,6	1.255,0	262.316,6	293.825,7	850,0	292.975,7	30.254,1	30.659,1	11,5%	11,7%	31,1%	32,3%	1,1%
Cheltuieli de personal	69.617,0		69.617,0	81.175,5		81.175,5	11.558,5	11.558,5	16,6%	16,6%	8,3%	8,9%	0,7%
Bunuri și servicii	39.549,0		39.549,0	39.926,8		39.926,8	377,8	377,8	1,0%	1,0%	4,7%	4,4%	-0,3%
Dobânzi	10.498,3		10.498,3	12.096,8		12.096,8	1.598,5	1.598,5	15,2%	15,2%	1,2%	1,3%	0,1%
Subvenții	6.862,5		6.862,5	7.210,3		7.210,3	347,8	347,8	5,1%	5,1%	0,8%	0,8%	0,0%
Transferuri - Total	136.303,7	1.255,0	135.048,7	153.048,0	850,0	152.198,0	16.744,3	17.149,3	12,3%	12,7%	16,0%	16,8%	0,7%
Transferuri între unități ale administrației publice	2.162,0	733,3	1.428,7	2.132,8	850,0	1.282,8	-29,2	-145,9	-1,4%	-10,2%	0,2%	0,1%	0,0%
Alte transferuri	12.154,2	521,7	11.632,5	13.385,5		13.385,5	1.231,3	1.753,0	10,1%	15,1%	1,4%	1,5%	0,1%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	544,5		544,5	317,2		317,2	-227,3	-227,3	-41,7%	-41,7%	0,1%	0,0%	0,0%
Asistență socială	93.177,8		93.177,8	98.620,4		98.620,4	5.442,6	5.442,6	5,8%	5,8%	11,1%	10,9%	-0,2%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	23.268,2		23.268,2	32.826,9		32.826,9	9.558,7	9.558,7	41,1%	41,1%	2,8%	3,6%	0,9%
Alte cheltuieli	4.997,0		4.997,0	5.765,1		5.765,1	768,1	768,1	15,4%	15,4%	0,6%	0,6%	0,0%
Fonduri de rezervă	400,2		400,2	83,2		83,2	-317,0	-317,0			0,0%	0,0%	0,0%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	340,9		340,9	285,1		285,1	-55,8	-55,8	-16,4%	-16,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Cheltuieli de capital	18.201,1	170,0	18.031,1	20.655,7	170,0	20.485,7	2.454,5	2.454,5	13,5%	13,6%	2,1%	2,3%	0,1%
Operațiuni financiare	0,0		0,0			0,0	0,0	0,0			0,0%	0,0%	0,0%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0			0,0%	0,0%	0,0%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-24.968,0		-24.968,0	-26.959,6		-26.959,6	-1.991,6	-1.991,6	8,0%	8,0%	-3,0%	-3,0%	0,0%

* Potrivit Rectificare 2.

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 3: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2018-2019

Mil. lei	Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019 - Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019/Proiect buget 2018	Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019 - Proiect buget 2018
					procent în PIB		
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
VENITURI TOTALE	287.521,7	311.373,1	23.851,5	8,3%	31,67%	31,86%	-0,19%
Venituri curente	257.274,0	277.963,0	20.689,0	8,0%	28,34%	28,44%	-0,11%
Venituri fiscale	145.135,9	150.966,0	5.830,1	4,0%	15,99%	15,45%	0,54%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	38.598,9	42.021,9	3.423,0	8,9%	4,25%	4,30%	-0,05%
Impozitul pe profit	15.020,3	16.353,9	1.333,6	8,9%	1,65%	1,67%	-0,02%
Impozitul pe salarii și venit	20.803,4	22.692,6	1.889,2	9,1%	2,29%	2,32%	-0,03%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	2.775,2	2.975,4	200,2	7,2%	0,31%	0,30%	0,00%
Impozite și taxe pe proprietate	5.824,4	6.361,4	537,0	9,2%	0,64%	0,65%	-0,01%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	98.666,8	100.411,9	1.745,2	1,8%	10,87%	10,28%	0,59%
TVA	61.308,2	62.827,7	1.519,5	2,5%	6,75%	6,43%	0,32%
Accize	30.218,5	31.878,6	1.660,2	5,5%	3,33%	3,26%	0,07%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3.814,8	3.476,6	-338,2	-8,9%	0,42%	0,36%	0,06%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	3.325,3	2.228,9	-1.096,4	-33,0%	0,37%	0,23%	0,14%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	1.042,0	1.137,9	95,9	9,2%	0,11%	0,12%	0,00%
Alte impozite și taxe fiscale	1.003,8	1.032,9	29,1	2,9%	0,11%	0,11%	0,00%
Contribuții de asigurări	91.811,8	105.188,0	13.376,2	14,6%	10,11%	10,76%	-0,65%
Venituri nefiscale	20.326,3	21.809,0	1.482,6	7,3%	2,24%	2,23%	0,01%
Venituri din capital	1.843,6	884,2	-959,4	-52,0%	0,20%	0,09%	0,11%
Donații	2,7	2,7	0,0	-0,3%	0,00%	0,00%	0,00%
Sume UE în contul plăților efectuate și prefinan.	103,5	59,6	-43,9	-42,4%	0,01%	0,01%	0,01%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat			0,0		0,00%	0,00%	0,00%
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	28.297,9	32.463,7	4.165,8	14,7%	3,12%	3,32%	-0,21%

Mil. lei	Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019 - Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019/Proiect buget 2018	Proiect buget 2018	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019 - Proiect buget 2018
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
CHELTUIELI TOTALE	314.481,3	336.591,6	22.110,3	7,0%	34,64%	34,44%	0,19%
Cheltuieli curente	293.825,7	314.220,7	20.395,1	6,9%	32,36%	32,16%	0,21%
Cheltuieli de personal	81.175,5	84.147,7	2.972,1	3,7%	8,94%	8,61%	0,33%
Bunuri și servicii	39.926,8	40.777,0	850,2	2,1%	4,40%	4,17%	0,22%
Dobânzi	12.096,8	12.547,4	450,5	3,7%	1,33%	1,28%	0,05%
Subvenții	7.210,3	7.115,8	-94,4	-1,3%	0,79%	0,73%	0,07%
Transferuri - Total	153.048,0	169.041,9	15.993,9	10,5%	16,86%	17,30%	-0,44%
Transferuri între unități ale administrației pub.	2.132,8	2.318,0	185,1	8,7%	0,23%	0,24%	0,00%
Alte transferuri	13.385,5	12.694,3	-691,2	-5,2%	1,47%	1,30%	0,18%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	317,2	135,2	-182,1	-57,4%	0,03%	0,01%	0,02%
Asistență socială	98.620,4	110.331,0	11.710,6	11,9%	10,86%	11,29%	-0,43%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	32.826,9	37.872,3	5.045,4	15,4%	3,62%	3,88%	-0,26%
Alte cheltuieli	5.765,1	5.691,1	-73,9	-1,3%	0,63%	0,58%	0,05%
Fonduri de rezervă	83,2	107,0	23,8	28,6%	0,01%	0,01%	0,00%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă	285,1	484,0	198,9	69,8%	0,03%	0,05%	-0,02%
Cheltuieli de capital	20.655,7	22.370,9	1.715,2	8,3%	2,28%	2,29%	-0,01%
Operațiuni financiare					0,00%	0,00%	0,00%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,00%	0,00%	0,00%
EXCEDENT(+)/DEFICIT(-)	-26.959,6	-25.218,5	1.741,2	-6,5%	-2,97%	-2,58%	-0,39%

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

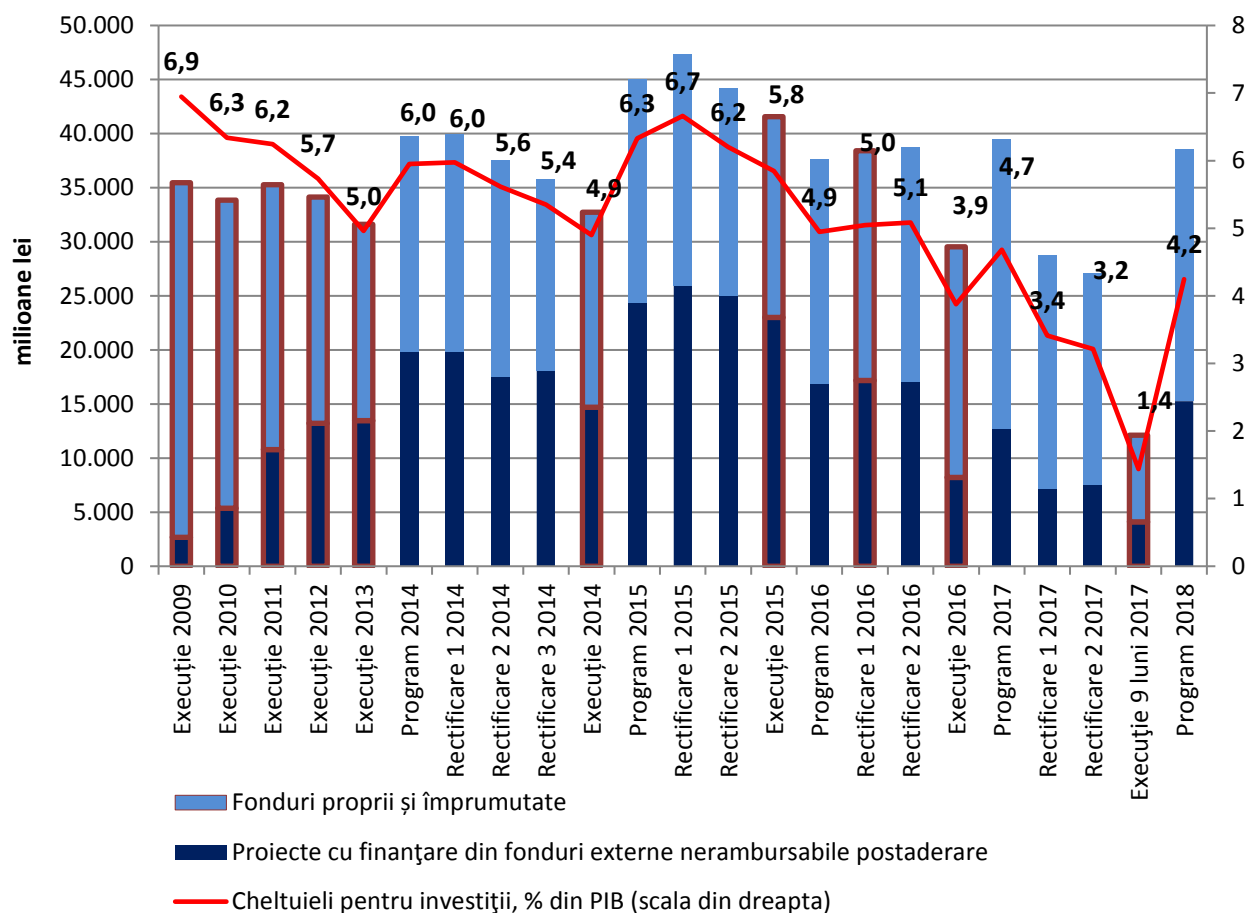
Anexa nr. 4: Evoluția agregatelor bugetare în perioada 2019-2020

	Proiect buget 2019	Proiecție SFB 2020	Proiecție SFB 2020 - Proiect buget 2019	Proiecție SFB 2020/ Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2020	Proiecție SFB 2020 - Proiecție SFB 2019
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
VENITURI TOTALE	311.373,1	336.133,8	24.760,7	8,0%	31,86%	31,95%	0,09%
Venituri curente	277.963,0	303.468,0	25.505,0	9,2%	28,44%	28,85%	0,40%
Venituri fiscale	150.966,0	163.668,8	12.702,8	8,4%	15,45%	15,56%	0,11%
Impozitul pe profit, salarii, venit și câștiguri din capital	42.021,9	46.226,3	4.204,4	10,0%	4,30%	4,39%	0,09%
Impozitul pe profit	16.353,9	17.601,7	1.247,8	7,6%	1,67%	1,67%	0,00%
Impozitul pe salarii și venit	22.692,6	25.434,1	2.741,5	12,1%	2,32%	2,42%	0,10%
Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital	2.975,4	3.190,5	215,1	7,2%	0,30%	0,30%	0,00%
Impozite și taxe pe proprietate	6.361,4	6.930,2	568,8	8,9%	0,65%	0,66%	0,01%
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	100.411,9	108.208,4	7.796,4	7,8%	10,28%	10,29%	0,01%
TVA	62.827,7	67.630,5	4.802,7	7,6%	6,43%	6,43%	0,00%
Accize	31.878,6	33.633,3	1.754,6	5,5%	3,26%	3,20%	-0,06%
Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii	3.476,6	3.499,2	22,6	0,6%	0,36%	0,33%	-0,02%
Taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități	2.228,9	3.445,4	1.216,5	54,6%	0,23%	0,33%	0,10%
Impozitul pe comerțul exterior (taxe vamale)	1.137,9	1.240,3	102,4	9,0%	0,12%	0,12%	0,00%
Alte impozite și taxe fiscale	1.032,9	1.063,6	30,8	3,0%	0,11%	0,10%	0,00%
Contribuții de asigurări	105.188,0	117.325,1	12.137,2	11,5%	10,76%	11,15%	0,39%
Venituri nefiscale	21.809,0	22.474,0	665,0	3,0%	2,23%	2,14%	-0,10%
Venituri din capital	884,2	926,8	42,6	4,8%	0,09%	0,09%	0,00%
Donații	2,7	2,5	-0,2	-7,7%	0,00%	0,00%	0,00%
Sume de la UE în contul plăților efectuate și prefinanțări	59,6	21,2	-38,4	-64,4%	0,01%	0,00%	0,00%
Sume încasate în contul unic, la bugetul de stat			0,0		0,00%	0,00%	0,00%
Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	32.463,7	31.715,3	-748,4	-2,3%	3,32%	3,02%	-0,31%

	Proiect buget 2019	Proiecție SFB 2020	Proiecție SFB 2020 - Proiect buget 2019	Proiecție SFB 2020/ Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2019	Proiecție SFB 2020	Proiecție SFB 2020 - Proiecție SFB 2019
	procent în PIB						
	1	2	3=2-1	4=2/1	5	6	7=6-5
CHELTUIELI TOTALE	336.591,6	355.968,5	19.376,9	5,8%	34,44%	33,84%	-0,60%
Cheltuieli curente	314.220,7	327.811,7	13.591,0	4,3%	32,16%	31,16%	-0,99%
Cheltuieli de personal	84.147,7	88.613,2	4.465,5	5,3%	8,61%	8,42%	-0,19%
Bunuri și servicii	40.777,0	42.674,0	1.897,0	4,7%	4,17%	4,06%	-0,12%
Dobânzi	12.547,4	13.392,4	845,0	6,7%	1,28%	1,27%	-0,01%
Subvenții	7.115,8	7.270,7	154,8	2,2%	0,73%	0,69%	-0,04%
Transferuri - Total	169.041,9	175.192,7	6.150,8	3,6%	17,30%	16,65%	-0,64%
Transferuri între unități ale administrației publice	2.318,0	2.389,3	71,4	3,1%	0,24%	0,23%	-0,01%
Alte transferuri	12.694,3	12.749,7	55,4	0,4%	1,30%	1,21%	-0,09%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	135,2	97,5	-37,6	-27,8%	0,01%	0,01%	0,00%
Asistență socială	110.331,0	116.929,5	6.598,5	6,0%	11,29%	11,12%	-0,17%
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare 2014-2020	37.872,3	37.011,5	-860,8	-2,3%	3,88%	3,52%	-0,36%
Alte cheltuieli	5.691,1	6.015,2	324,0	5,7%	0,58%	0,57%	-0,01%
Fonduri de rezervă	107,0	107,0	0,0	0,0%	0,01%	0,01%	0,00%
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare ramb.	484,0	561,8	77,8	16,1%	0,05%	0,05%	0,00%
Cheltuieli de capital	22.370,9	28.156,8	5.785,9	25,9%	2,29%	2,68%	0,39%
Operațiuni financiare							0,00%
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	0,0	0,0	0,0		0,00%	0,00%	0,00%
EXCEDENT(+) / DEFICIT(-)	-25.218,5	-19.834,7	5.383,7	-21,3%	-2,58%	-1,89%	0,70%

Sursa datelor: Ministerul Finanțelor Publice, calcule proprii Consiliul fiscal

Anexa nr. 5: Evoluția cheltuielilor pentru investiții în perioada 2009-2017 – nivel planificat vs. realizări, mil. lei

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, calculele Consiliului fiscal

VIII. Analiza performanței economico-financiare a companiilor de stat din România în anul 2016

Un risc potențial pe termen mediu la adresa sustenabilității fiscal-bugetare este reprezentat de acumularea de pierderi și de arierate în sectorul întreprinderilor și companiilor în care statul este acționar majoritar, deoarece, în cazul în care acestea nu vor reuși să își eficientizeze activitatea, Guvernul va fi obligat în final să intervină cu resurse publice, ceea ce poate conduce la o deteriorare a situației finanțelor publice, respectiv creșterea deficitului bugetar. Raportul prezent analizează performanța economico-financiară a companiilor de stat din România în anul 2016 pe baza situațiilor financiare anuale transmise de toate firmele către Ministerul Finanțelor Publice (MFP).

Reducere a numărului de companii de stat cuprinse în analiză în anul 2016, ceea ce diminuează într-o anumită măsură comparabilitatea cu anii anteriori. Însă, companiile eliminate sunt de o dimensiune relativ redusă, iar tendințele de evoluție la nivelul performanței economice a companiilor de stat din România pot fi clar relevate.

La finalul anului 2016, un număr inițial de 1.740 de companii au raportat în situațiile financiare anuale că sunt societăți cu capital integral sau majoritar de stat. În urma unei analize riguroase a formei de organizare și a obiectului de activitate al acestor societăți, s-a observat că numeroase societăți cu răspundere limitată au declarat în mod eronat forma de proprietate, majoritatea acestor situații (peste 550) fiind înregistrate în cazul firmelor care s-au declarat regii autonome. După ce s-a procedat la corectarea acestor erori de raportare, numărul final al companiilor de stat incluse în analiză a fost de 916, în scădere față de 1.143 de companii în anul 2015 (informații suplimentare cu privire la evoluția numărului și tipului de companii de stat se regăsesc în [Tabelul 1](#)). Având în vedere reducerea relevantă a eșantionului de companii în urma corectării erorilor în raportarea formei de proprietate, se creează premisele ca rezultatele analizei să nu fie complet comparabile cu cele obținute în anii anteriori. Cu toate acestea, este de așteptat ca studiul să evidențieze corect tendințele de evoluție la nivelul performanței economico-financiare a companiilor de stat din România.

Reducere a veniturilor totale ale companiile de stat cu circa 4,1%, în timp ce firmele din sectorul

Veniturile totale ale companiilor de stat incluse în analiză s-au diminuat cu circa 2 mld. lei de la 48,6 mld. lei în anul 2015 la 46,6 mld. lei în anul 2016. Această scădere poate fi explicată prin diminuarea cu circa 1 mld. lei a cifrei de afaceri totale a

privat au raportat venituri mai ridicate cu circa 7%, ceea ce a condus la diminuarea ponderii companiilor de stat în total venituri la un nivel minim de circa 3,7%.

companiilor din eșantionul analizat, diferența până la 2 mld. lei fiind atribuibilă evoluției altor venituri neincluse în cifra de afaceri și reducerii numărului de companii incluse în analiză. Se remarcă faptul că acest din urmă factor are o contribuție limitată, putându-se concluziona că tendința de reducere a veniturilor în sectorul companiilor de stat este corect evidențiată de eșantionul curent. În același timp, firmele din sectorul privat au raportat venituri mai ridicate cu circa 7%, ceea ce a condus la diminuarea ponderii companiilor de stat în total venituri la un nivel minim de circa 3,7%.

Tendința de reducere a veniturilor totale generate de companiile de stat este regăsită și la nivelul valorii adăugate brute care este în scădere cu mai mult de 0,5 mld. lei față de anul 2015, atingând o pondere de 9,1% din totalul economiei.

La fel ca și în anii precedenți, arieratele companiilor de stat au o pondere mai ridicată în total arierate din economie comparativ cu contribuția acestor întreprinderi la activitatea economică. Anul 2016 marchează o stopare a trendului de diminuare a acestei ponderi. Astfel, disciplina financiară a companiilor de stat s-a deteriorat.

Pe de altă parte, arieratele¹⁷ acumulate de acestea reprezentau 20,6% din totalul plăților restante înregistrate la nivelul întregii economii, în creștere față de ponderea de 18,3% înregistrată în anul 2015, care a reprezentat și minimul perioadei 2008-2016. Această pondere este net superioară contribuției acestor întreprinderi la activitatea economică, această stare de fapt fiind și rezultatul unor evoluții istorice. În perioada 2008-2016 ponderea arieratelor companiilor de stat în total arierate în economie s-a diminuat de la 24,6% la 20,6%. Însă, în anul 2016 arieratele companiilor de stat s-au majorat cu circa 2 mld. lei, în contradicție flagrantă cu evoluția celor ale firmelor private care s-au redus cu circa 5,5 mld lei. Această situație semnalează o deteriorare a disciplinei financiare la nivelul companiilor de stat și o inversare a tendinței de reducere a arieratelor, manifestată în perioada post-criză.

Evoluția principalilor indicatori economici ai companiilor de stat din România este prezentată în [Tabelul 2](#).

Productivitatea muncii în companiile de stat este semnificativ mai ridicată

Numărul de salariați din companiile de stat a cunoscut în perioada 2008-2016 o diminuare continuă până la un nivel de circa 281 mii persoane, respectiv cu 10 mii (sau cu 3,4%) mai

¹⁷ Conform MFP, arieratele companiilor reprezintă plăți întârziate către bănci, bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale, furnizori și alți creditori cu mai mult de 30 zile față de termenele contractuale sau legale ce generează obligații de plată.

În anul 2016 față de anul 2008, dar aceasta s-a realizat preponderent prin reducerea numărului de angajați.

reduc comparativ cu anul anterior și cu circa 109 mii persoane mai mic decât în anul 2008 (sau cu 27,9%) în condițiile în care valoarea adăugată brută creată în aceste companii a crescut în termeni nominali cu 20,2% față de anul 2008, dar a scăzut cu 2,0% comparativ cu anul 2015 (rezultat influențat și de reducerea numărului de companii de stat considerate pentru analiză). Considerând valori exprimate în termeni reali¹⁸, valoarea adăugată brută s-a redus în anul 2016 cu 4% față de anul precedent și cu 6,8% comparativ cu anul 2008. În aceste condiții, productivitatea muncii în companiile de stat s-a diminuat cu 0,6% în anul 2016 față de anul anterior când înregistrase un maxim istoric al perioadei analizate, dar a crescut cu 29,4% față de anul 2008, preponderent pe seama reducerii semnificative a numărului de angajați.

În anul 2016, profitabilitatea companiilor de stat se situează la maximul post-criză, dacă excludem profitul ce provine din anularea datoriilor S.C. Oltchim S.A. din analiza pentru anul 2015. În perioada 2013-2016, profiturile brute obținute de companiile de stat sunt semnificativ mai bune decât cele din perioada 2008-2012.

În ceea ce privește profitabilitatea companiilor de stat, apreciată prin prisma nivelului profitului brut obținut, aceasta se situează în anul 2016 la un nivel de 4.438 mil. lei, cu 452 mil. lei mai puțin față de maximul istoric înregistrat în anul precedent, incluzând profitul¹⁹ raportat anul trecut de S.C. Oltchim S.A. ce a rezultat din ștergerea datoriilor companiei aflată în insolvență. Așa cum s-a arătat și în raportul anterior, este oportună excluderea profitului scriptic înregistrat de această companie în anul 2015 din analiza detaliată care urmează, pentru a obține rezultate nedistorsionate. Astfel, se poate aprecia că profitabilitatea companiilor de stat la nivel agregat a cunoscut o îmbunătățire semnificativă în perioada 2013-2016, profitul brut obținut de acestea ajungând la un maxim istoric la sfârșitul perioadei analizate, înregistrându-se valori net superioare comparativ cu intervalul 2008-2012.

¹⁸ Indicele de preț utilizat în vederea exprimării valorilor în prețuri constante este deflatorul PIB.

¹⁹ Dacă din profitul total al companiilor de stat din anul 2015 scădem profitul artificial înregistrat de S.C. Oltchim S.A. ca urmare a ștergerii unei părți însemnate a datoriilor, observăm că profitul brut al acestora înregistrează de fapt o scădere în anul 2015 (ajungând la aproximativ 2.560 mil. lei) față de anul anterior (când a atins valoarea de 3.568 mil. lei), fiind foarte aproape de valoarea din anul 2013.

Însă, un număr mic de companii generează un profit superior celui total, iar analiza va considera separat atât valorile agregate, cât și cele obținute prin excluderea celor mai profitabile cinci companii - Top 5.

Analiza cu privire la profitabilitatea companiilor de stat poate fi extinsă prin excluderea din valorile totale a primelor 5 companii din perspectiva nivelului profitului brut obținut²⁰ (Top 5 de acum înainte – acestea se regăsesc în [Tabelul 3](#)) în condițiile în care unui număr mic de companii îi sunt atribuite profituri însemnate care influențează semnificativ rezultatele agregate. Astfel, dacă eliminăm influența celor mai performante cinci companii de stat în funcție de profit, se poate remarca obținerea unui rezultat global negativ al întreprinderilor de stat în perioada 2008-2016, însă cu o diminuare a acestuia până la -23 mil. lei în anul 2016, comparativ cu o valoare de -1.527 mil. lei în anul 2015 sau -957 mil. lei în anul 2014. Perioada 2008-2012 a fost caracterizată de pierderi ridicate, dar în anii următori acestea s-au diminuat considerabil. În schimb, companiile de stat din Top 5 au înregistrat constant profituri importante, în ultimii patru ani profitul brut al acestora crescând de 1,8 ori (respectiv de la 2.465 mil. lei în anul 2012, la 4.461 mil. lei la sfârșitul anului 2016).

Este de reținut faptul că profitul primelor cinci companii de stat în anul 2016 se ridică la 3.620,5 mil. lei, peste profitul companiilor din Top 5 în 2015 (3.311,3 mil. lei). Remarcăm profitabilitatea bună înregistrată de companiile S.P.E.E.H. Hidroelectrica S.A., S.N.G.N. Romgaz S.A. și S.N.T.G.N. Transgaz S.A. Mediaș aflate în Top 5 în funcție de profitul obținut în ultimii patru ani (2013-2016).

Astfel, se remarcă o influență decisivă a companiilor din Top 5 asupra performanței agregate a companiilor de stat, iar în acest context, pentru a analiza mai riguros evoluția performanței financiare a întregului sector al companiilor de stat, în analiza de față vor fi prezentați indicatorii specifici, atât la nivel agregat, cât și eliminând influența Top 5.

²⁰ S.C. Oltchim S.A. nu este inclusă în acest top în anul 2015 din considerentele menționate mai sus, iar toate analizele care includ indicatorul profit net/brut nu iau în considerare suma provenită din anularea datoriilor acestei companii.

Tabelul 1: Evoluția numărului de companii de stat care raportează situații financiare pe componente

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Regii autonome	117	150	152	173	180	196	193	135	132
Societăți comerciale cu capital integral de stat	358	333	389	437	431	479	479	500	500
Companii și societăți naționale	41	45	50	61	48	45	46	43	32
Alte societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat	51	51	57	130	132	158	154	161	102
Societăți comerciale cu capital de stat autohton și de stat străin (capital de stat $\geq 50\%$)	5	25	9	44	40	56	54	66	22
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton și străin (capital de stat $\geq 50\%$)	7	20	9	16	18	20	28	23	18
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton (capital de stat $\geq 50\%$)	85	87	82	98	85	103	102	102	77
Societăți comerciale cu capital de stat și privat străin (capital de stat $\geq 50\%$)	4	11	12	15	12	21	22	17	4
Societăți comerciale cu capital de stat, privatizate în cursul anului de raportare	50	52	31	74	60	73	77	96	29
TOTAL număr companii de stat cu raportări financiare	718	774	791	1.048	1.006	1.151	1.155	1.143	916

Tabelul 2: Evoluția unor indicatori ai companiilor din România cu raportări financiare în funcție de forma de proprietate

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Număr companii	companii de stat	718	774	791	1.048	1.006	1.151	1.155	1.143	916
	total companii exclusiv sectorul financiar	663.860	602.190	613.080	644.379	630.066	657.500	643.644	647.872	677.843
	pondere companii de stat în total	0,11%	0,13%	0,13%	0,16%	0,16%	0,18%	0,18%	0,18%	0,14%
Venituri totale, mil. lei	companii de stat	56.660	50.756	55.022	58.511	49.853	51.208	44.487	48.578	46.586
	total companii exclusiv sectorul financiar	977.619	845.396	920.600	1.056.190	1.072.777	1.101.386	1.113.445	1.186.900	1.269.290
	pondere companii de stat în total	5,80%	6,00%	5,98%	5,54%	4,65%	4,65%	4,00%	4,09%	3,67%
Valoare adăugată brută, mil. lei	companii de stat	21.744	20.454	22.881	24.202	22.339	25.131	25.220	26.687	26.143
	total companii exclusiv sectorul financiar	203.875	189.633	195.849	196.151	197.392	233.734	255.957	260.530	286.190
	pondere companii de stat în total	10,67%	10,79%	11,68%	12,34%	11,32%	10,75%	9,85%	10,24%	9,13%
Valoarea adăugată brută în termeni reali. mil. lei (prețuri constante 2010)	companii de stat	23.406	21.177	22.881	23.268	20.527	22.329	22.037	22.731	21.820
Număr salariați. mii persoane	companii de stat	390	364	364	343	327	321	297	291	281
	total companii exclusiv sectorul financiar	4.618	4.019	3.962	4.040	3.898	4.016	3.882	3.959	4.078
	pondere companii de stat în total	8,44%	9,05%	9,19%	8,49%	8,40%	8,00%	7,64%	7,36%	6,89%
Productivitatea muncii. mil. lei/1.000 salariați (prețuri constante 2010)	companii de stat	60,02	58,18	62,86	67,84	62,77	69,56	74,20	78,11	77,65
Modificarea % a productivității muncii (raportat la anul anterior)	companii de stat	2,6%	-3,1%	8,0%	7,9%	-7,5%	10,8%	6,7%	5,3%	-0,6%
Profit brut, mil. lei	companii de stat	(1.026)	(2.777)	(2.101)	1.372	(561)	2.203	3.568	4.890	4.438
	companii de stat. exclusiv cele mai performante 5 comp.	(3.927)	(4.329)	(4.202)	(2.449)	(3.026)	(1.278)	(957)	(1.527)	(23)
	companii private	23.513	19.914	27.934	10.421	15.623	22.570	27.479	42.753	60.950
Arierate, mil. lei	companii de stat	17.294	34.405	28.012	26.251	25.363	26.217	24.369	21.226	23.232
	companii private	53.127	62.406	69.193	88.882	91.536	99.052	93.508	94.874	89.390
	total companii exclusiv sectorul financiar	70.422	96.811	97.205	115.133	116.899	125.269	117.878	116.101	112.622
	pondere companii de stat în total	24,56%	35,54%	28,82%	22,80%	21,70%	20,93%	20,67%	18,28%	20,63%
Arierate, % din PIB	companii de stat	3,3%	6,7%	5,2%	4,6%	4,3%	4,1%	3,6%	3,0%	3,0%
	companii private	10,1%	12,2%	13,0%	15,7%	15,4%	15,5%	14,0%	13,3%	11,7%

Tabelul 3: Top 5 profit net al companiilor de stat

Top 5 profit net în 2016		Top 5 profit net în 2015		Top 5 profit net în 2014	
Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)
1 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	1.227,67	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.194,29	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.409,88
2 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.024,58	2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	899,41	2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	941,54
3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	594,56	3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	488,73	3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	502,52
4 COMPANIA NATIONALĂ DE CĂI FERATE CFR S.A.	501,31	4 C.N.A.D.N.R. S.A.	368,80	4 SOCIETATEA UZINA MECANICĂ CUGIR S.A.	442,01
5 C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A.	272,36	5 C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A.	360,05	5 C.N.A.D.N.R. S.A.	428,61
Total	3.620,48	Total	3.311,29	Total	3.724,56
Top 5 profit net în 2013		Top 5 profit net în 2012		Top 5 profit net în 2011	
Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)	Nume companie	Profit net (mil. lei)
1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.300,64	1 S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	1.244,05	1 TERMoeLECTRICA S.A.	1.597,22
2 S.P.E.E.H. HIDROELECTRICA S.A.	901,58	2 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	329,31	2 S.N.G.N.ROMGAZ S.A.	1.031,75
3 S.N. NUCLEARELECTRICA S.A.	517,69	3 C.N.A.D.N.R. S.A.	174,14	3 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	379,57
4 S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. MEDIAȘ	429,93	4 COMPANIA NATIONALĂ DE CĂI FERATE CFR S.A.	144,65	4 C.N.A.D.N.R. S.A.	246,29
5 C.N.A.D.N.R. S.A.	330,39	5 COMPLEXUL ENERGETIC OLTENIA S.A.	118,33	5 S.C. ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	106,85
Total	3.480,24	Total	2.010,47	Total	3.361,69

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de către agenții economici din sectorul nefinanciar

Ponderea plăților restante în economie s-a diminuat considerabil, de la 35,4% din PIB în anul 2000 la 14,8% din PIB în anul 2016, cu un minim în anul 2008 (13,1% din PIB).

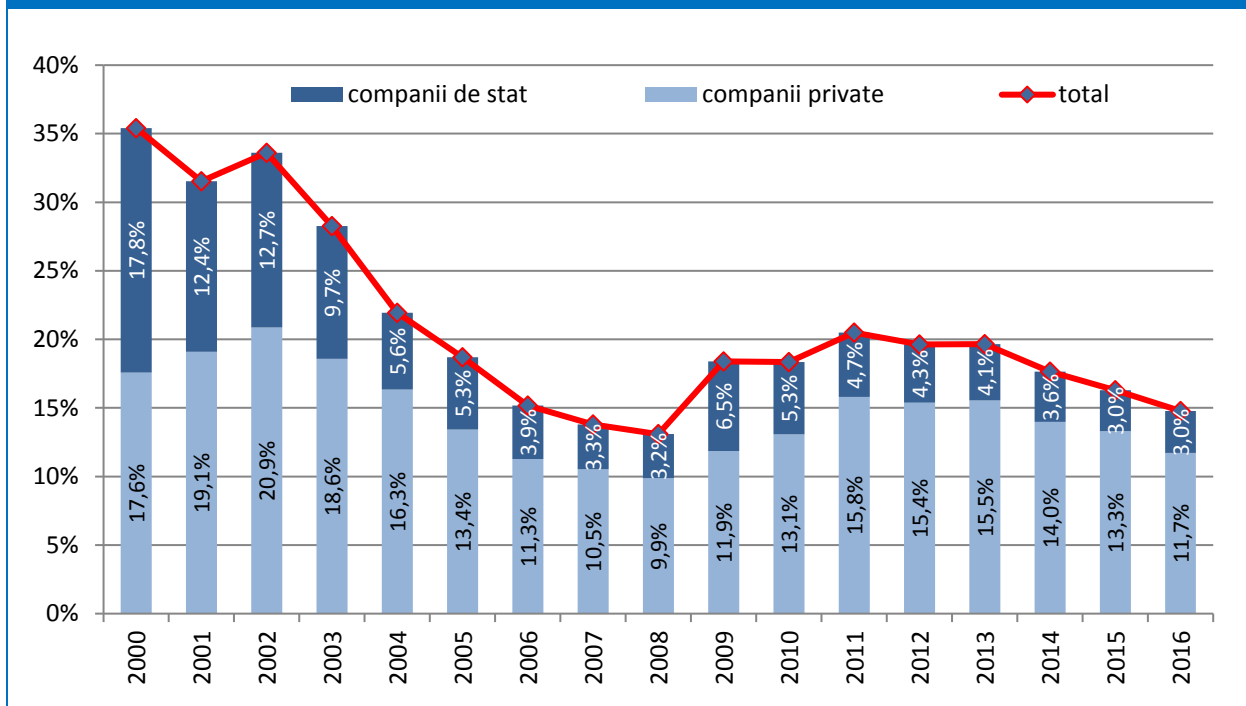
Începând cu anul 2000, ponderea plăților restante în economie s-a diminuat considerabil, de la 35,4% din PIB în anul 2000 la 13,1% din PIB în anul 2008 (respectiv, o reducere în valoare nominală în sumă de 41,7 mld. lei), însă criza financiară manifestată începând cu anul 2008 a determinat creșterea acestora până la un maxim de 20,5% din PIB în anul 2011, ulterior acestea fiind pe un trend descrescător, ajungând la un nivel de 14,8% din PIB în anul 2016.

Arieratele companiilor de stat au înregistrat un trend similar, cu o reducere de la 17,8% din PIB în anul 2000 la 3,0% în anul 2016, sub nivelul din anul 2008 (3,2% din PIB). Însă, anul 2016 ar putea semnala o relaxare a disciplinei financiare, arieratele companiilor de stat majorându-se față de anul anterior.

În sectorul companiilor de stat, dacă în anul 2000 plățile restante reprezentau 17,8% din PIB (practic jumătate din totalul arieratelor din economie) s-a înregistrat o diminuare continuă și consistentă până în anul 2008 (3,2% din PIB), dar în anul 2009 acestea au urcat la 6,5% din PIB, ulterior înregistrând un trend continuu descrescător, ajungând la 3,05% din PIB în anul 2016. Astfel, pe fondul măsurilor²¹ convenite în cadrul celor două acorduri privind balanța de plăți încheiate cu instituțiile financiare internaționale (CE, FMI și BM) în perioada 2011-2015 s-a atins un minim al ponderii arieratelor companiilor de stat de 2,98% în anul 2015. Totuși, creșterea nivelului arieratelor cu circa 2 mld. lei în anul 2016 comparativ cu anul 2015, survenită în pofida scăderii sensibile a numărului de companii incluse în analiză și a unei creșteri a PIB nominal cu 7%, ar putea indica că, începând din acest an se manifestă o relaxare a disciplinei financiare la nivelul companiilor de stat, cu inversarea tendinței de reducere a arieratelor din perioada 2011-2015.

²¹ Aceste măsuri au vizat încadrarea arieratelor în țintele indicative trimestriale și au inclus transferuri bugetare, plasarea întreprinderilor de stat în lichidare voluntară sau insolvență, convertirea arieratelor în acțiuni.

Graficul 1: Evoluția arieratelor companiilor de stat și a companiilor private (% PIB)

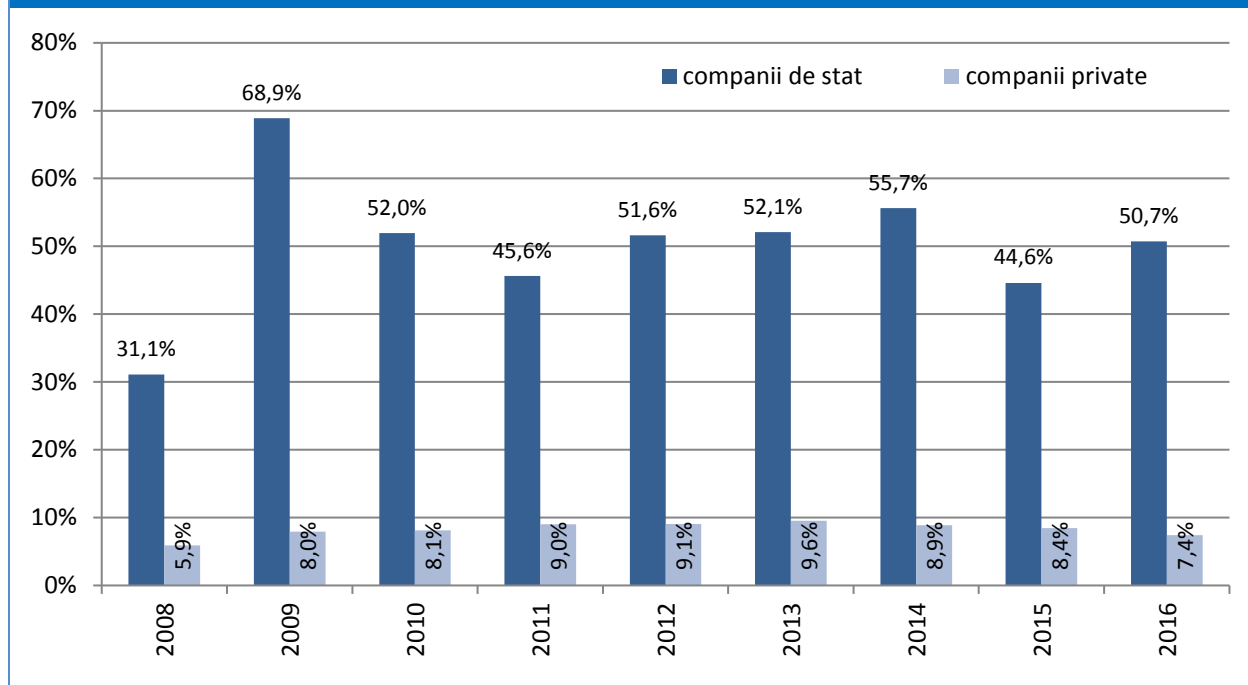

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Arieratele companiilor din sectorul privat au atins un maxim în anul 2002 (20,9% din PIB), ulterior situându-se pe un trend descrescător până în anul 2008 (9,9% din PIB) dar pe fondul manifestării crizei economice, acestea s-au majorat până la 15,8% din PIB în 2011, din anul 2012 intrând iar pe un trend de scădere până la 11,7% din PIB la finalul anului 2016.

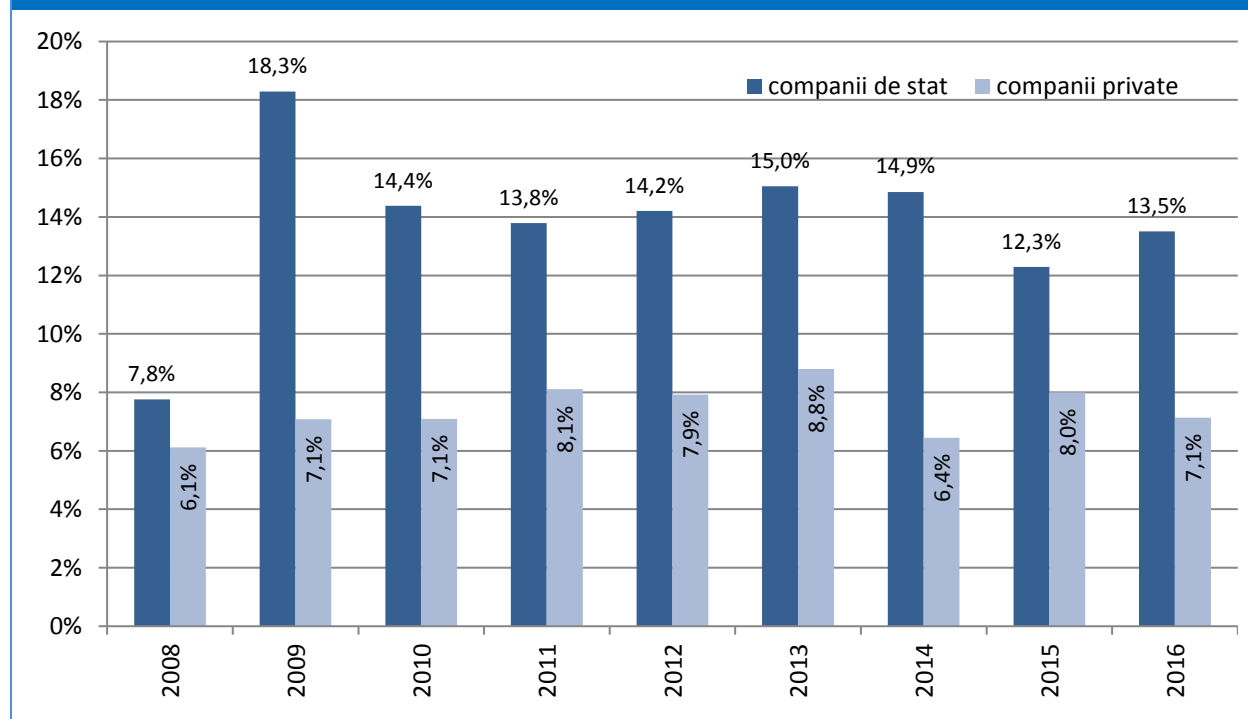
În sectorul privat ponderea plăților restante a înregistrat o valoare maximă în anul 2002 (20,9% din PIB, comparativ cu 17,6% în anul 2000), iar în perioada 2003-2008 aceasta s-a diminuat semnificativ, până la 9,9% din PIB în anul 2008. Efectele crizei economice și financiare declanșate în cursul anului 2008 au determinat inversarea acestui trend, rezultând o acumulare continuă a arieratelor în perioada 2009-2011 (de la 11,9% din PIB la 15,8% din PIB). Începând din anul 2012 s-a reușit de către companiile private diminuarea ponderii arieratelor până la un nivel de 11,7% din PIB la finalul anului 2016. De remarcat că, acest rezultat a fost obținut în condițiile în care, comparativ cu anul 2015, în anul 2016, valoarea arieratelor sectorului privat s-a redus cu circa 6%, iar valoarea nominală a PIB s-a majorat cu 7%.

Graficul 2: Evoluția arieratelor (% din cifra de afaceri)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Graficul 3: Evoluția arieratelor (% din total active)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Evoluția ponderii arieratelor în cifra de afaceri arată pentru companiile de stat o reducere semnificativă de la maximul atins în anul 2009 de 68,9% până la 50,7% la finele anului 2016, dar în creștere comparativ cu anul anterior (44,6%). O evoluție similară se observă la indicatorul ponderea arieratelor în total active care, ulterior atingerii unui maxim de 18,3% în anul 2009 a înregistrat o reducere semnificativă în perioada 2010-2015, dar în anul 2016 și acest indicator s-a majorat comparativ cu anul anterior.

Analizând evoluția ponderii arieratelor companiilor de stat în cifra de afaceri (*Graficul 2*), se remarcă atingerea unui punct de maxim în anul 2009, ca efect al declanșării crizei financiare, acest indicator înregistrând un salt semnificativ, de peste 100% (de la 31,1% în anul 2008 la 68,9% în 2009). După o reducere spectaculoasă a ponderii arieratelor în cifra de afaceri în perioada 2010-2011 (până la 45,6% în 2011), companiile de stat au intrat pe un trend ascendent începând din anul 2012 până în anul 2014 când arieratele au atins o pondere de 55,7% din cifra de afaceri, însă înregistrând ulterior o reducere semnificativă (până la 44,6%, în anul 2015). La finele anului 2016, ponderea arieratelor companiilor de stat în cifra de afaceri s-a majorat cu 6,1 pp comparativ cu 2015 (respectiv, o pondere de 50,7%). Această evoluție din ultimii 2 ani poate fi explicată prin reducerea accelerată a valorii arieratelor companiilor de stat (-12,9%) concomitent cu creșterea cifrei de afaceri (+8,7%) în anul 2015 comparativ cu anul anterior, în timp ce în anul 2016 comparativ cu anul 2015, valoarea arieratelor a crescut cu 9,4%²² iar cifra de afaceri s-a diminuat cu 3,7%. În ceea ce privește evoluția ponderii arieratelor companiilor de stat în total active (*Graficul 3*) se remarcă o majorare a acestui indicator de circa 2,4 ori în anul 2009 comparativ cu anul 2008 (la 18,3% de la 7,8%), ulterior înregistrându-se un trend de diminuare semnificativă până la 12,3% în anul 2015, pentru ca în anul 2016 acesta să crească la 13,5%.

În sectorul privat, ponderea arieratelor în cifra de afaceri a înregistrat un trend crescător în perioada 2009-2013, cu

Din perspectiva evoluției ponderii arieratelor companiilor private în cifra de afaceri (*Graficul 2*), se observă o majorare semnificativă a acesteia în anul 2009 comparativ cu anul anterior, respectiv, de la 5,9% în 2008 la 8%. În perioada 2010-2013 acest indicator a înregistrat ușoare creșteri până la un

²² Cu toate că, în anul 2016 a fost aprobat Memorandumul privind măsurile ce trebuie avute în vedere la elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 2016 ale operatorilor economici cărora li se aplică prevederile O.G. nr. 26/2013 prin care sa decis reducerea plăților restante cu minimum 15% la finele anului 2016 față de cele programate la finalul anului 2015, inclusiv pentru ministerele de resort.

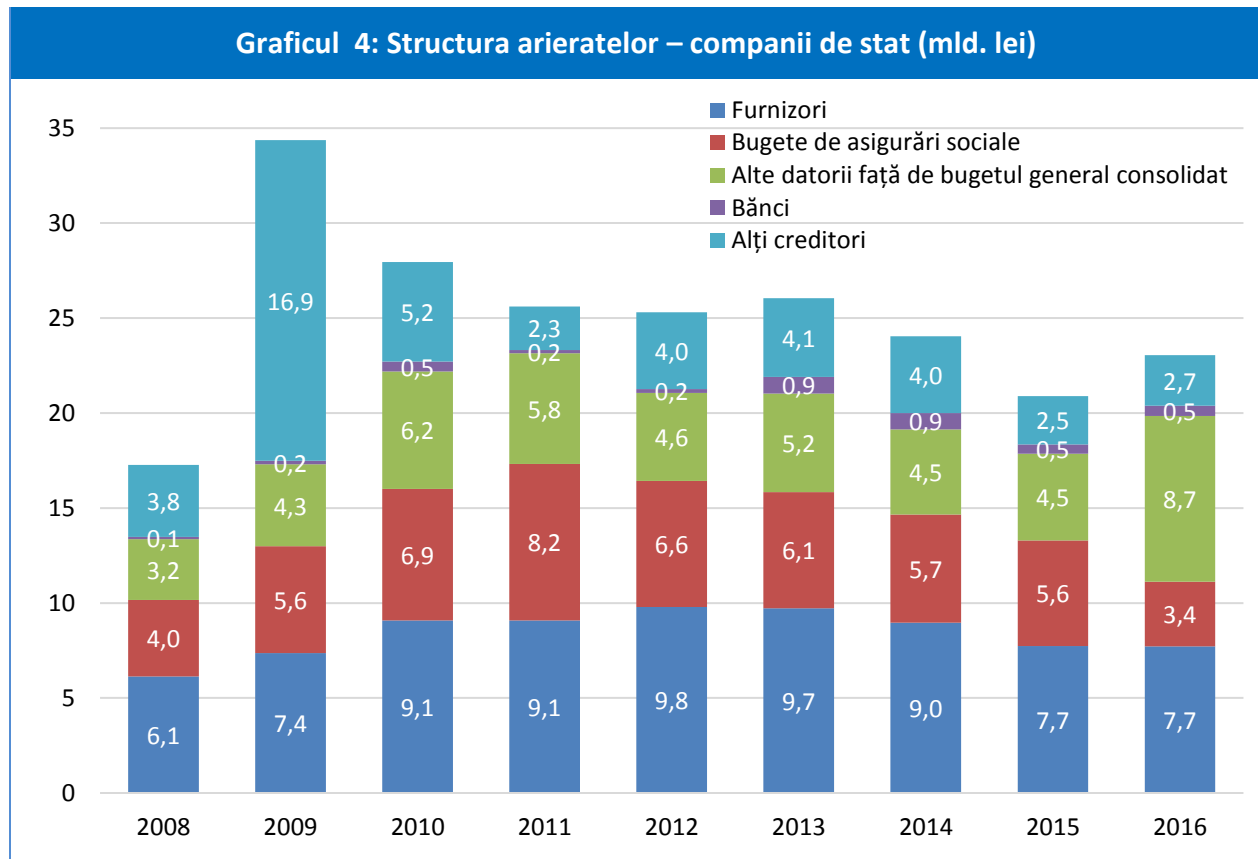
valori oscilând între 8,0% și 9,6%, urmat de o continuă reducere, atingând la finele anului 2016 un nivel de 7,4%, fiind primul an în care acest indicator s-a situat sub valoarea din anul 2009. În aceeași perioadă de timp, ponderea arieratelor companiilor private în total active a avut o evoluție sinuoasă, cu valori cuprinse între 6,4% în anul 2014 și 8,8% în anul 2013, atingând un nivel de 7,1% la finele anului 2016, similar anului 2009.

Din perspectiva structurii arieratelor pe principalii creditori, în anul 2016 companiile de stat au înregistrat 52% din total arierate către bugetul general consolidat și 33% din total arierate către furnizori. Comparativ cu anul precedent, a crescut valoarea arieratelor companiilor de stat față de creditorii săi cu peste 2 mld. lei, în principal către bugetul general consolidat (cu 20%).

maxim de 9,6% în anul 2013, după care a intrat pe o traiectorie descendentă, la finele anului 2016 înregistrând 7,4%. De notat că, în anul 2016, spre deosebire de companiile de stat, firmele private au reușit reducerea arieratelor cu 5,8% comparativ cu anul precedent, în condițiile majorării cifrei de afaceri cu 7,3%, astfel încât ponderea arieratelor în cifra de afaceri s-a redus cu 1 pp comparativ cu anul 2015. Referitor la evoluția ponderii arieratelor companiilor private în total active (*Graficul 3*) se observă că efectul crizei a fost mult mai puțin pronunțat imediat după declanșarea crizei economice și financiare (o majorare a ponderii de la 6,1% în 2008 la 7,1% în 2009), ulterior, acest indicator având o evoluție sinuoasă, de la un maxim de 8,8% în 2013 la 6,4% în anul 2014 (minimul perioadei 2009-2016), urmate de o majorare până la 8% în 2015, și o reducere cu aproape 1 pp la finele anului 2016, atingând același nivel al ponderii arieratelor companiilor din sectorul privat în total active ca în anul 2009 (7,1%).

Totalul datoriilor restante ale companiilor de stat înregistrate în decembrie 2016 către bugetul general consolidat a fost de 12,1 mld. lei (1,6% din PIB, în creștere cu 2 mld. lei comparativ cu anul trecut, respectiv cu 0,2 pp din PIB), din care 3,4 mld. lei către bugetele de asigurări sociale (0,4% din PIB, practic o reducere de 50% comparativ cu anul 2015) și 8,7 mld. lei către alte bugete, (acestea înregistrând o dublare comparativ cu anul anterior (4,5 mld. lei în 2015)). Furnizorii au ocupat al doilea loc în rândul creditorilor companiilor de stat, suma datorată către aceștia fiind de 7,7 mld. lei, respectiv de 1,0% din PIB. Structura arieratelor companiilor de stat este prezentată în *Graficul 4*. Cea mai mare parte a arieratelor companiilor de stat în anul 2016 au fost către bugetul general consolidat (52% din total arierate), iar din acestea majoritatea au fost reprezentate de datorii față de bugetul general consolidat exclusiv bugetul asigurărilor sociale (72%, aproape dublu comparativ cu anul precedent) și 28% către bugetul de asigurări sociale), urmate de arieratele către furnizori (cu o pondere de 33% din total arierate, din care 77% plăți întârziate mai mult de 1 an de zile). Comparativ cu anul precedent, la nivelul anului 2016 s-a menținut constantă

valoarea arieratelor companiilor de stat către furnizori, dar a crescut semnificativ valoarea celor către bugetul general consolidat (cu 20%), consemnându-se pe ansamblu creșterea arieratelor companiilor de stat față de principalii săi creditori cu peste 2 mld. lei.

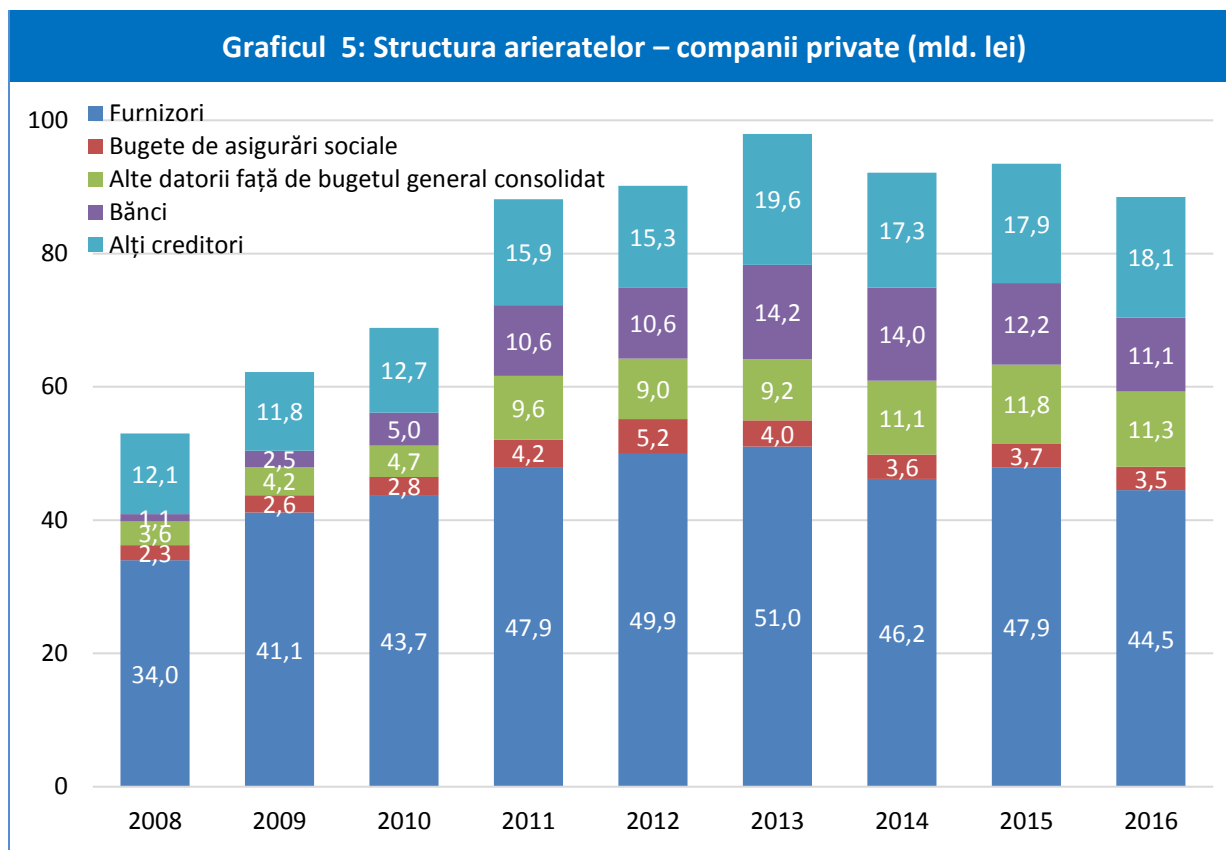

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Companiile private au acumulat 50% din total arierate către furnizori și 16,5% către bugetul general consolidat și au reușit reducerea arieratelor față de creditorii săi cu circa 5 mld. lei comparativ cu anul 2015.

Companiile private ([Graficul 5](#)) au acumulat arierate în cea mai mare parte către furnizori (44,5 mld. lei, respectiv 50% din totalul arieratelor sectorului privat. Din acestea, un procent de 59% au fost plăți întârziate mai mult de 1 an de zile. Datoriile restante către bugetul general consolidat au fost în sumă de 14,8 mld. lei (din care, 76% reprezintă alte datorii față de bugetul general consolidat), respectiv, o pondere de 16,5% în total arierate. Comparativ cu anul anterior, companiile din sectorul privat și-au redus arieratele față de creditorii săi cu circa 5 mld. lei, în principal către: furnizori cu 3,4 mld. lei (-7%),

bugetul general consolidat cu 0,7 mld. lei (-4,4%) și bănci (cu 1,1 mld. lei, respectiv - 9,3%).

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Acumularea plăților restante ale companiilor din sectorul de stat este concentrată în sectoarele: minier, distribuția de energie termică și cel al industriei chimice și în proporție de peste 67% sunt atribuibile primelor 10 companii de stat ierarhizate din punct de vedere al plăților restante pe total economie. În cadrul Top 10 companii cu arierate, pri-

Dincolo de consecințele fiscal-bugetare directe pe care le generează arieratele companiilor de stat – prin privarea bugetului general consolidat de veniturile datorate – acumularea de plăți restante către sectorul privat este de natură să creeze acestuia din urmă probleme de lichiditate și să frâneze creșterea economică. Primele 10 companii de stat ierarhizate din punct de vedere al plăților restante pe total economie (Top 10) însumează peste 67% din totalul arieratelor companiilor de stat, acestea fiind concentrate în special în sectoarele: minier, distribuția de energie termică și cel al industriei chimice. Ca și în anii precedenți, printre primele 5 societăți din top se numără Compania Națională a Huilei, RADET București, Complexul Energetic Hunedoara S.A. și S.C. Oltchim S.A., care, împreună cu nou intrata în top 5, Electrocentrale București S.A., au cumulat

mele 5 companii cu cele mai mari datorii restante au acumulat în ultimii 3 ani peste 80% din totalul arieratelor pentru Top 10.

plăți restante care reprezintă circa 81% din totalul arieratelor Top 10, respectiv 54% din totalul arieratelor înregistrate de sectorul companiilor de stat în anul 2016. Comparativ cu anul anterior, aceste 5 companii au înregistrat creșteri semnificative ale arieratelor, în special Electrocentrale București (de la 0,5 mld. lei la peste 1,4 mld. lei, pe fondul creșterii datoriilor RADET către aceasta, determinând astfel acumularea de arierate către furnizorii de combustibili).

Primele 10 companii din topul rău-platnicilor au acumulat la finele anului 2016 o pondere de 80% din totalul arieratelor companiilor de stat către bugetul general consolidat, detașându-se Compania Națională a Huilei cu arierate reprezentând 56% din datoriile Top 10, respectiv o pondere de 45% din total arierate la nivelul companiilor de stat către bugetul general consolidat și aproape un sfert (23%) din totalul arieratelor către economie la nivelul companiilor de stat.

Tabelul 4: Top 10 arierate ale companiilor de stat

Top 10 arierate în dec. 2016			Top 10 arierate în dec. 2015			Top 10 arierate în dec. 2014		
Nume companie		Arierate (mil.lei)	Nume companie		Arierate (mil.lei)	Nume companie		Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	5.413,69	1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.865,05	1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.865,05
2	RADET BUCUREȘTI	3.526,94	2	RADET BUCUREȘTI	3.407,85	2	S.C. OLTCHIM S.A.	3.397,19
3	ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	1.426,22	3	S.C. OLTCHIM S.A.	1.224,82	3	RADET BUCUREȘTI	3.157,86
4	S.C. OLTCHIM S.A.	1.180,49	4	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	662,83	4	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	1.097,06
5	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	1.048,55	5	COMPANIA NAȚIONALĂ A METALELOR PREȚIOASE ȘI NEFEROASE REMIN S.A.	572,35	5	COMPANIA NAȚIONALĂ A METALELOR PREȚIOASE ȘI NEFEROASE REMIN S.A.	570,30
6	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	770,78	6	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	559,39	6	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	553,10
7	S.N.T.F.M. CFR MARFĂ S.A.	579,49	7	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	557,35	7	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	545,38
8	COMPANIA NAȚIONALĂ A METALELOR PREȚIOASE ȘI NEFEROASE REMIN S.A.	573,23	8	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	518,80	8	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	518,77
9	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	560,98	9	ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	498,46	9	FORTUS S.A.	405,21
10	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	550,47	10	S.N.T.F.C. CFR CĂLĂTORI S.A.	490,28	10	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE BRAȘOV S.A.	394,55
% din total		67,28%	% din total		62,93%	% din total		63,62%
Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în dec. 2016			Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în dec. 2015			Top 10 arierate față de bugetul general consolidat în dec. 2014		
Nume companie		Arierate (mil.lei)	Nume companie		Arierate (mil.lei)	Nume companie		Arierate (mil.lei)
1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	5.403,95	1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.851,92	1	COMPANIA NAȚIONALĂ A HUILEI S.A. ÎN LICHIDARE	4.851,92
2	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	787,67	2	S.C. COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	531,69	2	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	505,66
3	ELECTROCENTRALE BUCUREȘTI S.A.	735,70	3	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	505,68	3	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	454,51
4	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂRBUNELUI S.A.	537,35	4	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	459,49	4	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	407,93
5	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	535,62	5	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	419,91	5	SC COMPLEXUL ENERGETIC HUNEDOARA S.A.	293,48
6	SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TELEVIZIUNE	517,11	6	MOLDOMIN S.A.	261,41	6	MOLDOMIN S.A.	260,77
7	CENTRALA ELECTRICĂ DE TERMOFICARE IAȘI (C.E.T.) S.A.	422,51	7	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE ROMÂNE R.A.	241,71	7	SOCIETATEA NAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE ROMÂNE R.A.	241,74
8	MOLDOMIN S.A.	260,41	8	S.C. ELECTROCENTRALE CONSTANȚA	197,58	8	S.C. ELECTROCENTRALE CONSTANȚA	185,97
9	ROMAERO S.A.	240,16	9	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	174,39	9	REGIA AUTONOMĂ PENTRU ACTIVITĂȚI NUCLEARE R.A.	175,80
10	S.C. ELECTROCENTRALE CONSTANȚA	207,53	10	AVERSA S.A.	160,93	10	INTERVENȚII FERROVIARE S.A.	175,01
% din total		79,57%	% din total		77,20%	% din total		74,27%

Sursa: MFP. pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

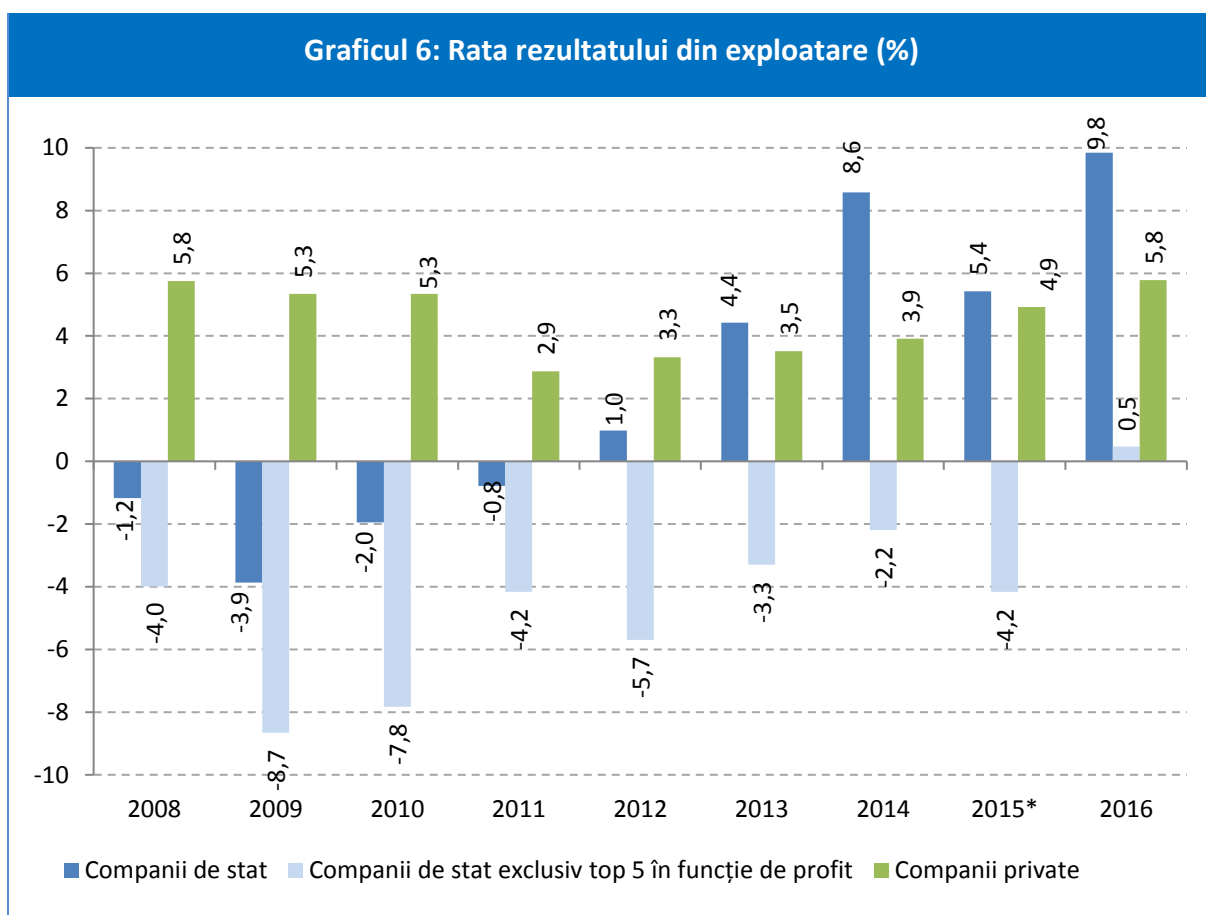
Tabelul 5: Evoluția arieratelor companiilor de stat pe tipuri de companii (mil. lei)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Regii autonome	1.130,70	1.411,14	2.019,32	3.153,75	3.662,52	4.541,85	5.515,00	5.110,99	5.198,17
Societăți comerciale cu capital integral de stat	6.802,97	8.102,41	9.648,19	7.670,87	5.605,94	6.341,70	5.378,51	5.174,00	5.532,35
Companii și societăți naționale	7.945,22	23.710,69	15.032,90	12.773,24	10.350,17	8.658,11	7.300,42	7.071,76	7.552,86
Alte societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat	77,60	184,32	298,81	769,32	879,87	1.484,98	1.187,36	914,92	924,64
Societăți comerciale cu capital de stat autohton și de stat străin (capital de stat >= 50%)	5,52	1,05	0,26	46,28	3,27	0,81	1,76	2,60	1,51
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton și străin (capital de stat >=50%)	717,28	35,38	78,59	330,44	2.551,90	3.412,91	3.423,14	1.229,97	1.184,32
Societăți comerciale cu capital de stat și privat autohton (capital de stat >=50%)	609,37	957,00	932,08	1.504,96	2.308,42	1.775,47	1.560,32	1.699,95	2.837,51
Societăți comerciale cu capital de stat și privat străin (capital de stat >=50%)	0,86	1,66	0,37	0,47	0,43	0,77	1,17	2,80	0,69
Societăți comerciale cu capital de stat. privatizate în cursul anului de raportare	4,81	1,38	1,79	2,06	0,62	0,51	1,80	19,30	0,00
TOTAL arierate	17.294,33	34.405,02	28.012,31	26.251,39	25.363,13	26.217,11	24.369,48	21.226,29	23.232,05

Sursa: MFP. pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Rata rezultatului din exploatare pentru companiile de stat s-a îmbunătățit în anul 2016 comparativ cu anul anterior, de la 5,4% la 9,8%, menținându-se totodată la un nivel superior celei din mediul privat. Excluzând Top 5, indicatorul are o valoare de doar 0,5%, însă este de remarcat că aceasta este singura valoare pozitivă înregistrată începând cu anul 2008.

Anul 2016 a marcat o îmbunătățire a ratei rezultatului din exploatare, aceasta măsurând rentabilitatea activității de bază prin raportarea câștigurilor înainte de plata dobânzilor și a impozitului pe profit la veniturile totale. Nivelul indicatorului a crescut semnificativ de la 5,4% în anul 2015 la 9,8% în anul 2016, depășind valoarea de 5,8% înregistrată de companiile din mediul privat. Această evoluție a fost determinată în principal de creșterea câștigurilor din exploatare cu circa 74%, în condițiile în care veniturile totale s-au diminuat cu aproximativ 4%. Excluzând Top 5 cele mai profitabile companii de stat, indicatorul se reduce la o valoare de doar 0,5%, însă este de remarcat că aceasta este singura valoare pozitivă consemnată începând cu anul 2008. Ecartul înregistrat atunci când se exclud cele mai performante cinci companii este considerabil, sugerând impactul extrem de ridicat al acestora asupra nivelului agregat. În plus, primele cinci companii reușesc să înregistreze rezultate foarte bune care contrabalansează performanța redusă a celorlalte, îmbunătățind semnificativ media întregului sector al companiilor de stat.

Sursa: MFP. pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Rata rezultatului din exploatare (%) = $\text{Rezultatul din exploatare} / \text{Venituri Totale} * 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

** Rezultatul din exploatare nu include cheltuielile cu dobânzile și cele aferente impozitului pe profit.

Capacitatea companiilor de stat de a-și acoperi datoriile nu s-a modificat semnificativ față de anul 2015, dar există o distribuție neuniformă a gradului de îndatorare, unele companii având datorii foarte mici, în timp ce altele sunt puternic îndatorate. Pe ansamblu, și în anul 2016 ponderea

În ceea ce privește gradul de solvabilitate al companiilor de stat, reflectat prin capacitatea de a-și acoperi datoriile cu activele de care dispun, acesta a suferit modificări nesemnificative de la 28,9% în anul 2015 la 29,2% în anul 2016. Acest rezultat este justificat de faptul că atât activele, cât și datoriile totale ale companiilor de stat, au rămas relativ stabile, modificările înregistrate fiind sub 1%. Rezultatul este influențat și de distribuția neuniformă a gradului de îndatorare la nivelul companiilor de stat, între acestea regăsindu-se firme foarte mari cu un grad redus de îndatorare.

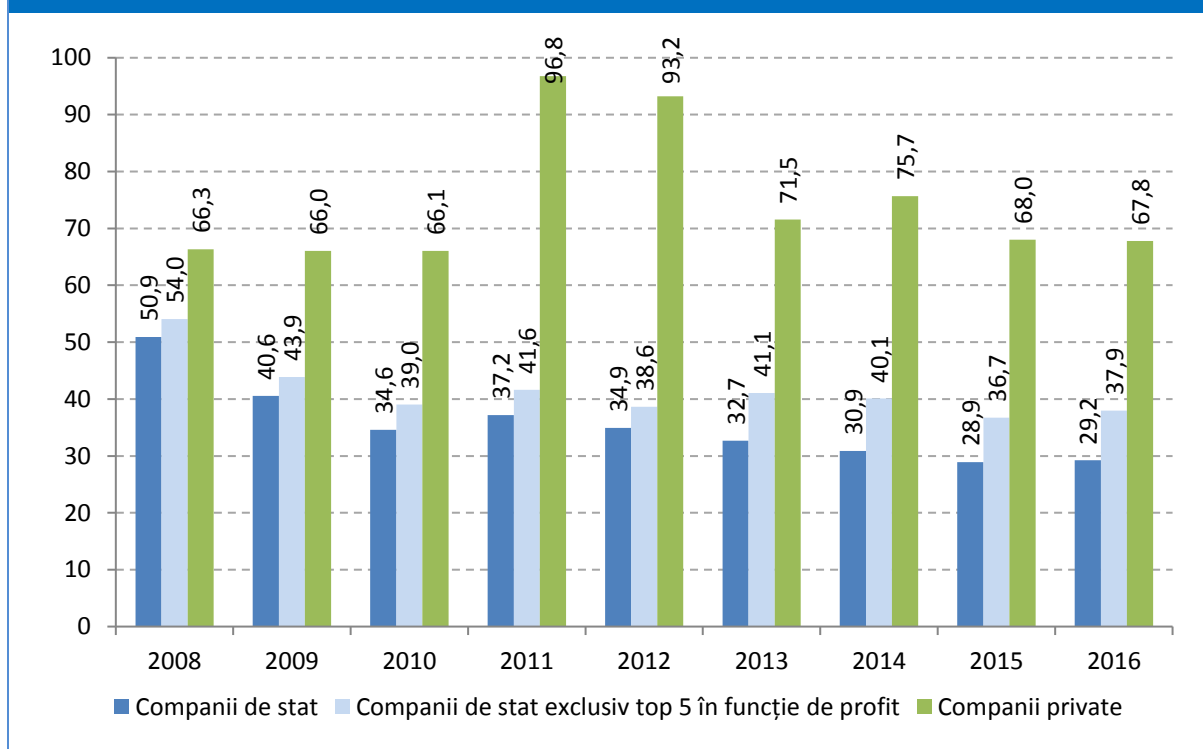
Pe de altă parte, indicatorul reflectă o îndatorare semnificativ mai mare a firmelor din mediul privat (67,8%), acest nivel fiind

datoriilor în total active se menține net inferioară la nivelul companiilor de stat comparativ cu cele private.

foarte apropiat de cel înregistrat în 2015 (68,0%). Excluzând cele mai performante cinci companii de stat, gradul de solvabilitate are o valoare de 37,9% menținându-se, la rândul său, relativ apropiat de nivelul din anul 2015 (36,7%).

Concluzionând, analiza gradului de solvabilitate la nivelul tuturor categoriilor de companii incluse în studiu evidențiază o stabilitate a indicatorului, fără modificări semnificative față de anul 2015.

Graficul 7: Gradul de solvabilitate (%)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

$\text{Gradul de solvabilitate (\%)} = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Active totale}} \times 100$

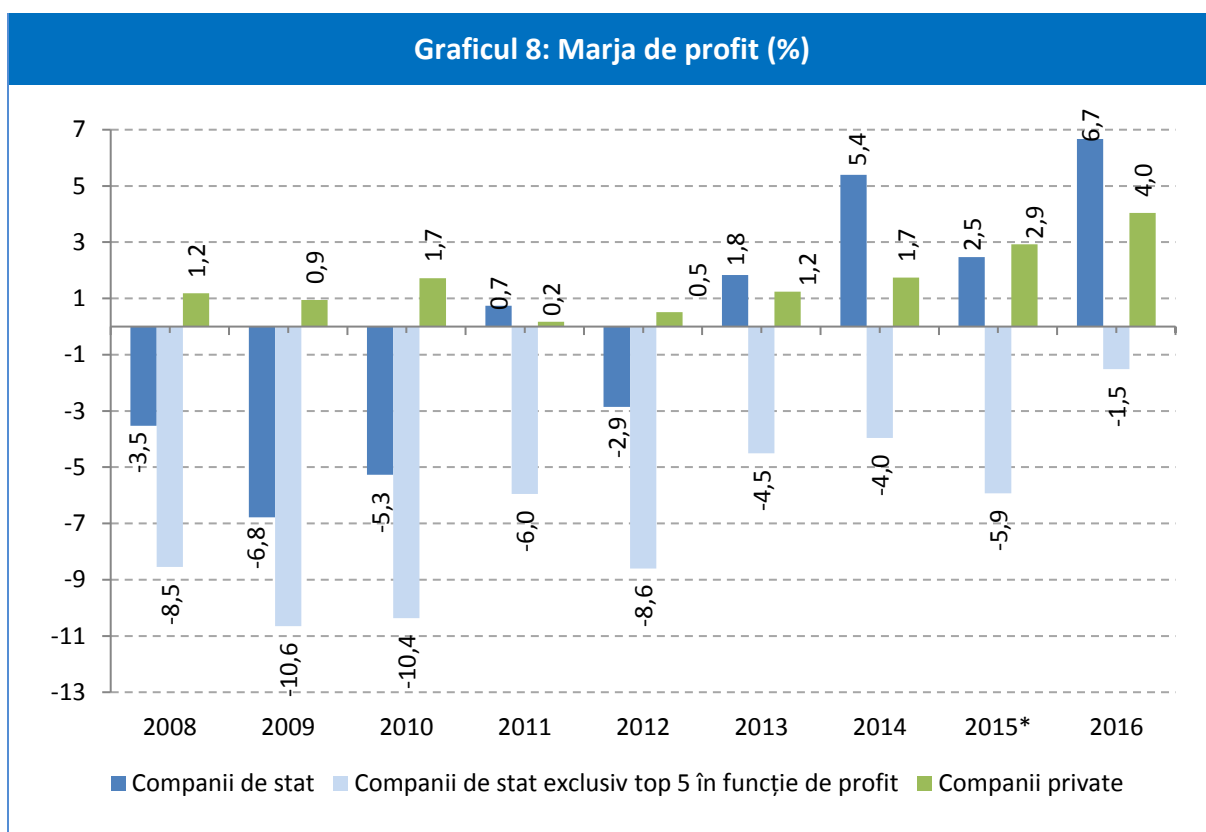
Marja de profit a companiilor de stat s-a îmbunătățit semnificativ în anul 2016 față de anul 2015, de la 2,5% la 6,7%, evoluția depășind performanțele firmelor din mediul privat și fiind în concordanță cu

îmbunătățirea poziției operaționale a companiilor de stat (atestată de rata rezultatului din exploatare) este vizibilă și la nivelul marjei de profit care s-a majorat semnificativ de la 2,5% în anul 2015 la 6,7% în anul 2016. Mai mult, marja de profit a companiilor de stat a depășit valoarea înregistrată de firmele din mediul privat (3,9%, la rândul ei în creștere față de 2,7% în anul 2015). Excluzând Top 5 companii, marja de profit înregistrează valori negative pe parcursul întregii perioade analizate, însă se manifestă o îmbunătățire semnificativă în

dinamica pozitivă a activității economice.

a anul 2016 (-1,5% față de -5,9% în anul 2015). Deși rămâne în teritoriu negativ, este de remarcat că marja de -1,5% este cel mai bun rezultat înregistrat începând cu anul 2008.

Diferențele dintre rata rezultatului din exploatare și marja de profit se explică prin faptul că cel de al doilea indicator ia în calcul rezultatul financiar și cel extraordinar. Astfel, ca urmare a influenței negative a cheltuielilor cu dobânzile asupra rezultatului net, marja profitului înregistrează valori mai scăzute comparativ cu rata rezultatului din exploatare.

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Marja de profit (%) = $\frac{\text{Rezultatul net}}{\text{Venituri totale}} \times 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

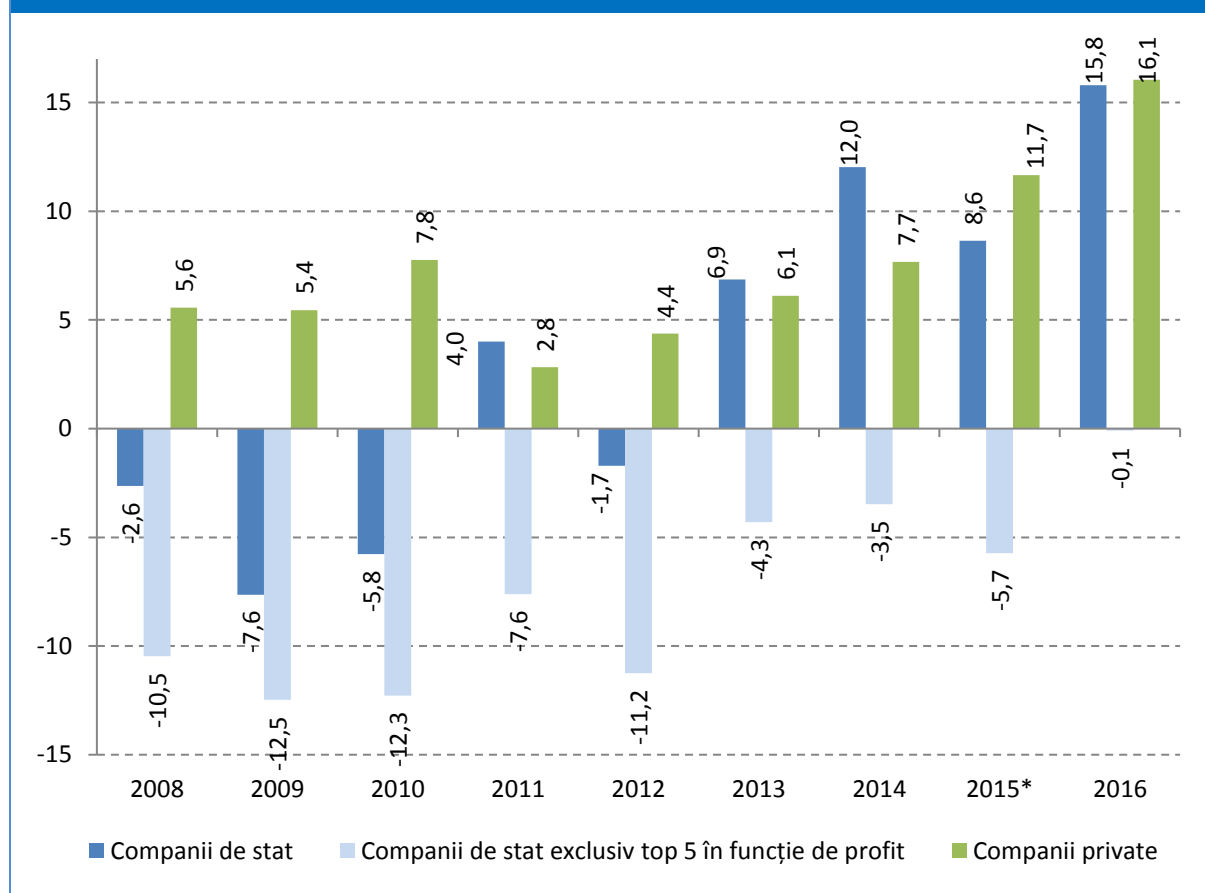
Indicatorul profit brut la 1.000 de salariați a cunoscut o creștere spectaculoasă în anul 2016 la nivelul companiilor de stat pe

Profitul brut la 1.000 de angajați este un indicator ce măsoară profitul mediu generat de fiecare 1.000 de salariați ai companiei, reprezentând o măsură a eficienței acestora în ceea ce privește utilizarea angajaților proprii pentru maximizarea profitului. Pentru companiile de stat, indicatorul a înregistrat o creștere spectaculoasă, de peste 80% față de anul 2015, pe

fondul creșterii susținute a profitului brut. Excluzând Top 5, profitul brut rămâne încă negativ, dar rezultatele sunt semnificativ îmbunătățite față de anul 2015. Companiile din sectorul privat au continuat evoluția ascendentă din anii anteriori iar, la nivelul tuturor categoriilor de companii incluse în studiu, anul 2016 marchează valorile maxime ale indicatorului profit brut la 1.000 de salariați pentru întregul interval analizat.

fondul creșterii susținute a profitului brut (cu circa 76%) dublată de diminuarea cu aproximativ 4% a numărului de salariați. Este de remarcă că dinamica puternică a indicatorului a redus semnificativ ecartul față de întreprinderile din mediul privat. Evoluția companiilor de stat este, însă, avantajată de profitul consemnat de cele mai performante cinci companii, în anul 2016 acestea înregistrând un profit brut de 4.462 mil. lei, în timp ce celelalte companii de stat înregistrează pierderi de 23 mil. lei. Prin urmare, ecartul dintre profitul brut corespunzător Top 5 companii și al celorlalte este considerabil, influențând semnificativ evoluția globală a profitabilității companiilor de stat din România. Totuși, chiar și excluzând Top 5, se observă o îmbunătățire semnificativă a indicatorului: -0,1 mil. lei în anul 2016 față de -5,7 mil. lei în anul 2015. Evoluții pozitive se observă și pentru companiile din sectorul privat care au înregistrat o creștere a profitului brut la 1.000 de salariați de la 11,7 mil. lei în anul 2015 la 16,0 mil. lei în anul 2016. Este important de menționat că, pentru toate categoriile de companii incluse în studiu, anul 2016 marchează valorile maxime ale indicatorului pentru întregul interval analizat.

Graficul 9: Profitul brut la 1.000 de salariați (mil. lei)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

Rentabilitatea financiară a companiilor de stat s-a îmbunătățit pe parcursul anului 2016, însă continuă să se situeze la un nivel net inferior față de firmele din mediul privat: 2,5% față de 12,0%. Astfel, capacitatea companiilor de stat de a genera valoare pentru acționari este redusă.

Rentabilitatea financiară sau a capitalurilor proprii (ROE) și rentabilitatea economică sau a activelor (ROA) sunt doi dintre cei mai concludenți indicatori de rentabilitate ai unei companii:

- ROE măsoară eficiența utilizării capitalului propriu (câți lei aduce sub formă de profit un leu investit în capitalul propriu de către acționari);
- ROA măsoară eficiența utilizării activelor (câți lei de profit generează un leu investit în activele firmei).

Rentabilitatea economică a cunoscut evoluții simi-

În anul 2016, se constată o îmbunătățire a ambelor rate de rentabilitate la nivelul companiilor de stat susținută în

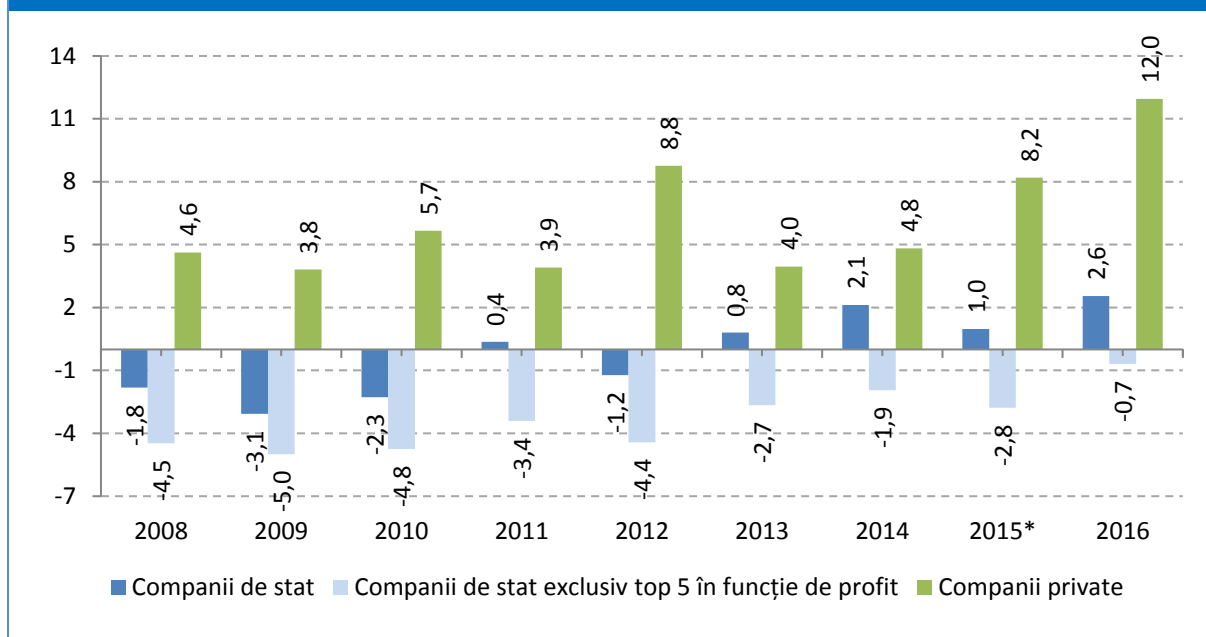
lare, companiile de stat înregistrând o creștere de la 0,7% în anul 2015 la 1,8% în anul 2016. Pentru aceeași perioadă, rentabilitatea economică a companiilor din mediul privat a crescut de la 2,6% la 3,8%.

principal de creșterea profitului net cu aproape 160%. Astfel, ROE a atins nivelul de 2,5% în timp ce ROA a crescut la 1,8%, ambele valori reprezentând maximele înregistrate de ansamblul companiilor de stat pe parcursul intervalului de timp analizat. Pe de altă parte, trebuie menționat că, în ciuda acestor evoluții pozitive, rentabilitatea companiilor de stat rămâne semnificativ inferioară celei obținute de companiile din sectorul privat.

Excluzând influența Top 5 cele mai profitabile companii de stat, cei doi indicatori continuă să înregistreze valori negative (-0,7% pentru ROE, respectiv -0,4% pentru ROA). Cu toate acestea, se remarcă din nou o îmbunătățire evidentă, ratele de rentabilitate atingând și în acest caz nivelurile maxime pentru intervalul de timp analizat.

La nivelul companiilor private se observă continuarea evoluțiilor ascendente din anii anteriori pe fondul creșterii profiturilor nete cu peste 50%. Astfel ROE a crescut la 12,0% de la 8,2% în anul 2015 iar ROA a crescut la 3,8% de la 2,6% în anul 2015.

Graficul 10: ROE (%)

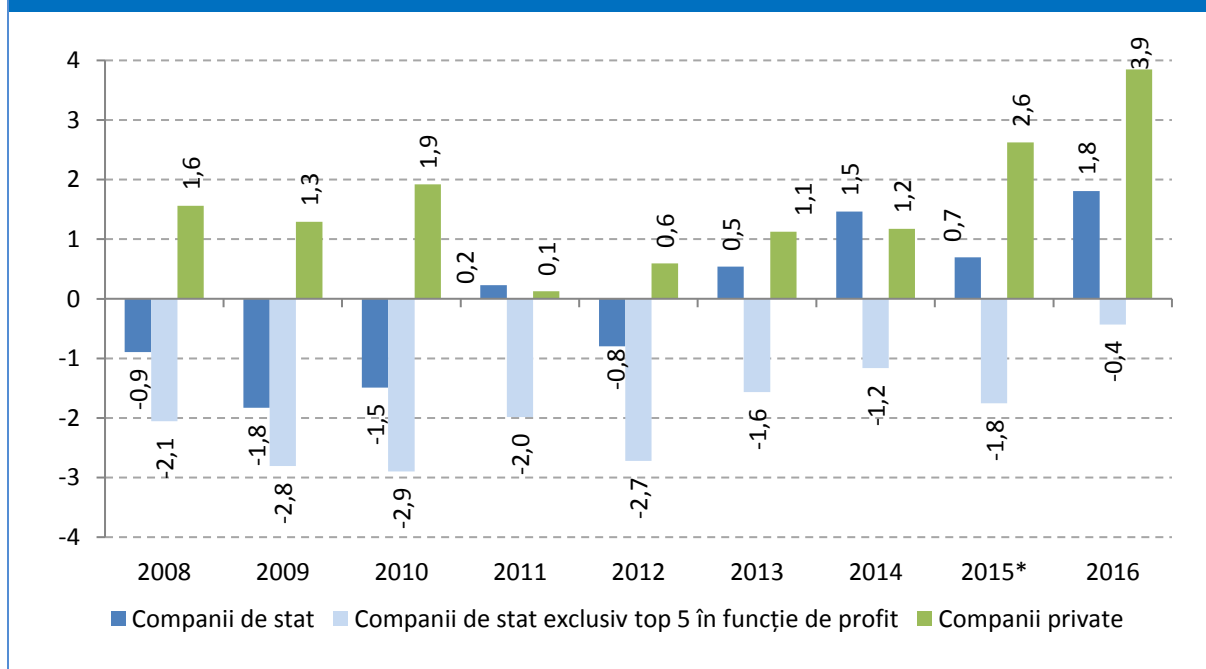

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: $ROE(\%) = \text{Profit net} / \text{Capitaluri proprii} * 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

Graficul 11: ROA (%)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: $ROA(\%) = \text{Profit net} / \text{Active totale} * 100$

*În anul 2015 la nivelul companiilor de stat a fost exclus profitul companiei S.C. Oltchim S.A. provenit din anularea unei părți a datoriilor

Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile aferentă companiilor de stat a continuat evoluția ascendentă din anii anteriori însă, după saltul semnificativ din anul 2015, ritmul de creștere pe parcursul anului 2016 a fost mai temperat. Acest indicator trebuie interpretat însă cu prudență, fiind în mare parte rezultatul influenței companiilor situate în Top 5 din punct de vedere al profitabilității.

Companiile din sectorul privat au continuat să se situeze pe un trend ascendent din perspectiva capacității de onorare a cheltuielilor cu dobânzile. Deși ritmul de creștere a fost mai moderat, este de așteptat ca evoluția să fie una sustenabilă pe fondul creșterii semnificative a rezultatului din exploatare și a rezultatului net.

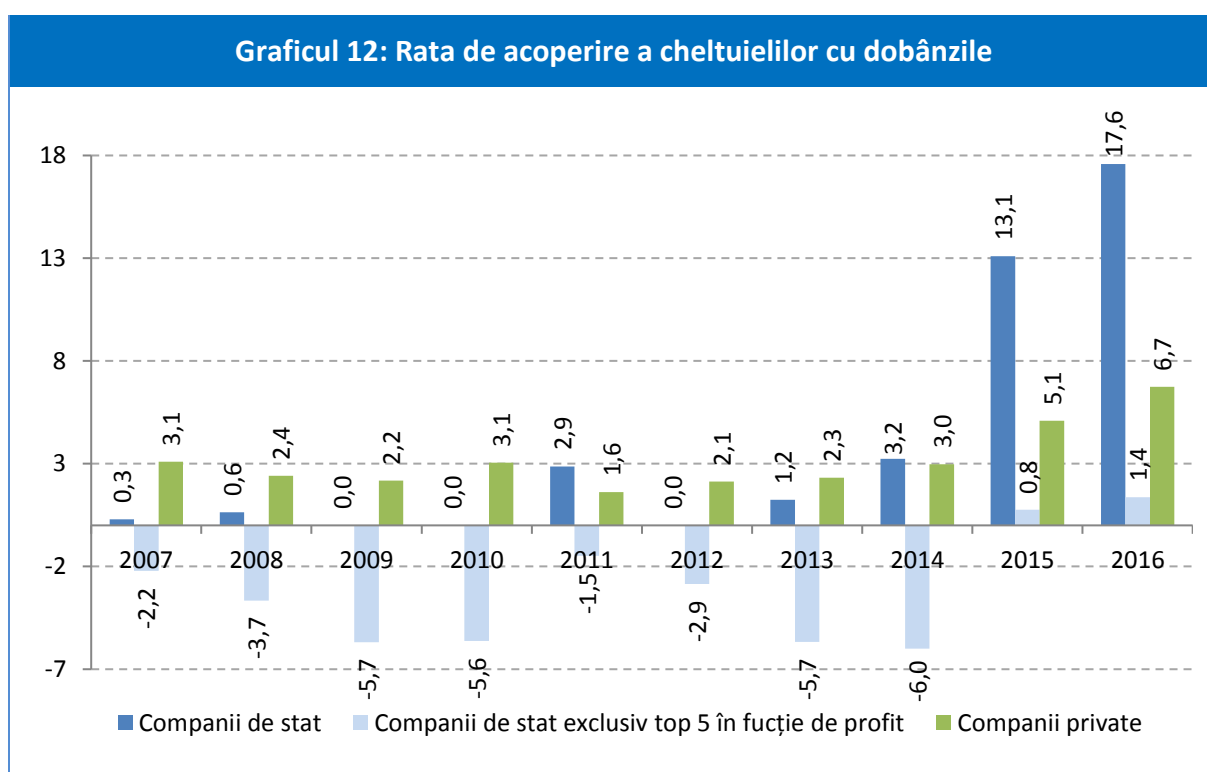
Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile este un indicator de solvabilitate care măsoară capacitatea unei companii de a realiza plata dobânzilor aferente datoriei acumulate. În esență, acest indicator arată de câte ori o companie ar putea plăti dobânzile datorate cu câștigurile sale disponibile. Indicatorul se calculează prin raportarea veniturilor obținute de companie înainte de plata dobânzilor și impozitelor (EBIT) la suma dobânzilor aferente datoriilor exigibile pe parcursul unei perioade de un an. O valoare subunitară a indicatorului indică faptul că societatea nu generează suficiente venituri pentru a acoperi cheltuielile cu dobânzile și va trebui să își utilizeze rezervele în acest scop.

După saltul considerabil înregistrat în perioada 2014-2015 la nivelul companiilor de stat (de la 3,2 la 13,1), rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile a continuat să crească și în anul 2016, însă într-un ritm mai puțin alert, atingând valoarea de 17,6. Această evoluție trebuie interpretată cu prudență deoarece indicatorul este puternic influențat de companiile situate în Top 5 din punct de vedere al profitabilității. Astfel, pe de o parte acestea au înregistrat rezultate din exploatare de dimensiuni considerabile iar, pe de altă parte, au raportat cheltuieli cu dobânzile de dimensiuni reduse sau chiar egale cu 0 în cazul S.N.T.G.N. Transgaz S.A. În consecință, ratele de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile au valori foarte ridicate (atingând un maxim de 90.384,8 în cazul S.N.G.N. Romgaz S.A.), iar ponderea ridicată a acestor societăți în totalul companiilor de stat influențează semnificativ rezultatele indicatorului la nivelul întregii categorii.

Excluzând Top 5, rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile pentru companiile de stat are o valoare mult mai moderată de doar 1,4, la rândul ei în creștere față de anul 2015. Trebuie menționat că, în premieră pe parcursul intervalului analizat, valoarea acestui indicator se situează peste pragul critic de 1 continuând evoluția favorabilă din anul 2015 când reintrase în teritoriu pozitiv. Această creștere ar putea indica o îmbunătățire reală a solvabilității companiilor de stat în

condițiile în care anul 2016 a marcat și trecerea rezultatului din exploatare în teritoriu pozitiv.

Companiile din mediul privat au continuat să se situeze pe un trend ascendent din perspectiva capacității de onorare a cheltuielilor cu dobânzile, indicatorul crescând de la 5,1 în anul 2015 la 6,7 în anul 2016. Deși această creștere nu are o amploare ridicată, este de așteptat să fie una sustenabilă pe fondul creșterii semnificative a rezultatului din exploatare și a rezultatului net.

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Rata de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile = $(\text{Profitul sau pierderea din exploatare} + \text{Profitul sau pierderea financiară} + \text{Ajustări privind provizioanele} - \text{Alte venituri} + \text{Alte cheltuieli} + \text{Cheltuielile privind cu dobânzile} - \text{Venituri din dobânzi}) / \text{Cheltuieli privind dobânzile}$

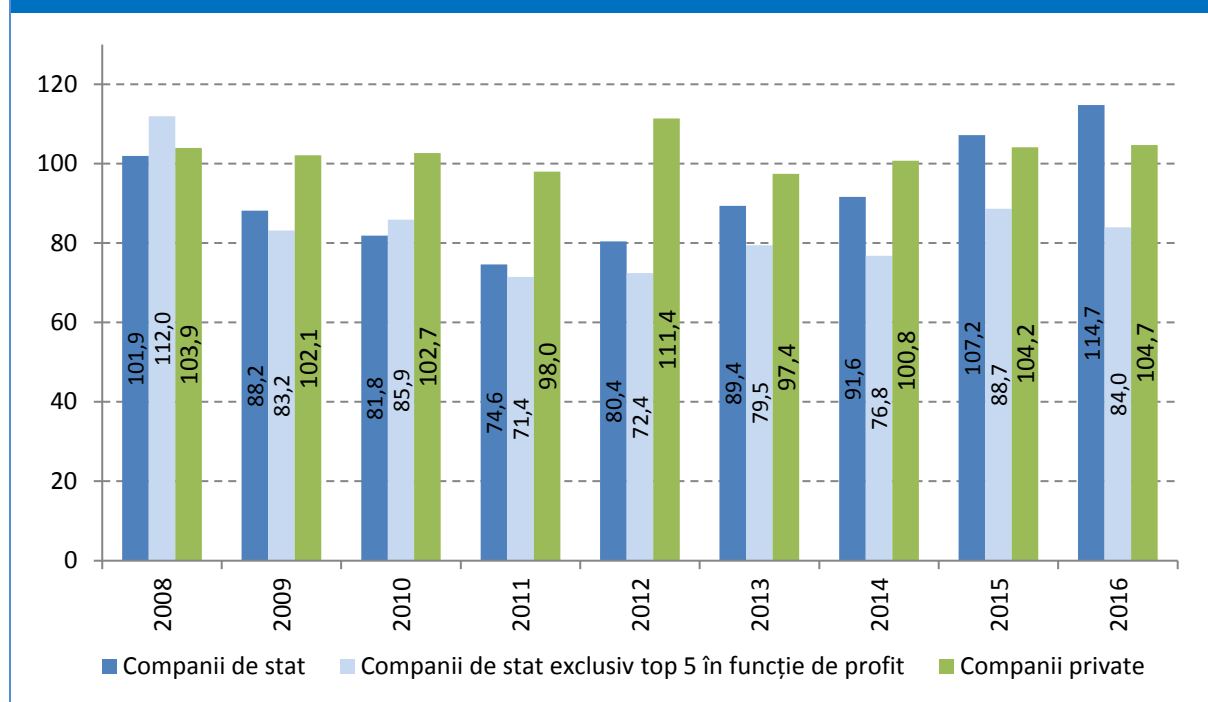
În anul 2016, rata lichidității companiilor de stat a continuat să evolueze pe un trend ascendent, fiind superioară valorii înregistrate de companiile din sectorul privat.

Excluzând cele mai performante cinci companii de stat, rata lichidității a înregistrat o deteriorare de aproape 5 pp, situându-se în continuare sub pragul recomandat.

Rata lichidității curente este un indicator care măsoară capacitatea unei companii de a-și plăti obligațiile pe termen scurt cu ajutorul activelor circulante. Cu cât este mai mare acest raport, cu atât compania are o capacitate mai mare de a-și plăti obligațiile pe termen scurt, iar o valoare subunitară poate indica faptul că societatea în cauză este în imposibilitatea de a-și plăti datoriile în cazul în care acestea sunt exigibile la momentul respectiv. Pe de altă parte, o valoare ridicată a indicatorului (mai mare decât 3) nu implică neapărat faptul că societatea este într-o situație excepțională din punct de vedere al lichidității. În funcție de modul în care sunt alocate activele, o valoare ridicată a lichidității curente poate sugera că societatea nu își utilizează activele în mod eficient sau nu atrage finanțări.

În anul 2016, rata lichidității companiilor de stat a continuat să evolueze pe un trend ascendent, atingând valoarea de 114,7%. Acest nivel este superior ratei lichidității înregistrate de companiile din sectorul privat care s-a stabilizat în jurul valorii de 104%. Astfel, se constată că ambele categorii de companii au înregistrat niveluri ale ratelor de lichiditate care pot fi considerate adecvate. Cu toate acestea, excluzând cele mai performante cinci companii de stat, se constată o înrăutățire a lichidității de la 88,7% la 84,0%, valoare semnificativ inferioară celei înregistrate la nivel agregat, cât și față de pragul recomandat de 100%.

Graficul 13: Rata lichidității (%)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

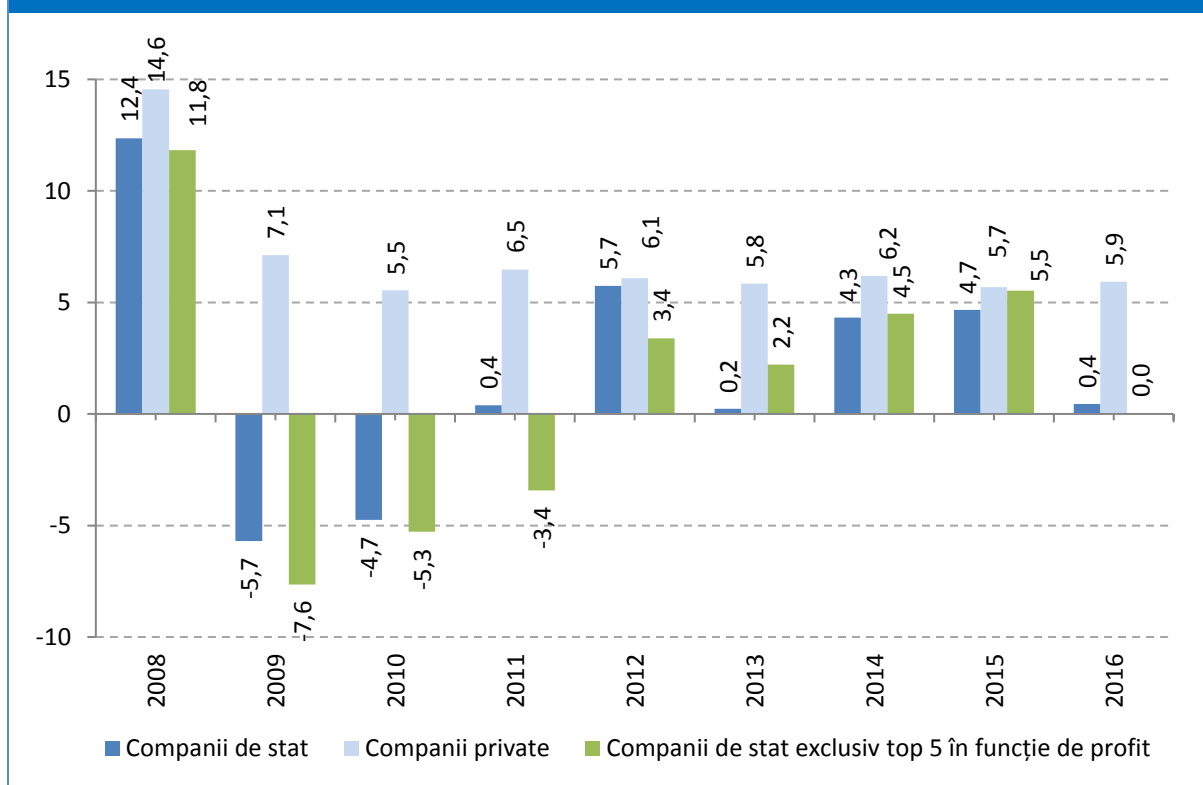
Notă: Rata lichidității (%) = $\text{Active circulante} / \text{Datorii pe termen scurt} \times 100$

Anul 2016 a marcat o scădere considerabilă a ratei investițiilor noi pentru companiile de stat, atât la nivel agregat, cât și excluzând Top 5.

Pe de altă parte, indicatorul a înregistrat o creștere ușoară în cazul firmelor din sectorul privat, menținându-se în jurul valorii de 6%.

După ce în perioada 2014-2015 rata investițiilor noi din companiile de stat se stabilizase în jurul valorii de 4,5%, anul 2016 a marcat o scădere drastică a acestuia până la nivelul de 0,4%. Excluzând Top 5 companii de stat, scăderea este și mai accentuată, rata investițiilor noi ajungând aproape de 0. Astfel, rezultatele obținute confirmă faptul că acest indicator prezintă o volatilitate ridicată în cazul companiilor de stat, cu evoluții bruște de la o perioadă la alta. Pe de altă parte, indicatorul a înregistrat o creștere moderată în cazul companiilor din sectorul privat, de la 5,7% la 5,9%, menținându-se astfel din 2010 și până în 2016 în jurul valorii de 6%. Totodată trebuie menționat că, pe ansamblul tuturor companiilor incluse în analiză, rata investițiilor noi se situează încă la niveluri considerabil inferioare celor înregistrate în perioada pre-criză.

Graficul 14: Investiții noi (% din total active)

Sursa: MFP, pe baza datelor din bilanțuri transmise de agenții economici din sectorul nefinanciar

Notă: Investițiile noi sunt calculate ca modificarea activelor imobilizate nefinanciare + cheltuieli cu amortizarea și deprecierea.

Odată cu intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice, s-a înregistrat un progres vizibil privind creșterea transparenței și a monitorizării activității companiilor de stat.

Creșterea performanței întreprinderilor de stat a fost favorizată și de reformele legislative concretizate prin intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice. Aceasta a reprezentat un pas important în implementarea bunelor practici de guvernanta corporativă și a vizat depolitizarea și profesionalizarea conducerii companiilor de stat, atât în ceea ce privește procesul de selecție, numire și funcționare a Consiliului de Administrație și al managerilor, cât și în ceea ce privește creșterea transparenței și furnizarea de informații în vederea responsabilizării companiilor de stat.

În pofida recomandărilor instituțiilor financiare internaționale de a

De asemenea performanța globală a companiilor de stat s-a îmbunătățit și ca urmare a intrării în procedură de lichidare a Companiei Naționale a Huilei, a S.C. Termoelectrica S.A. și

consolida progresele realizate și a aduce performanța financiară a întreprinderilor de stat la un nivel comparabil cu cea din mediul privat, ultimele modificări aduse în anii 2016-2017 Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice desființează practic implementarea bunelor practici de guvernanta corporativă în companiile de stat.

Oltchim S.A.²³. În anul 2016, formal au fost introduse noi reglementări pentru promovarea guvernantei corporative: Legea nr. 111/2016 cu norme de aplicare (Hotărârea de Guvern nr. 722/2016), înființarea unei direcții de specialitate în cadrul MFP pentru supravegherea implementării prevederilor OUG nr. 109/2011, monitorizarea activității întreprinderilor publice cu instituirea obligativității raportării unor indicatori de performanță pe baza cărora MFP întocmește anual un raport privind activitatea întreprinderilor publice etc. Astfel, în anul 2016, conform Raportului Anual privind activitatea întreprinderilor publice elaborat de MFP, referitor la stadiul de îndeplinire a indicatorilor din contractele de mandat, se arată că indicatorii privind guvernanta corporativă au avut cel mai ridicat grad de neîndeplinire, respectiv 6 din 7 indicatori, față de indicatorii financiari (1 din 73) sau cei nefinanțari (3 din 20). Dintre indicatorii de performanță privind guvernanta corporativă, se enumeră: elaborarea modelelor de evaluare a conducerii executive și implementarea procesului de evaluare și a politici de remunerare a directorului general; implementarea codului de etică, a codului de guvernanta corporativă și asigurarea transparenței în legătură cu informațiile publice; stabilirea, revizuirea și urmărirea indicatorilor de performanță la nivelul întreprinderii publice. Raportul mai arată că la companiile de stat unde sistemul de guvernanta corporativă este implementat și care au selectat administratori profesioniști a rezultat o optimizare a eficienței financiare și operaționale. Cu toate acestea, și în pofida recomandărilor instituțiilor financiare internaționale de a consolida progresele realizate și a aduce performanța financiară a întreprinderilor de stat la un nivel comparabil cu cea din mediul privat, ulterior publicării Legii nr. 111/2016 de aprobare a Ordonanței de Urgență nr. 109/2011, (care a adus acesteia o serie de modificări greu de

²³ Intrarea acestuia în procedură de lichidare voluntară a fost prevăzută în memorandumul transmis către FMI în anul 2013. În anul 2015 s-a aprobat planul de reorganizare care prevede anularea datoriilor în sumă de 2,4 mld. lei (acestea reprezintă venit scriptic al perioadei, influențând rezultatul înregistrat în anul 2015 comparativ cu anul anterior).

aplicat în practică²⁴), s-au mai propus o serie de modificări legislative care au condus la neaplicarea *de facto* a prevederilor inițiale ce vizau întărirea guvernantei corporative la nivelul companiilor de stat. Astfel, potrivit propunerii legislative aprobate de Camera Deputaților în decembrie 2017, au fost exceptate de la aplicarea prevederilor OUG nr. 109/2011 zeci de companii și instituții²⁵ din domeniul apărării, energiei, industriei chimice, infrastructurii rutiere etc. Practic, la intrarea legii astfel amendată în vigoare, prevederile OUG nr. 109/2011 privind managementul corporativ nu se mai vor aplica majorității companiilor de stat.

Influența companiilor de stat asupra soldului bugetar potrivit standardelor europene ESA 2010 a fost una pozitivă în perioada 2013-2016, contribuția întreprinderilor din administrația publică centrală (primele 20 de companii) și locală situându-se între 0,5% din PIB în 2014 și 0,2% din PIB în anii 2015-2016. În cazul companiilor de stat incluse în administrația publică locală contribuția a fost preponderent negativă (excepție anul 2015), dar de mică amplitudine.

Impactul companiilor de stat asupra soldului bugetar în standarde europene bazate pe angajamente (ESA10) poate reprezenta o presiune suplimentară asupra țintelor de deficit bugetar asumate de către Guvern, în conformitate cu criteriile de la Maastricht (care prevăd un plafon sub 3% din PIB în termeni ESA10) și Compactul fiscal (deficit structural sub 1% din PIB). Impactul asupra bugetului în standarde ESA10 se manifestă (i) prin emiterea de garanții de stat (acestea fiind de asemenea, obiectul normelor UE privind ajutoarele de stat) și, mai ales, (ii) prin reclasificarea unor întreprinderi de stat în cadrul administrației publice și includerea rezultatului acestora în soldul bugetar.

Conform metodologiei Eurostat pentru contabilitatea de angajamente (ESA10), mai multe întreprinderi de stat au fost reclasificate în sectorul administrației publice. Cele 309 de companii de stat consolidate în sectorul administrației publice centrale au avut o influență pozitivă asupra soldului general consolidat în standarde ESA10 în perioada 2013-2016. În tabelul de mai jos este prezentată contribuția la soldul bugetar consolidat a primelor 20 de companii de stat incluse în

²⁴ Chiar și procedurile de raportare au fost modificate de câteva ori în cursul anului 2016 și 2017 prin Ordine ale ministrului finanțelor publice (OMFP nr. 41/2014 fiind abrogat de OMFP nr. 2873/2016 și acesta modificat de OMFP 768/2017).

²⁵ Dintre acestea enumerăm: Fabrica de Arme Cugir S.A., C.N. Poșta Română S.A. și companiile deținute de aceasta, Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A., R.A. Tehnologii pentru Energia Nucleară, Hidroelectrică S.A. și companiile deținute de aceasta, S.N. ROMGAZ S.A. etc. Pentru lista completă a companiilor exceptate de la aplicarea prevederilor OUG nr. 109/2011 - vezi <http://www.cdep.ro/comisii/economica/pdf/2017/rp226.pdf>.

administrația publică centrală în standarde ESA10; acestea au avut o contribuție pozitivă, în cuantum de 1.428,5 mil. lei (0,2% din PIB) în anul 2016, în ușoară creștere comparativ cu anul anterior. În ceea ce privește companiile de stat consolidate în sectorul administrației publice locale, acestea au avut în anul 2016 o contribuție negativă (-70,6 mil. lei) asupra soldului general consolidat în standarde ESA10, similar perioadei 2013-2014. Cumulat, contribuția acestor companii de stat consolidate în sectorul administrației publice centrale și locale în anul 2016 a reprezentat circa 0,2% din PIB.

Tabelul 6: Contribuția principalelor companii de stat consolidate în sectorul administrației publice la deficitul bugetar consolidat (mil. lei), standarde ESA10				
	2013	2014	2015	2016
1. Total companii la nivel central	2.861,3	3.498,4	1.344,8	1.428,5
C.N. de Căi Ferate CFR S.A.	225,5	501,8	424,5	524,4
C.N. de Autostrăzi și Drumuri Naționale	2.171,6	2.244,2	341,0	463,6
CFR Călători S.A.	95,5	473,0	308,0	-4,8
Compania națională de investiții S.A.	44,5	85,3	229,9	-13,9
S.N. Radiocomunicații S.A.	138,3	102,4	72,0	63,2
Societatea de administrare a participațiilor în energie S.A.	0,0	-1,7	68,1	29,3
Societatea română de televiziune	56,3	-5,0	51,3	51,0
Societatea română de radiodifuziune	24,1	15,2	25,9	25,1
S.N. Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu	0,3	3,2	1,0	-0,4
C.N. Administrația Canalelor Navigabile Constanța S.A.	13,2	-19,0	-33,8	83,7
Administrația fluvială Dunărea de Jos Galați	25,6	2,4	18,0	18,7
Fondul Proprietatea	0,0	0,0	0,0	0,0
Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Chimie și Petrochimie	-0,1	-1,1	-8,2	-1,7
S.N. Închideri Mine Valea Jiului S.A.	14,2	11,2	10,7	10,4
S.C. Electrocentrale Grup S.A.	-55,9	11,2	-9,9	-0,1
R.A. Tehnologii pentru energie nucleară	21,7	0,6	-1,1	1,3
S.C. CONVERSIM S.A.	-2,5	61,0	-2,2	-1,5
S.N. CFR R.A	-1,0	-0,6	-42,6	-0,2
C.N. Administrația Canalelor Navigabile Constanța S.A.	13,2	-19,0	-33,8	83,7

	2013	2014	2015	2016
Metrorex	76,8	33,3	-74,0	96,6
2. Total companii la nivel local	-235,2	-20,8	43,5	-70,6
Aeroporturi locale	-11,3	-19,1	13,1	-53,3
Centrale termice de subordonare locală	-66,5	-23,9	-5,2	-23,1
Alte unități locale	-157,5	22,2	35,6	5,8
3. Total companii de stat	2.626,1	3.477,6	1.388,3	1.357,9
% din PIB	0,41%	0,52%	0,19%	0,18%

Sursa: INS

Anul 2016 a marcat o îmbunătățire a majorității indicatorilor economico-financiari ai companiilor de stat. Această evoluție reflectă o sporire a eficienței în gestiunea acestor companii însă este și consecința directă a poziției în cadrul ciclului economic, rezultate pozitive și în creștere fiind înregistrate în medie la nivelul întregii economii. Totodată, este important de menționat că nivelul de performanță financiară nu este uniform distribuit la nivelul companiilor de stat, existând unele companii deosebit de profitabile care influențează pozitiv media întregului sector, dar și numeroase companii cu probleme, atât prin prisma arieratelor, cât și a profitabilității. Nu în ultimul rând, așa cum este precizat și în introducerea acestui studiu, ca urmare a reducerii eșantionului de firme incluse în analiză, rezultatele surprind evoluția de ansamblu a performanței companiilor de stat, însă nu sunt integral comparabile cu cele obținute în anii anteriori, iar interpretarea acestora trebuie făcută cu prudență.

Pe de altă parte, în anul 2016 se constată și o anumită deteriorare a disciplinei financiare în sectorul companiilor de stat. Deși contribuția acestora la activitatea economică este în continuă descreștere, atingând în anul 2016 valoarea minimă pentru întregul interval analizat, ponderea arieratelor în totalul înregistrat la nivelul economiei este semnificativ mai ridicată și în creștere față de anul 2015. Deși nivelul arieratelor poate fi pus și pe seama unor evoluții istorice, această deteriorare este în contradicție cu evoluția descrescătoare a plăților restante din sectorul privat.

O privire de ansamblu asupra principalilor indicatori economico-financiari evidențiază majorarea semnificativă a rezultatului din exploatare și a rezultatului net, regăsită și în îmbunătățirea ratelor de rentabilitate ale capitalurilor proprii și ale activelor. Cu toate acestea, ecartul de rentabilitate dintre companiile de stat și firmele din sectorul privat a rămas unul semnificativ, reflectând capacitatea mai redusă de gestionare eficientă a resurselor în sectorul public. Rezultatele principalilor indicatori de solvabilitate și lichiditate nu au reliefat probleme presante cu privire la „sănătatea” firmelor din sectorul public, însă o analiză mai atentă a arătat că valorile indicatorilor sunt puternic influențate de cele mai performante companii de stat. Eliminând impactul acestora, se poate observa o deteriorare a nivelului lichidității, cu atât mai îngrijorătoare având în vedere că valorile indicatorului se mențin, din anul 2009, sub pragurile recomandate în literatura de specialitate. Un alt semnal negativ este dat de rata investițiilor noi: aceasta a continuat să fie caracterizată de o volatilitate ridicată în cazul

companiilor de stat - manifestată printr-o scădere drastică la nivelul anului 2016 -, în timp ce investițiile firmelor din sectorul privat s-au păstrat relativ constante în ultimii ani. Un aspect important, cu potențiale ramificații asupra creșterii economice din perioada următoare, este acela că, pe ansamblul tuturor companiilor incluse în analiză, rata investițiilor noi se situează încă la niveluri considerabil inferioare celor înregistrate în perioada pre-criză.

În perioada post-criză îmbunătățirea performanței economico-financiare a întreprinderilor de stat a fost favorizată și de reformele legislative concretizate prin intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice. Însă, amendarea acesteia din perioada 2016-2017 prin excluderea unui număr semnificativ de companii și instituții de sub incidența OUG nr. 109/2011 reprezintă un regres semnificativ, desființându-se *de facto* implementarea bunelor practici de guvernanță corporativă în majoritatea întreprinderilor de stat. Astfel, există riscul ca progresele înregistrate în ultimii ani să fie inversate.